

Reichspost o „Faustie“ Zegadłowicza

W odcinku wiedeńskiego dziennika „Reichspost”, w numerze z dnia 22 V ukazał się obszerny artykuł znakomitego krytyka dr. Ottona Forst Battagli pt. „Polski Faust”. Zdaniem krytyka przekład Ze gądłowicza jest znakomity, a nawet żarliwość w oddaniu średniowiecznej katolickiej religijności przewyższa chłodny oryginał. Przekład „Fausta” Emila Zegadłowicza nazywa krytyk czynem artystycznym, który Niemcy muszą przyjąć z uznaniem i wdzięcznością. Tylko Anglikowi, że wszystkich obcych tłumaczy „Fausta” udało się tak zbliżyć do Goethoo, jak teraz Polakowi. Jak niemiecki doskonali przekład Szekspira, pióra Schlegla i Fiecka, jest skarbem niemieckiej literatury, tak Zegadłowicza przetworzenie „Fausta”, wierne duchem Goethemu, a również wcześniej całe polskością przepojone, jest klejnotem polskim. (—)

Emil Zegadłowicz: Přel. Otto F. Babler.

**Ballada novoroční zakončena
modlitbou.**

U tisíciletí bran,
o které srdce buší —
smír veliký hledaje duši —
jsem stále sám, jen sám —

včera šel ten i ten —
zůstali nevěrní, malí,
podlì jen pozůstali
v tom zmatku hluchých jmen —

já obcházel ten kruh,
cizímu říkal i svému:
„bratři! vzepřem se zlému!“ —
však nepomoh' žádný druh —

já opustil město i ves
(žalem, zít blížního v žale); —
— však nebude hůře už dále!
dokud jen roste křížů les —

u tisíciletí bran:
(duch před hlasem v pokore
se chvěje)
„kdo směly? — kdo otevřít chce je?“ —
— vstanu a bez bázně řeknu: já sám!

Ó, ať vyrostete ze země a polí, z úhorů i

mezí, cest, jezer a řek, z moří, lesů, pouští,
planin a hor —

ó, ať vyrostete z jařem volů, z úzd a chomoutů koní, ze stříže ovci —

z pastvin —

z pasek —

z ročních dob, ozimů, okopů, orby a vláčení, z cihelny, pily, doškových střech a věží — z nevědomosti, obžerství, hladu a žalu všelikého —

ó, ať vyrostete ze zahrad květinových i zeleninových, z pařenišť, oranžerií, vinic, rýžovišť i plantáží —

ó, ať vyrostete z citů, z touhy, z tesknot, z myslí i činů, z řemesel, umění všelických,

z vědy mrtvé i živé —

z bojišť, barikád a trestnic —

z jednotek i hromad, z měst i vsí —

ó, ať vyrostete ze země i planet —

ó, ať ze srdcí lidských vyrostete do nekonečna

a do věčnosti zahleděná láska —
p o k o j l i d e m d o b r é v ú l e .

R. Stupavský.

Zvoní zvony ...

Zvoní zvony Velehradu,
teskná písň ve kraji zní,

Hodina pře

Emil Zegadlovič napsal směsku, ve které se dovídáme, že jsou vlastně krávy, abyho příštím okamžiku přesvědčili, že hrožoval vlastně nikoliv býk, ale hroš. Potom a malí chlapečkové mohou být škody spát v jeteli a přemýšlet zároveň o tom, že houby rostoucí v jejich pokoji se omezily pouze na nohu a klobouk. Lépe se usíná při nekonečné povídce o zajíci a ježkovi, než po nepochopitelné poslušnosti mnichově, dávajícího se zavřít převorem po hrdinném zabití draka.

Musíme podotknout: je to jen nepatrny zlomeček vypisování rozkoší, jež tato kniha může poskytnout, aniž bychom při tom zapomněli na tatíčka vždy dobrotného, ne snad proto, že byl profesor, který při tom však dovedl velmi výhodně kupiti statek. Tu však ho podezíráme, že se tak stalo jen proto, aby si tam občas mohl přivést na návštěvu svou paní, jejíž nepochopitelné emancipaci dobré nerozumíme, ale jsme ji vděčni za to, že poslala jednoročního Mikuláška do Poremby Murované, aby mohlo být napsáno o něm vše to, co je napsáno na začátku. Nesmíte nás vinit z povýšenosti, že jsme se ještě nezmínili o služebných duchách, kteří se starali o celé hospodářství, aby pan profesor mohl pěstovat zahradu a to taky jenom proto, abychom se my a Mikulášek dozvěděli, jak je to smutné, když turecká sosna umírá a poměrně veselé, když paní Žofie věří, že vešla do kaple, protože kaple a nikoliv pokoje bývají tak květinami vyzdobené.

Tatíček profesor umírá, Mikulášek zůstává opuštěný až do příštího svazku.

Štm.

Kunčickov Noviny č. 9.

Román o dětském srdci.

(E. Zegadłowicz: Hodina před jitřní, nákl. L. Kuncíře v Praze.)

Jméno Emila Zegadłowicze bylo k nám po prvé uvedeno ve známost Bablerovým překladem Balady o babce Horalčické a několika ukázkami v Karníkově antologii polské lyriky. Přitomný Bickův překlad s názvem „Hodina před jitřní, život Mikuláše Stříbrempsaného“ je dosud největším dílem tohoto lyrika a bylo napsáno před dvěma lety. Román, o němž se sice nemůže říci, že je typicky přiznačný pro Zegadłowiczovu talent, je ve své podstatě vlastně autobiografii. Bohatý lyrický duch vypráví nám o svém mládí s tím zvláštěním a přesvědčivým smutkem, že musíme uvěřiti jeho „dětskému srdci ztracenému ve tmách“. Jeho citovost jest spíše nakloněna podlehnutí bolestlivé stránce života. Originálně nadepsané kapitoly o Mikulášově cestě k umírajícímu otci, o příhodách na svém venkovském sídle a dojmech ranného věku svou dynamikou a měkkým lyrismem působí na nás kouzlem intimity, jehož je schopen jen velký básník. Přesto, že některé pasáže jsou psány a konstruovány studenou metodou, nemůžeme se ubránit, abychom nebyli jati v okruhu jeho citové a básnické vznícené obrazotvornosti.

Osoby jeho románu jsou hrdinové buď na prostu pasivní nebo lidé dokonalých schopností; rozhodně však jsou vždy vykresleny s naprostou upřímností člověka, který se vám zpovídá. A upřímnost je právě tím, čím nás Zegadłowiczovo umění opájí. Upřímnost jest cností jeho umění a láska jeho kriteriem. Upřímně důvěrný vztah má nejen k lidem, nýbrž a to především k všemu tvorstvu i věcem. Trochu čapkovecky lehký feuilletonní ráz jeho popisů je podroben vážnějšímu a iyričejšímu soudu. Jeho věci jsou jako by vzdušné krčké, dobrativé a něžně chápáne a pro svou velikou lásku k přírodě nemůže ani ledabyle oddisputovati veliké mysterium třeba toho nejmenšího tvora v obrovském chaosu. Z opravdové snahy být spravedlivým i k nepatrým věcem, z touhy po pravém požitku a vyčerpání vší krásy v přírodě i v lidech vykvetlo jeho umění, které samo o sobě je „rájem, symbolem spolubyti s přírodou“. A v tomto radostném ovzduší daří se Zegadłowiczovu umění jistě dobře a překvapující krásy jeho vyprávění jsou výsledkem veliké a obětavé lásky k veškerenstvu.

Kniha Zegadłowiczova je ojedinělá v polské próze mladší doby; má stránky oplývající virtuosním stylem, který však není cílem básnického úsilí, není hrou siláckých slov a obrátků, nýbrž jen vnějším projevem básníkova silného nitra. Díkce je naprostě přesná, každá myšlenka přináší svou formu i básnický výraz. Jest to vybraná, prožitá poesie bez falešného esteticismu. Jest rytmem duše básníkovy.

M. HERMAN.

Neues polnisches Schrifttum

Von Dr. Otto Forst-Battaglia, Wien

*Literatur
1918 II 15*

Kleiner, Juliusz: Juliusz Słowacki. Bd 4. Warszawa: Gebethner i Wolff 1927. (399; 581 S.) 8°

Janik, Michał: Juliusz Słowacki 1809-1849. Kraków: Krakowska Spółka Wydawnicza 1927. (110 S.) 8°

Lorentowicz, Jan: Juliusz Słowacki śród Francuzów. Warszawa: F. Hoesick 1927. (65 S.) 8°

Die Überführung der sterblichen Reste des großen polnischen Romantikers nach der Königsgruft auf dem Wawel ist der Öffentlichkeit und den Literaturhistorikern überraschend gekommen. So ist es begreiflich, daß die Zahl der wertvollen Publikationen nicht beträchtlich war, die aus diesem Anlaß erschienen. Kleiners im Lit. Zbl. 1927, Sp. 1381 mit ihren ersten beiden Bänden angezeigte, grundlegende Biographie kann man nicht zu den Gelegenheitschriften rechnen, obzw. war die Herausgabe des abschließenden, fast 1000 Seiten umfassenden 4. Bandes im Hinblick auf die Feierlichkeiten beschleunigt wurde. Alle rühmenswerten Qualitäten des vortrefflichen Philologen, des eindringenden Kritikers und umsichtigen Historikers, von denen Kleiner in den anderen seiner Werke Proben ablegte, fehlen auch diesmal wieder. Er scheiterte nicht an der gefährlichen Klippe, die dem Darsteller die „mystische“ Periode Słowackis bildet. Ohne ekstatische Begeisterung und ohne unpassenden Hohn, verfolgt er als verständnisvoller und verständiger Psycholog die Wandlungen, durch die der Genius des Dichters seinem irdischen Ausgang sich näherte. Er bewahrt seine Urteilsfähigkeit auch gegenüber dem vielgepreisen, vielgeschmähten „Król Duch“. Niemals vertauschen bei Kleiner, wie so oft in Polen, der Ästhetiker, der Moralist, der Politiker und der Theolog ihre Rollen. Die blendende Form des denkwürdigen Buches steht nicht minder vorteilhaft aus der Menge pedantischer Einfluß-Repetitorien hervor. Jede Beschäftigung mit Słowacki muß, jedes Studium der europäischen Romantik sollte in Kleiners Monographie reiche Anregung finden.

Janiks populäre Schrift, fast unverändert ein zweites Mal erschienen, ist ein Muster dafür, wie man derlei „Oeuvres de vulgarisation“ nicht anlegen sollte. Verworren, zu hoch und dann wieder zu banal, gibt diese in allgemeinen Phrasen sich ergebende, den Tatsachen und Daten sorgfältig ausweichende Arbeit dem Prosaisten zu viel oder zu wenig, dem Fachmann nichts.

Lorentowiczs sehr interessante Zusammenstellung der französischen Nachklänge von Słowackis Schaffen zeigt wieder einmal die tiefe Dissonanz zwischen den französischen Verstandesmenschen und den romantischen Polen. Słowacki bedeutet dem Franzosen nichts, kann ihm nichts bedeuten. Die bibliographischen Angaben sprechen Bände; mehr Bände jedenfalls als in Frankreich von Słowacki Notiz nahmen.

Goetel, Ferdynand: Egypt. Lwów: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1927. (VI, 234 S.) gr. 8°

Frisch erzählte Reise-Erinnerungen aus Ägypten, das der Berf. anlässlich des Geographen-Kongresses 1925 besuchte. Ein wenig politische (den Engländern nicht gerade freundliche) Gedanken, ein wenig Geschichte, Soziologie, Erotik, Philosophie. Der Stil brillant. Der Inhalt geistreich, doch der Tiefe bar. Häufig hätte dort, wo aufs Geratewohl losgeplaudert wird, ein Blick in ein nüchternes Nachschlagewerk bessere Dienste geleistet. So lesen wir irrite Angaben über die Einwohnerzahl Kairo. Zum Problem der Cheopspyramide äußert sich J. Kleppisch („Willkür oder mathematische Überlegung“ 1927) mit ganz anderer Kompetenz als Goetel. Französ. oder dt. Zitate dürfen auch in korrekter Rechtschreibung zu geben sein.

Papée, Stefan: Misterja balladowe Emila Zegadłowicza. Poznań: Drukarnia Poznańska 1927. (48 S.) 8°

Eine brillant geschriebene Studie über den ungemein begabten Dichter des Beskidenlandes, in dem man, mit Recht, den Nachfolger Wyspiańskiego und Kasprowiczs erblickt, der, Lyrik und Drama im Zeichen des Volkstümlichen wie edler Humanität erneuert, eben erst eine prachtvolle Faust-Übertragung vollendet hat. Papées berechtigter Enthusiasmus hält sich von Übertreibungen fern und wirkt darum doppelt überzeugend.

Popiel, Paweł: Pamiętniki. Kraków: Krakowska Spółka Wydawnicza 1927. (VII, 258 S.) 8°

In den Akten dieses Führers der polnischen Konservativen und Katholiken, der vielleicht eher in die Ära der Kreuzzüge gepaßt hätte als ins 19. Jahrhundert, floß das Blut von Badeni und Tyzenhaus, zweier Größen der Poniatowskität. Durch diese beiden Vertrauten Stanisław Augusts, des letzten Polenkönigs, stand er mit der Tradition des Großen Reichstags und der Schule Naruszewiczs im engsten Zusammenhang, sein Leben hindurch in näherer Gemeinschaft als mit seiner eigenen Epoche. Die Memoiren Popiels sind, ohne irgendwie historisch exstrangiertes Quellenmaterial zu bieten, als psychologisches Dokument recht fesselnd, daß einen klugen und hochgesintnten Magnaten an der Peripherie seiner Zeit wandeln und mit ihr im Stehen haben zeigt. Den zahlreichen Feinden des Verstorbenen, der an der Wiege des galizischen Konservativismus und seines Organes, des „Czas“, gestanden hat, werden diese Erinnerungen aus drei Vierteljahrhunderten (von etwa 1820 bis 1890) manchen Anlaß zu posthumen Angriffen geben. Für die allgemeine Geschichte sind nur die unbekannten Details über Wielopolski, sowie einige Schilderungen der Pariser Restaurationsgesellschaft von Interesse.

EIN JAHR POLNISCHER SCHÖNER LITERATUR.

Von Dr. Otto Forst de Battaglia.

Französischer Zeitung
12/III 1928

Auf dem Parnass herrscht buntes Treiben. Historische Kostümfeeste wechseln mit exotischen. Man lebt auf verstauchtem freien Versfuß, erteilt und beansprucht poetische Lizzenzen, die als Ueberwindung der Zwangswirtschaft vor dem Kriege gepriesen werden. Reitet dazwischen ins alte, romantische Land, das sich freilich meist als Tattersall entpuppt, in dem die Dichter an abgehetzten Schindmähren ihre von erfahrenen Managern überwachten Künste erproben. Besondere Anziehungskraft üben Reisen; unter den Verkehrsmitteln vor allem das modernste, mit dem man durch den teils entgötterten, teils vergötterten, teils nach alter Sitte von Gott und Engelscharen bewohnten Luftraum schwiebt. Man wandert ferner durch die auserwählte Landschaft der eigenen Seele. Endlich die Proletarierdichtung. Um diese tobtt heftiger Streit. Zwischen denen, die sie gepachtet haben und über die Pachtmethoden einander in die wirren Haare gerieten. Zwischen den gegen die Aufstehen den solidarischen Pächtern und den Blasphemateuren des Proletkultes. Wenn nur das Volk die so eröffneten lyrischen Wirkhaften frequentieren würde. Indes die von den Fabrikschloten singenden, die Sirenen überschreien und ihnen Konkurrenz machenden Poeten erscheinen bloß als grobe Wirte auf einem von vornehmer Klientel besuchten Montmartre, bei denen schwärmerische Kommerzienratskinder das Gruseln und die Emotion lernen. Als Gegenstück ergießt sich über ob so viel Verruchtheit entsetzte Offiziere a. D., Hochschulprofessoren, Backfische und Gutsfrauen ein Strom sanft dahinplätschernder Epigonelyrik. Zwischen der Scylla des gereimten Lesebuchs und der Charibdis ungereimter Diktatur der literarisch Erbten segeln die paar echten Poeten, die es sich erlauben können, im Privatberuf die säbelgewappnete polnische oder die gewehrfassende Moskauer oder endlich die weit geöffnete weltbürgerliche Hand gen Himmel zu heben.

Voran, langsam zu offiziellen Regenführern der Musen gereift, ziehen die Leute vom „Skamander“ Unanimisten und Parnassiens Warschauer Couleur. Julian Tuwim, der souveräne Gebieter über das rhythmische Wort, empfing dieses Jahr, den seinen Stammbaum voll Abscheu beschnüffelnden Rassenfanatikern zum Greuel, den Literaturpreis seiner Vaterstadt Lodz. Er nahm dies zum Anlaß, den statt-

Lyrik.

lichen Band der „Gesammelten Verse“ uns als Rechenschaftsbericht über sein auf ein Jahrzehnt sich erstreckendes Werk vorzulegen und von der erstaunlichen spröden Schönheit dieser brutalen Gehirnlyrik Zeugnis zu geben. Doch es schlummert in ihm auch ein zweiter Dichter, dem kongenial die schöpferische Uebertragung der „Mär vom Heereszug Igors“ glückte, des alt-russischen Heldenepos von volkstümlicher Ursprünglichkeit. Antoni Słoniński's „Aug in Aug“ vereinigt Wunderbares und Wunderliches; Ernst, Scherz, Satire und, manchmal, tiefere Bedeutung.

Dem „Skamander“ verwandt, wenn auch völlig anderen Geistes, ist kraft ihrer Technik die Lyrik von Kazimiera Illakowicz. Eine rührende Sehnsucht nach der ewigen und glühende Liebe zur irdischen Heimat ward zur Quelle für die bald anmutig höldselige, bald tragischer Größe emporwachsende Kunst, die sich nun wieder in den beiden Bänden „Aus des Herzens Tiefe“ und „Spiegel der Nacht“ offenbart. — An religiöser Inbrunst vermag dieser Schmerzensschrei einer ringenden Seele mit der harmonischen, den schwer erkämpften Frieden atmenden Dichtung Leopold Staffs zu wetteifern, dessen von franziskanischer Milde und heiligcr Schau erfüllte Verse des „Nadelöhr“ nach Gebühr mit dem Staatspreis 1927 gekrönt wurden. — Zahlt Staff zu den Vorläufern und Patronen des „Skamander“, so wirkt E. M. Segalowicz, der dem ihm wesensähnlichen verstorbenen Jan Kasprovicz in ihrer Schlichtheit bezaubernde und ergreifende „Grablieder“ widmete, als Oberhaupt der Gruppe des „Czartak“, die, romantisch und realistisch zugleich, das Ländliche als sittlich und wahrhaft poetisch erklärt und dem Urbanismus des „Skamander“ einen von den beiden Parteien nicht sehr urban geführten Kampf ansagte, in dem das Uebergewicht der Talente vorläufig entschieden bei den Städtern blieb.

Theater.

Die wertvollen Stücke haben wir schon aufgezählt: sie existieren nämlich nicht. Im Reiche der Blinden ist der Einäugige König: Stanisław Ignacy Witkiewicz' Kreuzung aus Pirandello und Cocteau, in Polen domestiziert, aber nicht gezähmt; Futurismus, Expressionismus zum Kubus erhoben, so daß man an diesen

Psycho-Annalen für bühnengewandte Medizin Freud, haben kann. Meist sind Witkiewiczs Dramen ernst gemeint; allein es ergeht uns wie der Frau von Pollak bei „Tristan und Isolde“: man lacht. Von den Kindern seiner schlechten und guten Laune zur exemplifizierenden Vorstellung: „Die Metaphysik des zweiköpfigen Kalbes“ (und des zweiseeligen Menschen), „Persy Zvierontkowskaja“ (alles ist eitel und nur Lumpen sind bescheiden), „Narr und Nonne“ (Konglomerat aus „Eingebildetem Kranken“, Pirandello, Prinzhorns „Bildnerei der Geisteskranken“ ... und meschugge ist Trumpt).

Hernach: o diese Weiber, o diese Parlamentarier, o tempora, o mores. Was von der erzählenden Prosa als Leitmotiv aufgegriffen wird, hier aber, auf den Brettern, welche die Halbwelt bedeuten, in den beklatschten Stücken von Perzynski („Der Arzt der Liebe“), Kiedrzynski („Man soll sich über nichts wundern“ und „Rückkehr zur Sünde“), Wroczynski („Um zu leben“), Krzywoszewski („Schauspielerinnen“) zwiesprachig von der Bühne als patriotisch-moralisch-erotischer Bedürfnisanstalt herabtönt. Doch fürchte nichts; es gibt noch edle Herzen, die für das Hohe, Herrliche erglühn: dieselben, die den niedrigen, knechtischen Instinkten entgegenschlügen. Krzywoszewski wandelt den Krieg der Polen wider den Zaren, modelte die nationale Katastrophe von 1830/31 zum zahnlosen Pamphlet auf das launenhafte Volk und zum sprechenden Panoptikum, in dem redend, schreibend, agierend, Wachsfiguren aus dem polnischen Pantheon zu sehen sind. Kiedrzynski bescherte, seltsame Verquickung der Genres, einen „Florentiner Roman“, der dem Anschein nach ein Drama, und in Wirklichkeit eine unfreiwillige Parodie Maeterlincks, Gobineaus, des Symbolismus und der Renaissance darstellt. Milaszewski dialogisierte ein fernereres Kapitel Literargeschichte, den „Don Quijote“. Wo da szénische Kräfte fehlen, lobe man wenigstens den bekundeten Willen zu gefeilter Form. Nowaczynski's „Krieg dem Krieg“, eine polnisch-hellenische Offenbachia ohne Offenbachschen Esprit, kann im Schaffen des ausgezeichneten Schriftstellers nur Episode bleiben.

Dies die Warschauer Theaterbilanz. Das einzige Bühnenwerk, dem weiterzudauern gebührte, Morstins „Geschenk der Weichsel“, wurde in Krakau aufgeführt. Es ist, trotz vielfacher Reminiszenzen an Wyspianski und Reymont, die achtenswerte Gabe eines Dichters an seine dafür wenig empfängliche Welt.

(Der Schlüsseil über die erzählende Prosa folgt im nächsten Literaturblatt.)

— Emil Zegadłowicz: Ballada o Wowrovi. Přeložil P. Eisner. Nákl. A. St. Mágra v Praze 1929. Str. 18. K několika českým tlumočníkům Emila Zegadłowicze, vůdce a duchovního otce polské l'Abbaye, uměleckého a básnického bratrstva Czartak, k Fr. Bickovi, Janu Karníkovi a A. St. Mágrovi, přidružil se mistrovským kouskem přebásnitelského umění Pavel Eisner, přeloživ pro čtvrtý sjezd bibliofilů polských v Poznani, lidovou legendu ohnivého regionalisty beskydského, Balladu o Wowrovi, hodnou pozornosti i těch českých čtenářů, kteří posud neotevřeli srdce ani zanícené náboženské lyrice Zegadłowicové ani jeho mámivým písničkám kvetoucí a tajemné Země. Baladický chvalozpěv Zegadłowiczu

na počest lidového mistra náboženské dřevorezby Jędrzeje Wowry a na jeho uměleckou apoteosou z božského rozhodnutí Spasitelova, jakoby ve svých úmyslně hranatých a ostře výrazných slohách shrnoval celý program beskydského Czartaku: vášnivý vztah k půdě a jejímu prudec pryskyřičnému dechu, horoucí lásku k prostému lidu, tvorivému nejen ve výšivce, malbě, řezbě, písni ale i v mravních činech, pronikavý smysl pro to, co stranou měst a v půvabné sprostnosti zosobňuje pravou národní duši, hlavně pak náboženský entusiasmus, který s úsměvem radosti na františkánské lici »zřizuje trůn pro Boha v lidské duši«. To všecko Zegadłowicz shledal na starém beskydském řezbáři a sám proto ve verších velké slovní síly nalezl sou-

rodý výraz, který má cosi z lidových koled epických; Pavlu Eisnerovi se podařilo s jeho až honosnou virtuositou vydobytí pro czartakovské představy a obraty z češtiny zbavené veškeré papírovosti, hodnoty souvztažné.
A. N.

Lidové Noviny 22.6.1929

Petr Vojáček

~~× Eichen im Vollmond.~~ Dem Bande „Dom jałowcowy“, in dem der dichterische Ertrag der Jahre 1920—1926 vereinigt war, hat Emil Zegadłowicz eine Sammlung seiner Gedichte aus den nachfolgenden Jahren folgen lassen: „Dęby pod pełnią. Poezje MCMXXVI-MCMXXVIII“ (Warszawa, F. Hoesick, 1929, Oktav. 323 S.). Der Band sollte Otokar Březina zu seinem sechzigsten Geburtstag nachträglich gewidmet werden; noch ehe er ausgedruckt war, ist Březina gestorben und so trägt das Buch nun die Widmung:

Wielkiemu poecie Czech
i Słowiańskiemu
Otokarowi Březinie
w sześćdziesięciolecie Jego urodzin
†
Podczas druku niniejszej książki — zmarł
Otokar Březina
w marcu 1929-go r.

Die Widmung ist nichts Zufälliges. Zegadłowicz hat sich mit der Absicht getragen, Essays aus dem Bande „Hudba pramenů“ ins Polnische zu übertragen. In seinem eigenen Schaffen sind Züge, die wesentlichen Elementen der Dichtung Březinas verwandt erscheinen. Gemeinsam ist beiden die bewußte metaphysische Haltung, die unmittelbar auf die ewige Bestimmung des Menschen, sein Schicksal im kosmischen Geschehen gerichtet ist und von diesem Blickpunkt aus die widerspruchsvolle Vielfältigkeit des Daseins in seinen großen wie geringfügigen Erscheinungen begreift und bejahend deutet. Der hochgespannten gedanklichen Energie, die bei dem tschechischen Dichter ihre hymnischen Architekturen türmt, steht bei Zegadłowicz eine eher emotionale Kraft gegenüber, deren Entladungen näher an der Erde bleiben, liedhaft lyrisch im engeren Wortsinn sind und leichter zugänglich bleiben. Dem entspricht, daß der strengen Auswahl und Zurückhaltung im Schaffen Březinas hier eine unbekümmert verschwenderische Pro-

duktion entgegensteht, wie in der Natur, die manchmal auch ihre Gebilde in überschwenglicher Fülle verstreut, Kleines neben Großem in bunter Reihe hervorbringt. Der Band enthält viele Gedichte, die schon früher gedruckt worden sind, abgesehen von einzelnen Stücken in der „Tęcza“ die Lieder zum Gedächtnis Kasprowiczs, die Gelegenheitsgedichte aus Anlaß der Ueberführung der Gebeine Słowackis in die Wawelgruft, eine Anzahl der Nachdichtungen chinesischer Lyrik aus dem „Zegar słoneczny“, die Gedichte der beiden Bände „Flora-Caritas-Sofia“ und „Widma wskazówek“, sowie die Ballade vom Wacholdermann aus dem „Czartak“, bezw. den „Powsinogi bezkidzkie“. Ueber die Mehrzahl dieser Dichtungen ist hier schon gesprochen worden. Neben dem „Jałowcarz“ erweisen sich auch in dieser Retrospektive die Elegien der „Widma wskazówek“ als die nächtigsten dichterischen Gestaltungen — dem, was damals darüber gesagt worden ist, ist nichts hinzuzufügen. Aber das Bild wäre nicht vollständig, wenn nicht der übrigen Zyklen gedacht würde, in denen sich manches köstliche Klefnod findet, das in den wechselnden Lichtern von Scherz, Humor, Ironie, Melancholie und Resignation spielt, manche anspruchslose Arabeske, Skizze und Vignette, von denen kaum eine nicht wenigstens mit einem Zug den Dichter verriete.

Mgr.

PRAGER PRESSE — 22 September 1929 Seite 8
Kultur der Gegenwart - Literatur

EMIL ZEGADLOWICZ: BALADA O BÁBCE HORALČICKÉ. Nákladem O. Bablera v Samotískách u Olomouce. — Málokterá literatura je tak vzácně vyrovnaná jako je polská, která takovou i vždy byla. Na př. i u nás dostačně známý Tuwim, u nás známý jako umělecký revolucionář, je takovým přímo hmataelným pokračováním literatury polského romantismu a nezapře toho přes všechny vzdory. V tom je také asi jeho jedině možná cesta. Zegadlowicz je pokládán za tradičnějšího (snad proto, že je katolik, po čemž ovšem umění certa je), ač jeho formální výboje jsou prudší a podstatnější než u Skamandristů, kteří dnes jako zavedení domácí páni poněkud překvapeně se nemohou dočkat revoluce proti říši. — A přece při čtení Balady, formálně skvělé, i když byste nedbali smyslu slov, znoční se vás táz rozkoš jako při čtení Mickiewiczovy Tryzny anebo Slowackého Lily Wenedy, tentýž rytmus a tatáž melodie, ale v moderním ladění a výrazu. Zegadlowicz jakoby básnický — neboť jinak se básníkovi nelze vyrovnat se světem — odpovídá t. zv. poesii sociální, s vyššího hlediska než je hledisko úzce stranické, s hlediska uměleckého, baladou o chudém dítěti, narozeném za jedné vichrné noci v zavátké chatě — — je to balada stará, ale vždy nová, dá-li se jí nový život! A to chudé dítě, nic na světě nema, podle dnešních norem a hodnocení, a přece je v pojetí básníkově bohatší než kdokoli jiný, neboť jeho světem a nezadatelnou říší je sen, doměna nekonečných rozměrů, nesmírných půvabů a rozkoší, onen sen, jehož pánum možno se státi právě jen za onu cenu chudoby, která je milosti a výsadou, takže básník neváhá stotožnit se s oním přešťastným dítětem: majíť více věcí společných, především naivitu, která maří svým pohledem veškeru ztuhlost konvence, hromadící v sobě všechny opotřebované anebo neplatné a zahnívající složky života, onu naivitu, která s každýma dětskýma očima objevuje znova a nově slávu a velebnost světa a ji obnovuje. Dítě je představitelem krásy života a jejím objevovatelem zároveň. — A tak se takto nikoli jen nejapnou zámkou přes dítě chválí život od počátku až na věčné časy. — Málo je takových silných a bezprostředních básní v moderní literatuře, hutných, moderně stmelených a kondensovaných a tak vzácně vyrovnaných ve výrazu i melodii. B. F.

LITERÁRNÍ ŘÍJNA 1929

LITERÁRNÍ ŽIVĚT

TÝDENNÍ PŘÍLOHA

LIDOVÝCH NOWIN

Návštěva u polského básníka.

Dr. Josef Svítík-Karník.

Je známa rozmluva Ot. Březiny se dvěma českými publicisty, ve které zvěčnělý mistr pronesl závažná slova, že mezi národy slovanskými dosáhla poesie nejvyšší dokonalosti u Poláků. Březina miloval zvláště Slowackého, Kasprowicze a Wyśpiańskiego. Tito tři mistři, náležející různým dobám i směrům, jsou již mrtví, žijíce arci ve Slavíně svého národa. Jejich místa na současném Parnasu polském zastupují čestní Leopold Staff, Jul. Tuwim a Emil Zegadłowicz. Z nich první je paděstník, druzí dva čtyřicátníci, onen má už mistrové dílo z valné části za sebou, k těmuž dvěma s uznáním dosavadní tvorby pojí se ještě také oprávněná naděje do budoucna.

Návštěva poznaňské výstavy pomohla mi k veliké radosti a cti, že jsem se osobně seznámil s Emilem Zegadłowiczem. Je už znám celé kulturní Evropě a také u nás má své čitatele. Durýchův Akord přinesl loni překlad Zegadłowiczovy studie o literární skupině, které on sám je duší a vůdcem. V ní se dočítáme, co tvoří básníkovo credo:

„Jsem básník; — nadšení ostře vidoucích očí nestaví nás mimo žádné nejprostší a nejsložitější zjevy životní, nic z toho, co je lidské, není nám cizí. Každou vnější formu chápeme výlučně jako emanaci podstaty věci, tedy jako následnou, druhotnou věc; proto je i forma v otázce spisovatelské praxe druhořadou... Obsah je vše; o ten v sobě zápasíme... Proto jsou i okna a dvěrky do kořán otevřeny pro všecky umělecké, náboženské i společenské otázky... Nezapomíname ani na chvíli na duchovní poslání národa zřizováním trůnu pro Boha v lidské duši.“

Tamtéž možno najít úsudek A. St. Mágrův, že Zegadłowicz mezi současníky ztělesňuje nejplněji a nejcistěji polského ducha, jehož meze však pferustá do významu všelidského. Už sama tato charakteristika odůvodňuje širší zájem o tohoto básníka, projevující se překlady jeho lyriky, které loňský i letošní Akord uveřejňoval z mého pera. Také jeho vysoce pozoruhodná, zemitou vůni krajové originality prosycená epika s náměty z blízkých hor beskydských nalezla už u nás tlumočníky. Baladu o babce Horačické přeložil a vkusně vydal Otto F. Babler; jiný kus vzácné epiky Zegadłowiczovy, Baladu o Wowrovi, mistrově přeložil Paul Eisner a ve spanilé úpravě věnoval letošnímu sjezdu polských bibliofilů A. St. Mágr.

Emil Zegadłowicz — sám autor několika úspěšně hranných dramat a překladatel obou dílů Goetheova Fausta — je toho času dramaturgem polské činohry a ředitelcem rozhlasu v Poznani. Jeho pravým domovem je však slezská ves v Beskydech, kam se utíká k oddechu i pro nové podněty. Vyhledal jsem básníka v jeho úradovně na »Placu wolności«. Byl jsem přijat s takovou laskavostí a očividnou radostí, že jsem se až po uši zardíval pro tolik nezasloužené srdečnosti. Zegadłowicz je básník nejen na papíře, ale i v životě, veliká duše holubičí prostoty, vzněšené srdece zlaté ryzosti. Jeho moudré oči vitaly mne jako bratra, jeho pravice, ruka dělníka božího, upřímným stiskem pečetila věrné přátelství Čecha s Polákem.

Přinesl jsem básníkovi svou knížku Pod peruti bílého orla a svůj překlad Trénů Kochanowského. Telefonoval ihned do blízkého knihkupectví pro nový svazek své poesie Dęby pod peluią (Duby za úplňku) a připsal srdečné věnování. Při tom živě mne upozorňoval, že v této objemné knize, která je věnována »wielkiemu poecie Czech i Słowiańskiemu Otokarowi Březinie w sześćdziesięcioleciu jego urodzin«, hned na počátku ozývají se silné tóny slovanské. Čte úryvek a já hned verše v duchu si překládám: »Słowne! Pro naši nadšenou piseň lásku na zemi právem se stane, které národům přikáže nést si navzájem dary: pokoj a štěstí!«

A už se mi básník hlásí jako upřímný přítel Čechů. A jak by nebyl, když jeho maminka byla Češka, třebaže narozena mezi Poláky v Kalvárii Žebřidovské na Těšínsku. Jeho děd byl mlýnář, Jihoczech od Českých Budějovic a nazýval se Komenda. Upozorňuje, že něco z dědova mlýnářství věži hlučko v jeho duši a hlásí se výmluvně také v jeho úvodních verších k nové kuze, které zni v doslovém překladu: »Věčné mlýny mouku melou, život stále přisýpá nová zrna, padá mouka v prostor bílý jak bledé světlo měsíce.« Básník čte pravidelně české časopisy, je výborně orientován ve všech zjevech současné kultury naší a těší se, že letos v listopadu navštíví Prahu, kam byl pozván k přednášce. S velkým uznáním a vděkem kvituje vše, co u nás učiněno pro poznání jeho díla, chválí bdělou pozornost našich listů vůči snažnám a proudům literatury polské, vzpomínaje zvláště záslužné práce Dreslerovy a obdivuhodné referentské pohoto-vosti redaktora A. St. Mágra. V dalším hovoru želíme oba, že v dnešní literární obci polské není druhého Zenona Przesmyckého, jenž by stejně horlivě jako dokonale tlumočil nové zvuky českého básnictví. Iniciativa Bunikiewicze, který r. 1924 vydal Antologii současné české lyriky, zasloužila by následovníků.

Přesakujeme s předmětu na předmět, z poznaňské výstavy do rodnych Beskyd, jak už jinak nelze při návštěvě, kterou nemohu po chuti prodlužovat, věda, že v přednosti čekají netrpěliví hosté. A tak sotva že stačil jsem vrátit si do duše sympatické rysy básníkova, které ve výrazu jsou mnohem měkkí než napovídají jeho u nás známé portréty v dřevorytu. Z modrých, řekl bych jihočeských očí, září hloubavý duch a z ohebného hlasu vane teplem srdečné osobnosti, přesvědčivě dosvědčující, že je v polském básníku křesťanské lásky a lidové prostosrdčnosti dokonalá harmonie osobnosti a díla.

Pro krátkost chvíle ani jsem nestačil ubezpečiti Zegadłowicze, jak miluji jeho dílo a jak v jeho osobě vítáme a uctíváme nové mocné ponto, spojující ve svazek věrnosti Čechy s Poláky — a už tu bylo loučení! Ocitil jsem se v bratrském náručí, neboť žhavé básníkovo srdece nespokojilo se konvenčním rozchodem — a mně hořelo nitro a hoří podnes radostnou pýhou při vzpomínce, že učítil jsem tep polského srdece, které cítí za miliony, bije a tvoří pro miliony, připravujíc důstojné příští veliké rodiny slovanské.

Zegadłowicz je mluvčí polského lidu, básník národní ryzosti blasatel lásky k ubohým a poníženým, vyznavač slovanského vědomí mezi Poláky. Pro to všecko nemůže a nesmí ani nám být lhostejným poeta, o němž napsal německý kritik, že jeho rostoucí dílo stojí za to, aby se člověk k vůli němu naučil polsky.

zřídka se stane, že vypadne ze své úlohy a přimísi do dětských mudrování zralejší myšlenky dospělých (úvaha o duši). Je zejména mistrem v líčení snů, jež umí uchvatit do nejjemnějších psychologických záchrav v jejich nepostihitelné vzdělosti a v básnickém kouzle. Čas tu neměří v jeho přirozené následnosti; celá knížka je vzpomínkový pohled do hlubin minula, na jehož dně se ztrácí představa o rozdílech prostorově vertikálních. Básník je ostatně přesvědčen, že děti počítají čas jinak než lidé dospělí: mají měřítko svá, »podle napětí do nich bijících událostí i poznání«.

Nad záplavou těchto Mikuláškových dětských dojmů a vzpomínek kraluje jasná postava jeho otce, který podle hošíkova názoru všecko umí, všecko dovede a všecko může. Vřelou a oddanou láskou k otci je prohlášata celá tato kniha, posvěcená památce otcově. Její děj se ostatně odehrává v den po jeho smrti, kdy odrostlejší už hošík — mladý student si v bolestné »hodině před jitřní« v jasnozřivém polospánku připomněl všecky krásné chvíle dětství. Starý pan Michal Stříbrempsaný se nám jeví jen a jen pod zorným úhlem svého synka: stárnucí profesor — idealista, kdysi účastník v polském povstání r. 1863, uchýlí se na venkov, aby tu jako »nový člověk — positivistas zasíval mezi lidem myšlenky demokratické. Ale této historické perspektivě dovolí autor mihnouti se jen nijmochodem, v rozhovoru mezi domácí hospodyní a čeledínečkou, dvěma dalšími výraznými figurami, jež byly nejbližší hochovu dětství. Zahadná »krásná paní s kratkými stříbrnými vlasy«, hochova matka, zůstává skryta za závojem dětského chápání; tušíme jen, že ona byla nejdůležitější a nejsilnější osobou v celém rodinném dramatu Stříbrempsaných.

Román, znovu prožívaný srdcem dítěte, vyzpíváný zralým uměním lyrického básníka, udivuje bohatstvím smyslových dojmů, barev, zvuků, vůni a jejich interferencí. Emil Zegadłowicz slyší očima, bezbarvě věci vidí barevně, světla a bary pro něho zpívají. Jest bratr snů a přítel přírody, syn bouřlivé noci (str. 250!), nadšený hymnik jára, slunce a beskydských hor. Tam, kde líčí kácení sosny (str. 323), blíží se v soucitu s poraženým stromem Tolstého Trojí smrti, — Zegadłowicz a Tolstoj, Polák a Rus si tu znovu a tentokrát zcela zřetelně podávají ruce. Lyrickost Zegadłowiczeva jeví se důrazně i ve slohu: nevede nikde plné linie výpravné, epika u něho nemá místa. Úsečné věty, často jemně a citoslovné, jsou výbornou formou pro vzrušeně nahozené imprese, uměle rozstříkané barevné tečky a skvrny.

Hodina před jitřní není celek v sobě ukončený, třebať to čeští vydavatelé nijak nenačnacili. Už sám Prolog napovídá víc a dějově vlastní vypravování daleko předbíhá, neboť v něm už vystupuje mladý Mikuláš Stříbrempsaný jako gymnasta, oplakávající otcovu smrt, zatím co my jsme ho mohli poznati jen v jeho věku předškolním, hošíka čtyř až šesti let. Románu básníkova dětství chybí román raného chlapectví. Ten je nám překladatel, který si dal s Hodinou před jitřní tolik poetické práce, prozatím dlužen. Ukázku z této druhé části — Pod mlýnskými kameny — podal nedávno v »Arše« Otto F. Babler; bylo by si jen přáti, aby se náš překladatel Frant. Bicek uvaroval nadále drobných chyb, jichž se v první části tu a tam dopustil; v prepisování polských jmen si počíná lépe a důsledněji než O. F. Babler (až na v. jméno Poremba).

Cena 30 hal.

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA

Čís. 287.

ještě čtyři takové knihy, a potom? Počet rýmů jest přece omezen, velmi zrzy se vyčerpá. A tehdy, strachu na vzdory, sáhl Zegadłowicz k rýmům „čenstochovským“, cíli jinými slovy k primitivu. Přijal to, proti čemu dříve bojoval. A tak právě musil uměti přetvořiti v sobě samém společenskou nutnost svého býtí na materiál umělecký. Usmířiti se, leč ovládnouti, přijati, ale držeti zdaleka.

Dosavadní spisovatelské dílo Zegadłowiczo jest imponující. Bibliografie uvádí dosud více než 40 svazků. Většinou jsou to básně a balady, jest tu však i autobiografická povídka „Život Mikolaja Strebempisanego“, jejíž čtvrtý svazek se právě tiskne. Zvláštní místo zaujímá tvorba divadelní (9 her), literární škice (výborný svazek přednášek a řečí „W obliczu gór i kulis“) a hlavně překlady básní čínských, Hasencleverovy „Antigony“, Goethova „Fausta I. a II.“, „Markety“ a Colli-ho komedie dell'arte „Turandot“. Poslední svazek svých veršů „Děby pod pevninou“ věnoval Zegadłowicz, jak již výše řečeno milovanému básníkovi bratrského národu československého Otakarovi Březinovi; hold tento však bohužel nedošel již do živých rukou tohoto zvěstovatele kosmické písni.

Knihu — o imponujícím počtu 21 tiskových archů — zahajuje prolog nadepsaný „Věčné mlýny“. V třech částech („Dožynki“, „Z Republiky Górskiej“, „Pszczoly w bursztynie“), sebrána jest básnická žen z posledních dvou let. Zegadłowiczovy verše hlásají především lásku,

„jež národům přikáže,
nésti si vzájemně dary — pokoj a dobro!“

V básni „Slováne“ ozývají se silné tóny slovenské:

„Radost srdcí našich
duchů poselství —:“

ne to, co bylo, leč to, co bude
necht' nás povzněcuje — —
z písni rodí se slovanské poslání —
obětavá volnost,
svobodná moudrost
Prometheova — —“

Každá stránka nádherné té knihy mluví i lásece maloučkých lidí, nad nimiž v svitu úpliku černají se ohromné duby. Nechť to jest „V červnové noci“, či v sedmi pohřebních písniach o Janu Kasprowiczovi, o Faustovi, tragickém Konrádu, o vavřínu a štěsti, o očích dětských... Vždyť:

„Úplněk zachází za obrysy hory —
modrá se dubů zamyšlený stín —
— mysterium země! —: — a hle, tu vschází
nového lidství volný den!“

Ještě několik slov o technice Zegadłowiczových veršů. Zdalo by se, že při tak velké tvorbě musil básník podléhnouti jistým — řekněme — problémům řemesla v básnické formě. Zegadłowicz však tvrdí, že jest nezbytně nutno techniku, básnické řemeslo, spíše ukryvati. Ctižádost básníkova nemá spočívat v technice. Řemeslo jes tím, co musí básník ovládnouti, ale co též v značné míře již básník zná, nebo opatrněji řečeno, má znati, když začíná tvořiti.

Aby se mohlo cos pověděti, jest ovšem třeba mluvit. Ale jedná se snad přece pouze o to, aby se povědělo, a nikoliv o to, aby se mluvilo!

Zegadłowicz řekl zajisté svoje „já“. Posledním svazkem rozloučil se s šedesátiletým zvěstovatelem nové písni mezi Slovany — se zvěstovatelem písni mystické.

Ročník 250.

V Praze, v pátek 6. prosince 1929.

členy kabin
finanč
pak v o
dne bude
zákon, kt

Ze žen
Národů za

Histori

Z Římanů
manžel
dim a dv
Cittanova
papeže
královský
Serafim
dvora. Po
staveno
zbraní, p

DZIENNIK POZNAŃSKI nr. 298. środa. 25. 12. 29.

Wrażenia Zegadłowicza ze Złotej Pragi

Przed kilku dniami prasę polską obiegły krótkie naogół wzmański o niezwykle serdecznym przyjęciu, zgotowanem ostatnio poecie poznańskiemu p. Emiliowi Zegadłowiczowi, w czasie jego tournée artystycznego w Czechosłowacji, uwieńczonego ogromnym naprawde sukcesem. Kto jednak zadał sobie trud przejrzenia pism czeskich, musiał dojść do wniosku jak wielkie znaczenie propagandowe posiadają tego rodzaju wizyty wybitnych przedstawicieli kultury polskiej zagranica, a zwłaszcza w krajach, które jak Czechosłowacja, coraz żywtsze okazują ostatnio zainteresowanie Polską i wszystkiem co spraw jej dotyczy. Dowodem tego chociażby niezwykłe wprost zajęcie się Czechów Powszechną Wystawą Krajową, ich szczery, daleki od wszelkiego politykowania, entuzjazm i zachwyt, okazywany wielkiemu dziełu narodu polskiego. Te, dla wielu z nas nieoczekiwane objawy sympatii ze strony Czechów, nie mogły być tylko wynikiem mniej lub więcej zręcznej reklamy samej Wystawy. Sentyment okazany tej wielkiej imprezie, tak przez prasę jak i przez społeczeństwo czeskie, był wynikiem wzmagającego się tam co dnia ruchu polonofilskiego.

Sympatia Czechów dla Polski — mówi nam, zapytany o swe wrażenia z podróży do Czechosłowacji mistrz Emil Zegadłowicz — jest niezwykle silna. Ruch polonofilski, tężący stale na obszarze całej republiki czeskiej, miał tam do zwalczenia silne przed wojną, a także i po jej ukończeniu sympatje Czechów dla Rosji, co przejawiało się chociażby w popularności przyswajania literaturze czeskosłowackiej tematów rosyjsko-

skich. Wpływ wielkiej wojny, w czasie której formowały się w Rosji legjony czeskie, był tu nie-wątpliwie duży, jak również i tendencje panslawistyczne, widzące w Rosji przedrewolucyjnej najpotężniejszą protektorkę ruchu ogólno-słowiańskiego.

— Zrozumienie wartości kulturalnych, politycznych i gospodarczych, jakie przedstawia sobą dla Czechów zbliżenie do Polski wzrasta tam ustawicznie i przybiera już kształt wielkiego ruchu polonofilskiego, posiadającego na całym terytorium republiki prezydenta Masaryka gorących, a niekiedy nawet fanatycznych zwolenników. Najsienniej występują sympatje dla Polski w sferach elity kulturalnej, wybitnych przedstawicieli tamtejszego piśmiennictwa i sztuki. Przykładów dać by można dziesiątki. Wybitny poeta czeski Svitil-Karník ogłosił ostatnio zbiorek poezji pod tytułem „Pod skrzydłami białego orła”, w którym porusza szereg tematów polskich. Z dawniejszych autorów Kvapil wydał jak wiadomo trzy tomły antologii liryki polskiej, poeta Karasek założył obecnie i ofiarował państwu piękna galerię sztuki z bardzo bogatym działem polskim. Nawiąsem dodam, że Karasek, bliski przyjaciel i rzec można czciciel Stanisława Przybyszewskiego, odnoси się ze specjalnym pietyzmem do pamiętek powodzu „Młodej Polski”. Redaktor Magr z „Prager-Presse” żywo się również zajmuje propagandą polszczyzny i niema omal dnia, by na łamach tego pisma nie pomieścił krótkiego bądź artykułu, czy notatki na tematy polskie. Szereg wybitnych

„Archa“ XVIII, 1, Olomouc 1930.

svých vzpomínek na DLU. Tím schůze skončena.

Fr. V. S.

Polštý básník Emil Zegadlowicz navštívil počátkem prosince Prahu a pak také Brno. Na obou místech byl vzácný host, největší ze žijících polských poetů, přijat s opravdovou přátelskou láskou i úctou a sám také svým milým zjevem i svými přednáškami získal si rázem srdce všech, kdo měli možnost jej slyšet a zvláště s ním i hovořit. V Brně dne 10. prosince ve zcela naplněné universitní aule uvedl jej krásnou, promyšlenou řečí prof. dr. Arne Novák, jenž zdůraznil zejména také náboženský, katolický ráz poesie Zegadlowicovy. Byly předneseny četné ukázky jeho básní v překladu Karníkově, Bablerově a Eisnerově i v originále. Básník sám rozumí dobře česky – jeho praděd po matce byl mlynářem v jižních Čechách, odkud později přesídlil do Těšínska – a překládá také do polštiny básně duchem sobě příbuzného Ot. Březiny. Zásluhou p. O. F. Bablera zná dobré „Ardu“, jež jej současné s pražským „Akordem“ k nám uváděla. Doufeme, že básník odnesl si od nás nejlepší dojmy a že jeho prosincová návštěva přispěje k dalším přátelským stykům obou kmenově i kulturně tak si blízkých národů. Také „Arda“ dce k tomu přispět svým 2. svazkem, pro něž máme již připravený článek o tvorbě E. Zegadlowicze z pera O. F. Bablera a nové překlady jeho básní.

Rud. Michalík, mladý, nadaný akad. malíř, od něhož přinášíme v tomto svazku dvě kresby k „Pohádce“ Jindřicha M. Slavíka, představil se českým bibliofilům po prvé v roce 1927 knihomilským tiskem Goethova „Parie“ v překladu a nakladem Otto F. Bablera, známého překladatele v Samotíškách u Olomouce. Kniha obsahuje pět

velkých celostránkových kreseb na kámen, dvě vignety, text rovněž kreslen na kámen, obálka (linoleoryt), tisk černý a modrý. Celostránkové kresby podloženy barvou (světle) olivovězelenou. V roce 1929 ilustruje „Mladíka a nestvůru s lidskou hlavou“ (gaskoňská pohádka) v překladu Otto F. Bablera. Čtyři lepty, 1 kresba starší, dvě vignety, značka edice „Převoz“, edice pohádek. Vydáno 150 výtisků na Zandersu. Frontispice ke „Knightskaři“ od Abrahama de Santa Clara v překladu Otto F. Bablera, soukromý tisk Al. Bartoše (v tisku). Vedle toho vytvořil Exlibris Kubis, Boj arħand ċela s drakem, 2 kresby Chvála knihtisku a mnoho jiných.

J. M. S.

Ruth Schaumann je mladá básnířka, sochařka a grafická umělkyně německá (nar. 24. srpna 1899 v Hamburku, r. 1924 provdána za dra Fr. Fuchsse, redaktora časopisu „Hochland“). „Arda“ přinesla v ročníku šestnáctém překlad šesti jejích básní, podala v téže roč. na str. 132 stručný přehled jejích knih a uveřejnila v 1. svazku roč. sedmnáctého její povídku „Freska“, přeloženou tehdy z časopisu „Hochland“. Nyní vydalo mnichovské nakladatelství Kösel & Pustet dve nové knihy této spisovatelky: Sbírku básniček pro děti „Die Kinder und die Tiere“ (1929, str. 48, s ručně kolorovanými dřevoryty autorčinými) a první její knihu prosaickou, povídky „Der blühende Stab“ (1929, str. 160, s devíti ručně kolorovanými dřevoryty rovněž autorčinými). První knížka, pokračující ve způsobu dřívější sbírky dětských veršů „Die Rose“ (z r. 1927), přináší dvacet jednu básničku o zvířatech, z nichž každé, ryba i oslík, včelka i pelikán, motýl i ježek, viděno je okem vějícího dítěte. Prostota lidových říkadel spojená je zde s metafysickou hloubkou,

OTTO F. BABLER

EMIL ZEGADLOWICZ

POSELSTVÍ KŘESTANSKÉ, předávané v poesii polské od básníka k básníkovi – *vitae lampadae traditae* – ozývá se dnes nejmohutněji, nejjasněji z úst básníka Emila Zegadlowicze. „Už v mládí vídal jsem Krista, chodícího po horách beskydských,” napsal sám v autobiografických črtách, stojících v čele knihy „*W obliczu górl i kulis*”, a slíděním po stopách Kristových, pátráním po všech příznacích Jeho blízkosti je celé dílo tohoto básníka.

Po prvních dobádách tázavých pokusů, které jsou závěrečně dokumentovány sbírkou básní „*Imagines*” z roku 1918, vcházel Emil Zegadlowicz branami neznámého dne do nových světů. Jako se r. 1921, opustiv úřednické místo ve kterém varšavském ministerstvu, z dusna města a kanceláři navrátil k víska a lesům svých rodných Beskyd, tak také z ovzduší prvních balad, vzniklých ještě na půdě literárního ekspresionismu, přešel k mohutným stavbám cyklů „*Powsinogi beskidzkie*”, „*Wielka Nowina*” a „*Rezurekcje*”. S nesmírnou, památky svatého Františka hodnou láskou obrací se tu básník ke svému kraji („beskydský lese – tys prahem ku věčnosti”), ke všemu tvorstvu („miluji květy, zvířata a především veverky”), k těm ubohým dětem beskydského lidu („děti moje beskydské, bledá nebožátky – vy jste jako tajemství nejsvětější tichy – zrno Bohem zaseté na ty zemské lídy”) a ke všem těm chudým dělníkům, pocestným řemeslníkům toho kraje („vy jste sůl země, bratři powsinozi – jak ovoce, jak květ jste srdci mému draží”). V této přírodě, mezi těmito dětmi a tímto prostým lidem nalezá básník vhodné prostředí pro celé biblické dění, pro zrození a novou pozemskou pout Ježíše Krista. Poselství „*Veliké Noviny*” hlásá nám toto narození, k němuž byla přivolána i zbožná babka Horalčická – zase nejhudší ze všech chudých – a tento život vrholí ve zvěsti o blahoslavenstvích a zmrtvýchvstání srdce lidského, o jaké prosí dho-rál: „Přijd Království Tvé!” Cestou do tohoto Království však je *Láska*, ukazatelem cesty Kristus.

Od balad „*Powsinohů*” a „*Veliké Noviny*” vede cesta k dramatickým mysteriům. Jako byl zázrak v Kani Galilejské předmětem jedné z nejkrásnějších básní knihy „*Divizny*”, tak stojí také v ústředí baladového mysteria „*Navštívení*”, v němž opět oni powsinohové jsou jaký-misi hlasateli blížícího se zázraku, příchodu Krista. Baladová mysteria Zegadlowicova, formálně blízká dramatickým básním Goetha, Mickiewicze, Krasińského, Rydela a Wyspiańskiego, jsou úsilovným a ne neúspěšným pokusem o nové znáboženštění divadla, jaké snad tanulo na mysl samému Mickiewiczovi.

Na okraji velkých děl – sbírky „*Dziewianny*” (1927), obsahující asi sto balad, vzniklých mezi lety 1919 a 1926, dramat „*Noc svatého Jana Evangelisty*” (1923), „*Nawiedzeni*” (1923), „*Lampka oliwna*” (1924), „*Glaz graniczny*” (1924), „*Alcesta*” (1925), „*Betsaba*” (1926), překladů

obou dílů Goethova „Fausta“ (1925 a 1926) – vniklo množství drobných básní lyrických, shrnutých do svažku „Dóm jalowcowy“, které jsou v poměru k baladám to, co Bachovy klavírní Invence v poměru k jeho varhanovým Fugám: duch a ráz tentýž, jen rozměr, rozpětí a zvuková intensita jiná.

U básníka, který jako Emil Zegadlowicz v mnohých ze svých veršů a v autobiografických črtách knihy „W obliczu górl i kulis“ (1927) dovedl tak tlumeně a přece úchvatně hovorit o vlastní práci a o sobě, ani nepodiví, že podnikl velikou kroniku vlastního života, v níž pod jménem cizího hrdiny líčí sebe sama a svou cestu životem. Je to romanová skladba „Život Mikolaje Srebremispáneho“, a dosud vyšly tiskem tři první díly: „Godzina przed Jutrnią“ (1927), „Z pod mlynářskich kamieni“ (1928) a „Cień nad falami“ (1929). Jsou tu ve volné formě vyprávěny děje dětského věku, malé i velké zážitky, hry, první četba, psaní, první láska, první tušení smrti („před každým oknem stojí a čeká...“) – vše to podáno živě a bezprostředně, jak velí jediné kompoziční pravidlo: „Život, ze dne v den rostoucí dle věčného zákona, vládnoucího zemí i vesmírem.“

Jako dříve do knihy „Dóm jalovcový“, tak shrnul Emil Zegadlowicz svou pozdější drobnou lyriku do sbírky „Dęby pod pełnią“ (1929). V čele této knihy stojí věnování básníku Otokaru Březinovi – s poznámkou, že během tisku díla Otokar Březina zemřel. Spojením obou těchto jmen, jména českého básníka, jenž skončil svou pozemskou pout, uzavřev již o čtvrt století dříve své psané dílo, a jména polského básníka, jehož mocná ruka stále ještě klade knihu ke knize za dovršením své vpravdě kyklopské práce, představuje se nám celé období slovanské poesie, období, jehož vůdčí duchové s novým úsilím přispívali k dovršení lidského poslání na světě, k uskutečnění říše Boží na zemi.

*

BOHUŠ KAFKA

ZPĚV TICHA

Teskný večer jako těžký sen
ovíjí tmou dívčí šat,
teskný večer kopím proboden
do tváře ti dýchne ocelový chlad.

Dávno dozněl rachot skal,
hvězdná lyra zpěvem ticha
ladí struny v šíři dál
k přibytkům, kde teplo dýchá.

Šeptejte v kruhu modlitbu,
bronz krbu v starostné lici,
království ticha a snů.

Šeptejte zbožně modlitbu,
nejtišší ukolébavku matčinu,
na struně srdce zníci.

"ARCHA" 1930.

15

EMIL ZEGADLOWICZ — přel. OTTO F. BABLER

PŘIJĎ KRÁLOVSTVÍ TVÉ!

Každý mi drahý,
kdo v tak chudém dudu
vnitřním hlasům přává sluchu
jak usměvavé děcko —
drahý mi i u cesty kámen
zraňující nohy —
drahý mi i bodlák zraňující dlaně —
drahá mi i příze,
na níž ve chvíli hrůzy
je konec lidské nouzí i tíže —
drahý nemluvněte úsměv —
slepovo zření —
drahé hudby hluchých
nepostřehnutelné chvění,
podobné melodii snů,
jež hraje po den celý,
jak by s mariánské věže zpěvy zněly —
— po celý den — —
— —
zázrak a divy — —

*

Však nade všechno
se v lásce velké
kořím Tobě, Kriste trpělivý,
jenž střežeš polských mezí i stezek —
když rozpjat nad cestou i nad širým světem
— na půdě nebe — za věčnosti čirou —
odpouštíš všem — a bratrem jsi všem dětem,
jasnou lásku rozdáváš stejnou mírou —
nebažíš po ničem — než po tom — aby hladný
měl chleba dost, aby smutný člověk žádný
nezůstal slunkem nepotěšen —
aby pouze
bylo na světě méně útišku a nouze —
by každý při tom, co zlého musí snést vždy znova,
měl dobrý pokrm z mouky i z Božího slova —
by — když přijde chvíle poslední hodiny —
každému byla jak první: bez slz a bez viny —

*

Přivíram oči — vidím — — na rozcestích
uprostřed lip a kalin —

obětní ten kříž —
 žehnající
 polím i travám
 i lidské bídě,
 vážkám i včelám,
 pochodu vojsk,
 křtinám
 i svatbám, pohřbům podobným,
 v majestátu žití,
 působícího neustále —
 — a tam je mi blaze pokorným nadšením
 jak zelené louce vůní květů —
 — nade mnou motýli a ptáci
     včely a čmeláci —
 — — pode mnou půda rodicí
     tajemnou prací kořenů
     a zrnek klíčících —
 — tak! —
 — — rameny objímá stezky
     (vydeptané srn a zajíců během)
 kříž ten Boží
 rozpjatý nad vším světem
 na půdě nebe ve věčné modři —

*

A to můj zisk je celý
 — to všechno — co podstatou žtí —
 a za tím v ponuré četbě
 dějiny volají na mne: memento;
 a vinutou cestou mne vedou
 k oněm horám pohraničním,
 jevicím smrt a zkázu,
 nevyproštujícím se nikdy
 z tíživého břemene
 neštěstí a porážek —
 — — a proto po tisícáte
 radostí osluněnou
 oceňuji v pokoře ducha
 překonání zla a smrti
 LÁSKOU —

(Z knihy „W obliczu górl i kulis“, Poznań 1927.

× Zegadłowicz. Es ergeht dem Menschen in der Weltliteratur nicht anders als im Leben selbst: man lebe auf noch so großem Fuß der Kenntnis und des Konsums, und man hat noch immer so herzlich wenig gelebt, so kümmerlich wenig erfahren, weiß noch immer so wenig von dem Vorhandenen. Da hat Polen in unseren Tagen einen großen, tiefen und allerursprünglichsten Dichter; evangelisches Urchristentum und Naturmythos speisen die reine steile Flamme seines eruptiv spontanen Schaffens, das als Lyrik, Balladik, Prosa viele Bücher füllt; und wer kennt diesen Emil Zegadłowicz aus den Spalten der betriebsamen europäischen Informationsorgane für internationale Kunst und Literatur? Vorläufig beginnen ihn bloß die Tschechen zu entdecken. Der Verleger Ladislav Kuncíř hat in der rühmenswerten Uebersetzung von František Bicek den Roman „Die Stunde vor der Frühmette“ herausgebracht (H o d i n a p ř e d j i t ř n i. Zivot Mikuláše Štibrem-psaného. 1930, 357 S.). Die Geschichte eines Knaben Nikolaus, eines kleinen Gymnasiasten in einem polnischen Städtchen. Sie bricht ab mit dem ersten Aufdämmern bewußten Lebensgefühls, erzählt auf vierthalbundert Seiten das Planste und Einschichtigste, zeigt nicht die geringste Spur von Psychoanalyse, ist ein von lyrischen Elementen ganz durchsetztes Pastorale. Das aber den Tag und alle seine Dinge heiligt, den Baum und die Blume auf eine völlig unsentimentale Art vergottet, alles, aber alles, Heu, Klee, Topf und Gerät, Fohlen und Kuh, verdorbene Türklinken, Melkeimer und Lärche, Linde und Henne, Dorfschenke und werkendes Dorfweib in ein unnennbares Fröhlicht des Ostens taucht, in eine aus den Dingen selbst atmende Andacht zu dem unsichtbaren Kreuz. Man ist immer wieder verblüfft, daß es das noch gibt in der Literatur, ein so völliges Fehlen der „Literatur“ nämlich, dieses im tiefsten Sinne „katholische“, allumfassende und verklärt-demütige Mitleben mit allem und mit dem All;

diese nur einem großen Dichter erreichbare ständige dramatische Spannung in der Idylle, die ewige Ahnung, Witterung, Nähe des Wunders; und daß es noch ein solches Verwachsensein mit Erdreich und Halm und Blume und Tier und Gezücht gibt in einer ganz und gar artifiziell und zerebral gewordenen Epoche der Weltdichtung; eine solche Länge der vertikalen Erlebnisachse, buchstäblich von den Wurzeln in den Himmel. Die Geschichte vom Hasen und Swinegel, ein jeder von uns könnte sie mehr oder minder pikant paraphrasieren; Zegadłowicz erzählt sie ohne die geringste Umbiegung; er braucht acht Seiten dazu und es ist kein Wort zuviel. Und wenn bei ihm eine Fichte gefällt wird, schluchzt die Schöpfung auf. Wer trifft das noch?

P. E.

KULTURNÍ KRONIKA.

Román básníkova dětství

Emil Zegadłowicz: Hodina před jítřní. Život Mikuláše Střibrempsaného.
— Román. (Přeložil Frant. Bicek. Nakl. Lad. Kuncíř v Praze 1950. Stran 367.)

J. Hch - Praha 3. prosince

Málokdo z cizích hostů získal si u nás v poslední době tolik sympatií jako Emil Zegadłowicz. Přilnul nejenom on k nám, jak nedávno veřejně básnický vyznal, ale zamílovali jsme si i my jeho. Ztratil prý v Čechách srdce půl, avšak toto vzácné semeno jiště u nás nepadlo na skálu: Emil Zegadłowicz stal se takřka literární módou polonoříšské »zlaté Praze i Brnu známenitému«, na něž na obě s láskou a polskou dvorností vzpomíná. Po řadě básnických překladů (s vydatným výborem Karnikovým v čele) dostává se nyní také na jeho prózu. Je to jeho autobiografický život Mikuláše Střibrempsaného, jehož první část — Hodina před jítřní — vychází mezi Kunciřovými Knihami nové doby v překladě Frant. Bicka.

Román básníkova dětství a mládí — ale jak nesmírně je vzdálen od proslulé trilogie Lva Nik. Tolstého, na nějž upomíná několik shodností spíše vnějších! Zegadłowicza Hodina před jítřní, první část většího díla autobiografického, je především báseň, nehmotná vidina, zázračně živá vzpomínka, sen. Není možné, aby dospělý muž vyučoval s takovou přesnosti dojmy a zážitky nejútlejších let, kdyby nebyl nesen do dávno zašlé minulosti na křídlech snu vše pronikajícího a kdyby mu nedodávala silv básnická fantasia, vyzbrojená nejmenší citlivostí a znalostí lidské duše. Duševny analytik a anatom zastavuje se trpělivě a často až puntičkářsky u každé malíckosti, dělí ji v prvky a tříšti v atomy, pořávaje času všem svým smyslům, aby každou vše a každý jev ve vzpomince naležitě ohledaly, opsal a zarádily. Je-li Tolstoj i ve vzpomínkách na dětství geniální epik a malíř Emil Zegadłowicz je skrz naskrz lyrik a filosof. Malý hoch Nikolaj Irťenjev-Tolstoj je více člověk tohoto světa, hrdina vnějších událostí a společnosti; malý Mikolaj Srebremisany-Zegadłowicz je dítě samoty, přemýšlivě ponorený sám do sebe, usilovně zápasící s nekonečným příbojem vnějších dojmů, jež musí po svém ztráviti a uložiti k životní moudrosti otcovské.

U Zegadłowicze není mnoho velikých událostí zevního světa. Celým okruhem dětské působnosti malého Mikuláše je očív vesnický starobylý statek Dědůvka a jeho nejbližší okolí. Tu poznává tajemství přírody, první záhady a vztahy života i účelnost nejrůznějších domácích zařízení. Zegadłowicz dovede napsati celé kapitoly o Mikulášově pokoji, o květech, o vůni vlhké země, žluté řece a o pantofli, o okně, mřížích a zvláště o peci, o stolečku a o jeho nohách, o zásuvece, kravkách a nejistém býku atd. Pro malého Mikuláše jsou všecky věci živými bytostmi, s nimiž se braňí a jimž chec rozuměti; pro něho uení na světě mrtvých stvoření, »neboť přece nemůže existovat nic mrtvého«. Všechno má v očích dítěte svou duši a své zajímavé časy a mnohé z nich spisovatel předvádí s živostí až dramatickou (tak na př. boj s hubkou v podlaze vlhkého bytu a j.). Dospělý básník dává tu výrazové prostředky složitým zážitkům dítěte a jen

Lidové Moriny Brno

4/XII.30. Nečlo

na prowincji: 50 gr.

ILUSTROWANY

KURYER CODZIENNY

W Krakowie z odbiorem: zl. 7.00
Na prowincji . . . . . zl. 7.00
Zagranica . . . . . zl. 11.50

18

Rękopisów nie zwraca się.
Listy należy adresować do Redakcji, a nie do
współpracowników.

Tel.: 150-60 Centrala dzienna od godz. 8 do 22.
Tel.: 150-60*, 150-61, 150-62, 150-63, 150-64, 150-65, 150-66
czyenne od 22 godz. do 8 (numery nocne).

Założyciel i Naczelnny Redaktor Marjan Dąbrowski.

Kraków, Wielopole L. 1.

Naczelnego Redaktora przyjmuje:
w poniedziałki i soboty od godz. 1—2 popołudniu

Konto żywe: Dom bankowy A. Holzer — Kraków.
Konto czeckowe Nr. 140.725 (Warszawa), 400.200 (Kraków)

Rok XXI

Kraków. poniedziałek 8 grudnia 1930.

Nr. 333.

Najżywiłowski poeta polski, którego nie zna Europa.

Tak pisze „Prager Presse“ o Zegadłowiczu

W jednym z ostatnich numerów „Prager Presse“ czytamy w artykule, podpisany P. G., co następuje:

„Ludziom w literaturze światowej powodzi się nie inaczej, niż w życiu: choćby człowiek żył nie wiem na jakiej wielkiej stopie wiedzy i konsumpcji, to jednak niezmiernie mało przeżywa, nędznie mało się dowiaduje, a mało wie o tem, co się dzieje.

Ot, Polska posiada współcześnie wielkiego głębokiego i najżywiłowskiego poetę: ewangelicznego, pierwotne chrześcijaństwo, mit natury, są karmią czystego wzniósłego ognia jego wybuchowo spontanicznej twórczości, która jako liryka, „bal-

ladyka“ i proza wypełniają wiele książek. A kto zna tego Emila Zegadłowicza ze szpalt pilnych europejskich organów informacyjnych dla międzynarodowej sztuki i literatury? Na razie zaczynają go tylko Czesi odkrywać. Nakładca Władysław Kunczir wydał w świetnym przekładzie Franciszka Biceka powiatkę poety pt.: „Godzina świata“ (Hodina predjitrni). Po krótkiej analizie tego utworu, znanego w Polsce przeważnie tylko bibliojilm (wyśledzi on tylko w 120 egzemplarzach) czytamy:

„Jest się raz poraz zdziwionym, że znajduje się jeszcze gdzieś w literaturze taki zupełny brak literatury“, że jest tam to w najgłębszym znacze-

niu „katolickie“ wszechobejmujące promieniem pokorne współczesne ze wszystkiem i z wszeswiatem. To wieczne dramatyczne napięcie w idylli, osiągalne tylko przez wielkiego poeta, to wieczne przedziewanie bliskości cudu: że istnieje jeszcze jakieś zrosnięcie się z ziemią, z dzikiem, kwiatem, zwierzęciem i żywizną w tej nawskroś sztucznej i mózgowej epoce poezji współczesnego świata; taką długosć pionowej osi przezyć dosłownie od korzeni aż do nieba. — Historię o zajęcu i jeżu każdy z nas mógłby sparafrazować mniej lub więcej pikantnie. Zegadłowiec opowiada ją bez najmniejszego wychylenia; potrzebuje na to ośmiu stron, a przytem ani słowa za wiele. A gdy u niego obalażą śvierka, tka całe stworzenie. Kto jeszcze to potrafi?“

FEUILLETON

Emil ZEGADŁOWICZ:

Musicus.

(Z cyklu „Budziejowickie Łąki”.)*)

Dědouš jak pláštěm — za noční tiše —
zahalen v libé z faječky dýmy —
houseřím brkem skřípe a píše,
vybírá noty jak rýmy —

Kolečka prázdná i kolečka černá jak hrubé tečky
pádí a hopsají dle pěti souřadných drah —
běží a dupnou si jak šohaj u frajerečky —
a náhle zmlknou jak milostné sny o dívčinách —

Noc stojí za okny — a hvězdy planou —
péro skřipe — prsty brní — rudnou už oči —
leč v zámku dnes ples a kočáry rachotí mosten
i branou --
za okny rozzářenými se k Straussovu valčík:
dvojice točí —

*) Básníkův děd se strany matčiny byl český hudebník v rakouském vojsku, babička ze mlýna od Č. Budějovic. Vyslouživ, stal se děd varhaníkem na Kalvarii Zebrzydowské nedaleko Krakova.

Ticho je městys malíčký —
ponocný hvízdá hodiny čtyry —
blednou už hvězdičky —
za stromy úsvit vlhký a sirý —

Zámecký svět se rozkoší vzdává,
v parku jak hvězdná metelice, ohňostroj
lampiony —

*tabákem pokoj zakouřen šedě —
při lampě čadivé dědek píše své noty —
na židli obkročmo sedě — — —*

Zkončen je ples — do dýmky nový náboj se bije
zas chrlí kouř jako kráter —
v té chvíli na nebi tryská melodie —
růžové červánky zaplavily Gaude Mater!

— jak na Kalvarii zahrána
— na Kalvarii pod Krakovem —
z varhan by zněla Hossana —
vrňaly se noty a hučí jak plamenným slovem —

*Noty hoří — ! — tóny planouce
kvetou a žhnouce se pálí —
jak budějovické na louce —
tam v dálí —*

Jenže tu — ach — posupné finále
disonancí se končilo valem —
je všecko jinak než v časy bývalé —
jsme v haličském městečku malém — — —
(Přel. Jan Karník.)

(Přel. Jan Karník.)

A. SOKOLOVA-PODPEROVA:

Dva prázdninové dopisy, které se křízovaly.

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ, 12. srpna 1934.

Milý příteli,

byla jsem to já, která si usmyslila tu kruhou hru; odloučení po celé léto bez jakékoli vzájemné zprávy; jen v nejkrajnější nutnosti, v případě zvláštní důležitosti byl dopis přípustný. Budíž Vám zadostiučiněním, že jsem to opět já, jež první se ozývá a že závažná příčina, pro niž tak činím, znamená vlastně Vaše vítězství. Je to pohnutka téměř kajícná a Vy, jenž víte, jak cizí je mi tato ctnost, dovedete to, doufám, náležitě ocenit.

Před prázdninami jsme se rozešli hodně rozladěni. Vy mou umíněnosti, s níž jsem se vzpiralajeti s Vámi na Šumavu; až jsem Vám to slibila; já pak proto, že jsem u Vás nenašla té oddanosti, která by Vám nedovolila ztrávit léto jinde, než kde jsem já. Bylo to snad jen vyvrcholením napěti, které poslední dobou mezi námi rostlo. Začalo to Vašim soběckým přesvědčením, že teď náležím přede všemi Vám: zazlíval jste mně, že jsem se nedovedla

Národní Listy
13. 9. 1934

**INFORMACJA PRASOWA
WARSZAWA POLSKA**

1128 SP. Z OGR. ODP.
T E L. 9-41-53 ZAL. W 1920 R.

WYCINKI Z GAZET I CZASOPISM
CAŁEGO ŚWIATA

WYCINEK Z WYDAWNICTWA

WIADOMOŚCI LITERACKIE

Nr. _____ d Warszawa

25 LIP 1937

O literaturze polskiej we Francji

W styczniowym zeszycie z b. r. paryskiego „Le Monde Slave”, a potem w osobnej odbitce, ukazał się artykuł Claude'a Backvisa, poświęcony polskiemu życiu literackiemu w latach 1934 — 1935: „Les tendances de la littérature polonaise pendant les années 1934 — 1935”. Z wielu względów zasługuje on na bliższą uwagę. Wraz z analogicznym przeglądem, ogłoszonym w „Le Monde Slave” przed dwoma laty, i polskimi artykułami z „Przeglądu Współczesnego” o Trembeckim i Żeromskim świadczy on, że w osobie Backvisa znalazły się nareszcie we Francji krytyk nie tylko dobrze i z pierwszej ręki zorientowany w literaturze polskiej, tak współczesnej jak i dawniejszej (w artykule mamy nawet aluzje do zupełnie zapomnianego u nas Sztyrmera), ale co ważniejsza, obdarzony temperamentem rasowego krytyka i żywą wrażliwością estetyczną. Stąd sądy jego, żywe, czasem namiętne („cette gloire surfaite, et disons le mot, si odieuse” — czytamy o Sienkiewiczowi), niejednokrotnie wzburzają sprzeciw, ale zawsze są oryginalne i naprawdę interesujące.

Artykuł Backvisa po krótkiej charakterystyce ogólnej (w której podkreślono jako szczególną właściwość współczesnej literatury polskiej bogactwo świąteńnych debiutów, które pozostają tylko debiutami, oraz przewagę kobiet: „literatki te... odznaczają się temi właściwościami, któ-

re zwykliśmy uważać raczej za męskie: zimną krvią przy podejściu do zagadnień, zmysłem miary, konstrukcji, zdolnością epickiego przedstawiania rzeczy, dużą powagą. Literatura p. Dabrowskiej czy p. Nałkowskiej jest bez porównania bardziej „męska” niż Jalu Kurka czy Witkora”), omawia wznowienia, przekłady, wreszcie twórczość oryginalną. Na czoło w omawianem dwuleciu wysuwa „Nurt” oraz powieści Dabrowskiej, Nałkowskiej, Kuncewiczowej i Boguszewskiej.

Dla przykładu przytaczamy tu sądy Backvisa o Berencie i o Zegadłowicz.

O Berencie czytamy: „Osobiście dzieło Berenta jak dotąd wcale mnie nie podbiło. Miał się wrażenie, że jego pełna niejasności wymuszonosć i słabość wyobraźni nie pozwoliły mu napisać powieści, których naprawdę wzięła czytelnika. Jedynie „Próchno” ma dziś wartość potężnego dokumentu, ale dla przyczyn dość obcych talentowi autora. Była to szkoda, gdyż bez trudu odgadywało się olbrzymią erudycję, wielką wnikliwość i wyjątkowe wysubtelnenie rzemiosła pisarskiego. Te właściwości tylko co znalazły niespodziewanie, wtedy gdy kariera pisarza zdawała się być już zamknięta, najpiękniejsze ujście w serii szkiców”...

O Zegadłowiczu: „Wielkim „succès de scandale” roku 1935 były „Zmory” śląskiego autora Zegadłowicza. Zawsze był zdziwiony wielką wziętością tego pi-

sarza, mającego wiele rysów grafiomana. Posiada on bez wątpienia świeżość i zdolność lirycznego spojrzenia („la perception du lyrisme”), ale wszystkie te właściwości, jakiekolwiekby były, zawsze w sposób osobiły zaciemniał nieprawdopodobny egocentrzyzm, który go rzuca we wszelką przesadę, fałszywa poezja, sentymentalna płaczliwość, brutalny realizm, i to wszystko ujęte w formę, która nie zasługuje na tą nazwę, gdyż jest bezkierunkowym verbalizmem, przerywanym myślnikami i wykrzyknikami. Piękantne jest, iż „sława” ta została wzniecona przez wszystkie jakie tylko były w krytyce polskiej elementy antyintelektualne i antykulturalne. Zegadłowicz miał reprezentować naturę, lud, wiare, naród, i kilka jeszcze innych rzeczy. Otoż, ponieważ Zegadłowicz zmęczył się niewątpliwie swym „franciszkanizmem” o zapachu wody różanej i — rzecz prosta — popada zawsze w przesadę, „Zmory” są nieprawdopodobną wystawą szalonej nieprzyzwoitości, zabarwionej pewną dozą niepotrzebnego i całkiem arbitralnie wprowadzonego rewolucjonizmu i pacifizmu”.

O „Wiadomościach Literackich” czytamy, że „prawie każdy (ich) numer jest interesujący i żywy. Życie umysłowe kraju odbija się tu zawsze w sposób zupełnie dostateczny oraz zawsze wyjątkowo żywy i barwny”.

WYCINEK Z WYDAWNICTWA

Nr. ..... d. .... PODBIPIETA 23 CZER. 1933

Współczesna powieść polska w zwierciadle angielskim

W kwietniowym numerze londyńskiej „The Slavonic Review” zamieścił znakomity krytyk wiedeński, dr. Otto Forst-Battaglia, obszerny artykuł poświęcony współczesnej powieści polskiej.

Battaglia wypuszcza na pierwszy plan jej lat ostatnich produkcję powieści historycznej, nawiązującą do wzniosłej tradycji Sienkiewicza, Kraszewskiego, Zeromskiego, Prusa („Faraon”). Jak wiadomo, w zakresie tym przyniosły nam lata ubiegłe dwie powieści: „Krzyżowców” Zofii Kossak oraz „Czerwone tarcze” Iwaszkiewicza, obie — nawiązujące do dziś tak wzietego czy modnego średniego wieku Bierdajewa i Sigridy Undset.

Zacznijmy od „Krzyżowców”. Battaglia składa hołd erudycji i Kossakowskiej iście werwie ich autorki, nazywa powieść tę „wspaniałym filmem dobrze dobranych epizodów”.

W nutę tę samą, co autorka „Krzyżowców”, w centralny epizod wieków średnich, uderzył, jak wiadomo, Jarosław Iwaszkiewicz. Co do powieści utalentowanego autora „Lata w Nohant” ma jednak autor „Stanisława Augusta” sporą zastrzeżenie: „(Iwaszkiewiczowy) Piast (Henryk Sandomierski)... pono mianowicie — przypomina nam raczej pułkownika - Piłsudczyka, wojującego w Palestynie i zmuszonego w końcu poświęcić żydowskie swoje miłostki ze względu na nastroje antysemickie, uwidoczniające się nawet w kołach rządowych. Co więcej, znajdujemy w tej pseudo-historycznej powieści dobrze zamaskowane ataki na klerikalizm. Jednym słowem, czytając opowieść tę w felietonach „Gazety Polskiej”, dziwiliśmy się, dlaczego życie i poglądy dobrego księcia nie znalazły miejsca raczej w redakcyjnych kolumnach pisma z pozytkiem dla postulatów jedności stylu i miejsca”. P. Battaglia jest jednak zbyt subtelnym krytykiem, aby zapoznawać wybitny talent liryco-opisowy Iwaszkiewicza.

Tych dwóch jest więc — zdaniem Battaglii — pomimo błędów i usterek (do tych nie zaliczylibyśmy wraz z krytykiem wprowadzenia do obu powieści rycerzy polskich) godnymi spdakobiercami wiel-

kiej liryczno-epicznej tradycji literatury polskiej. Inaczej z p. Wołoszynowskim. „Było tak” — zdaniem krytyka wiedeńskiego — może podnosić patriotyzm młodych dyplomowanych, ale rosi się od przeoczeń i błędów, a napisane jest wyraźnie w jedynym celu zestrzelenia w osobie marszałka Piłsudskiego wszystkich wielkości historii polskiej... Wolimy znaczne miłe i niewinne „Wieczory pod lipą”.

„Krzyżowcy”, „Czerwone tarcze”, „Było tak” — to typowa „histoire romancée”, ale istnieje — w literaturze współczesnej — inna jeszcze „histoire romancée” — to opowieści twórców o przeżyciach własnych. We współczesnej literaturze polskiej reprezentują ten kierunek — zdaniem autora — Wanda Miłaszewska, nazwana polską „Ouidą”, Herminia Naglerowa, Jerzy Kossowski, Jan Parandowski i... Emil Zegadłowicz. Z tym ostatnim obszedł się p. Battaglia raczej pobłaźliwie. „Wyobraźcie sobie — mówi do Anglików — Franciszka Jammesa, tworzącego wedle przepisów Józefa Delteil'a. Dodajcie do tego bolszewizm nawróconego anarcho-indywidualisty, antyklerykalizm zredukowanego nauczyciela, naiwne zadowanie z tego, że może nazwać kota kotem, młodą panienkę dziewczką, społeczeństwo bagmem, a życie absurdalną koleją nieprzyzwoitych aktów”.

Przechodząc do „społeczników”, zatrzymuje się p. Battaglia krótko nad nie-wątpliwym, choć jednostronnym talentem autora „Kordiana i Chama”; krytykuje za to ostro Wittlinową „Sól Ziemi”: „Płonie w tym ogień homerycki, — pisze, — ale tylko Tersytes pozostał się tu z eposiem”, Tersytes, świetnie zresztą zdaniem krytyka „Slavonic Review” namalowany, o ile jednoznaczny jest z „Precliczkiem”, ale gdzie c. k. Ajaksy, przemyślne Ulisesy a nawet Achillesy legionowe?

Pokrótkie też załatwia się krytyk z Bandrowskim, Choromańskim, Grabskim, Rabskim i i. malarzami współczesnej Polski, mniej pobicieśnie zato traktuje p. Battaglia Wiktora, który już okazuje się niestrawny dla znanego z Zachodu, cóż dopiero laureat „Pal’owy” Jalu Kurek. Od Kurka woli Battaglia Burka.

Kossak i Miłaszewska otwierały zastęp amazonek pióra; dochodzą do nich — Boguszewska, Gojawiczyńska — „heroyny” przedmieść, jak Kurek, Burek, Wiktor, po części Zegadłowicz chcieli być epikami wsi.

A teraz — „heroyny” burżuazji „minstrelki” biurokracji i małomieszczaństwa. Nałkowska ze swym zmysłem fotograficznym i milsza od niej krytykowi Szelburg-Zarembina. Udaje że nie jest kobietą „Jerzy Marlicz” również pochwalony przez krytyka jako taka. Łagodnie, choć sprawiedliwie obszedł się też p. Battaglia z Ireną Krzywicką, pochwalił, ale

wstrzemięźliwie Elżbiętę Szempolińską, a zupełnie niemal bez zastrzeżeń — Marię Kuncewiczową.

Wątpimy, aby analiza Battaglii była dokładna, a raczej wyczerpująca: nie wiemy, czy obrał na ogół jako „terminum ad quem” swych rozważań rok 1935 czy 1936. Brak tu nam w każdym razie Dąbrowskiej. Ale, jeżeli w ocenach owych literatów zachodzą pewne nierównomierności czy niedociągnięcia, nie zawodzi zato przenigdy krytyka smak, wykształcony na najlepszych dyscyplinach Zachodu.

K. M. M.

M

LE COURRIER DE LA PRESSE

4**"LIT TOUT"
"RENSEIGNE SUR TOUT"**qui est publié dans les Journaux et Publications de toute nature
et en fournit les Extraits sur tous Sujets et Personnalités.Ch. DEMOGEOT, Directeur
21, Boulevard Montmartre, PARIS (2e)

Extrait de :

Adresse :

Date :

Signé :

PATRIE

144, Rue Montmartre, PARIS

2 MAI 1910

ils le. gnétisme en thérapeutique. Les résultats obtenus par cette médication nouvelle sont surprenants.

Les grands poètes romantiques de la Pologne, par Gabriel Sawicki. — Le caractère particulier de la poésie romantique polonaise fut d'être toujours patriotique et nationale.

Aujourd'hui que la Pologne est reconstituée et libre, il est excellent de faire connaître les œuvres intellectuelles et morales que ses poètes et ses prosateurs produisirent même pendant qu'ils subissaient l'oppression ennemie, afin de conserver la flamme patriotique toujours vivace.

L'auteur de *Les grands poètes romantiques de la Pologne* a fait une besogne de renaissance en écrivant ce livre.

Librairie Ernest Flammarion
L'Infante à la rose, par G. Réval. — C'est

ai
se
q'
A
Ja
g
Ja
g

d
cl
é
S
F
te

M *Art polonais*

No.

23
18

LE COURRIER DE LA PRESSE

"LIT TOUT"
"RENSEIGNE SUR TOUT"

ce qui est publié dans les Journaux et Publications de toute nature
et en fournit les Extraits sur tous Sujets et Personnalités.

Ch. DEMOGEOT, Directeur
21, Boulevard Montmartre, PARIS (2e)

Extrait de :

Adresse :

L'ÉVENTAIL.
BRUXELLES

Date :

Signé :

1 FEV 1920

Verhaeren et l'Angleterre

Je ne suis certainement pas le seul à regretter que, dans la belle commémoration de Verhaeren au Sénat, aucune voix ne se soit élevée pour évoquer un hommage britannique. Cet hommage, il avait été demandé au grand Rudyard Kipling, qui, depuis la mort héroïque de son fils, vit très retiré, puis au prophétique Wells, dont le tempérament inquiet et nerveux s'accorde mal de cérémonies publiques. On s'adressa enfin — et l'on aurait pu commencer par là — à Edmund Gosse, le plus vivant et le plus averti des critiques insulaires. Il était un peu tard pour décider le bibliothécaire de la Chambre des Lords à faire la traversée. Tous trois écrivirent pour s'unir en pensée à la célébration du poète. J'aurais aimé qu'on lût de la tribune leurs lettres et qu'on prononçât leurs noms. Car il n'est peut-être pas de pays où Verhaeren compte des admirateurs plus sincères. Londres a joué d'ailleurs dans la vie et l'œuvre de l'artiste un rôle essentiel. Il y réfugia, en une période sombre, la fièvre hallucinée de son désespoir; et c'est la cité formidable qui fut pour lui la synthèse des Villes tentaculaires. La misère, le travail forcené, les lucers échevelées et paradoxales, Londres lui en donna les images dont sont pleines ses œuvres pessimistes : *les Soirs*, *les Débâcles*, *les Flambants noirs*.

Une fois délivré pourtant et revenu à la sincérité et à l'amour des choses claires, Verhaeren garda à l'ambiance anglaise une ferveur spontanée. Il s'y était fait des amis et son œuvre lui en avait fait bien davantage. Elle a été tout entière traduite. Quand la nouvelle de sa mort éclata en Grande-Bretagne, elle éveilla un écho douloureux dans une foule d'âmes. Car ce pays réaliste a un respect infini de la poésie, dont la place est marquée en toute existence. On lui a même donné un porte-parole dans l'Etat. La fonction de « poète-lauréat » n'est pas destinée à la consécration officielle d'un talent hors pair, mais bien à la désignation d'un homme de lettres honorable comme émanation de ses confrères en des occasions où l'on veut que la littérature fasse entendre sa voix.

La mort de Verhaeren, « le premier poète de l'Europe à notre époque », ainsi que le qualifia Edmund Gosse, en fut une. M. Robert Bridges fut dès lors appelé par sa fonction à dire les regrets des écrivains anglais. Il le fit sobrement et dignement, en une séance organisée, le 3 mars 1917, par la « Royal Society of literature », qui est une institution admirable, destinée à grouper autour des écrivains et de leurs œuvres un public permanent et fidèle. Elle compie dans son comité toutes les personnalités marquantes de la pensée anglaise. Edmund Gosse fut le président de la séance consacrée à Verhaeren. Il eut soin de rappeler, en commençant, qu'Emile Verhaeren était un des

membres associés de la société et tint à dire ses souvenirs personnels de l'homme et de l'écrivain. Il termina par l'évocation de son ultime entrevue avec lui : « Je le vis pour la dernière fois en septembre dernier... Il me parut plus robuste, plus calme, plus jeune même que je ne l'avais jamais vu. Il était plein de projets... J'évoque sa merveilleuse présence : ses yeux bruns enfouis dans le visage pâle, raviné par la douleur; sa longue moustache de Gaulois tombant au coin des lèvres frémissantes; son front crevé de rides, qui semblait la cassette dans laquelle étaient enfermés tous les baumes et les philtres de l'espoir humain et tous les poisons de l'angoisse humaine.

I found him whom I shall not find
Till all grief end
In holiest age our mightiest mind
Father and friend. »

On voulut résérer à un homme de lettres belge, M. Charles Delchevalerie, — dont nous venons de recevoir de fort jolis *Croquis londoniens*, — le soin de récapituler l'œuvre de Verhaeren. Le ministre de Belgique, M. Paul Hymans, sut, en une allocution d'un rare élan, affirmer l'étendue de la perte subie par la Belgique. Déjà il avait été convié à lire, peu de temps auparavant, devant l'Académie d'Angleterre, une conférence que la mort empêcha Verhaeren de donner mais dont le texte avait été envoyé par sa veuve. Disons enfin que la préparation de cette séance inoubliable, son règlement, tout en mesure, sobriété et émotion, furent l'œuvre de M. Paul Lambotte, dont les artistes ne sauront jamais assez reconnaître l'action discrète et efficace, partout où l'exil dispersa des Belges, partout où l'art belge fut convié à servir la cause de la patrie.

Moins solennelle et plus variée fut, trois semaines plus tard, une autre évocation de la mémoire d'Emile Verhaeren à Londres. La Belgique et la Pologne se trouvaient rapprochées, non seulement par la communauté des souffrances sous le même joug étranger, mais encore par la disparition en cette année tragique de leurs deux plus grands écrivains. Les Polonais de Londres songèrent à nous demander de communier dans la même douleur, la même foi et la même invincible espérance, en célébrant ensemble Henryk Sienkiewicz et Emile Verhaeren.

Cette soirée du 23 mars, à l'Aeolian Hall, m'a laissé un parfum indéfinissable. En rouvrant le dossier où reposent les notes qui permettent de la reconstituer, je ne sais quelle ivresse m'en remonte à la cervelle. Sans doute, on entendit des musiques émouvantes et des récitations animées. Une succession d'écrivains de tendances et de culture diverses défila face à un public frémissant. Il y eut T.-P. O'Connor, un Irlandais; les Polonais Litvinski et Swietochowski, les Anglais Gooch et Osman Edwards. Ce n'est sans émotion qu'après Paul Lambotte je parlai moi-même. Peut être, au seul point de vue littéraire, le parallèle entre deux génies si différents d'origine et de tempérament, ne s'indiquait-il point. Aussi bien, à cette heure-là, étions-nous loin de voir l'artiste seulement dans un poète et dans un romancier marqués par leur patrie. N'obéissions-nous pas à l'instinct de leur âme tumultueuse en substituant à l'art même la force du sentiment? Et dès lors, comme il était permis d'associer l'auteur de *Par le fer et par le feu* au poète des *Héros* et de *Toute la Flandre*, comme on pouvait déplorer leur mort à l'égal d'un appauvrissement dont patirait la victoire attendue, comme il fallait résérer aux générations libérées le droit de saluer en eux des précurseurs!

Maintenant qu'il nous a été donné de célébrer notre poète dans la renaissance de la patrie victorieuse, nous nous souvenons avec une gratitude attendrie de l'amitié pieuse et cordiale dont l'Angleterre entoura notre deuil au lendemain de sa mort et salua en son œuvre une richesse dont elle est fière à l'égal d'un patrimoine commun.

Henri DAVIGNON.

N°

24
J8

5

LE COURRIER DE LA PRESSE

" LIT TOUT"
" RENSEIGNE SUR TOUT "

ce qui est publié dans les Journaux et Publications de toute nature
et en fournit les Extraits sur tous Sujets et Personnalités.

Ch. DEMOGEOT, Directeur
21, Boulevard Montmartre, PARIS (2e)

Extrait de :

Adresse :

Date :

Signé :

the anglo french review
Londres

MAR 1920

MISCELLEN

EIN POLNISCHER „FAUST“¹⁾

Von
Otto Forst-Battaglia.

Emil Zegadłowicz, um den es, ob er auch in selbstgewählter Einsamkeit, ferne vom Großstadtlärm, in den heimischen Beskiden haust, seit einiger Zeit recht laut wurde; ein Dichter von Gottes Gnaden, ein Künstler des sprachlichen Gestaltens, hat eine polnische Uebersetzung des Goetheschen „Faust“ im Druck erscheinen lassen²⁾. Es ist das zehnte Mal, daß sich den Polen die längst nicht schwankenden Gestalten, in polnischer Gewandung nahen. So vertraut auch der Stoff und die Grundidee der Goetheschen Dichtung das Nachbarvolk anmuteten, es ist bisher bei allen Versuchen nur Unzulängliches Ereignis geworden; die einzige von hohem Schwung beseelte und wohl kongeniale Nachdichtung Kasproviczs knappes Fragment geblieben. Der Rest? Schweigen.

Indes um Zegadłowicz soll es auch in Deutschland laut werden, denn er hat, daß ich gleich vorweg es sage, eine Leistung vollbracht, die weit den Rahmen einer anständigen Uebersetzerarbeit sprengt. Sein „Faust“ ist zugleich eine dem Geiste nach und in der Stimmung getreue Metastase der Goetheschen Dichtung wie ein vollwertiges, nirgends befremdendes und fremdartig scheinendes Glied der polnischen Literatur. Ich möchte an die Schlegel-Tiecksche Shakespeare-Verdeutschung erinnern, die dem genialen Engländer im Herzen und in der Erinnerung der Deutschen ein Heim schuf, klaffte nicht ein Unterschied: Die echt romantischen Dolmetscher des Briten trachteten peinlich die Lokalfarbe zu wahren und daß Englisches noch im deutschen Wort nachhalle. Zegadłowicz, seelisch wie jeder Pole durchaus Romantiker, ist in seiner Kultur und Form, wie sein großes Vorbild Wyspiański, zu sehr von der Antike und vom Klassizismus des französischen Grand Siècle durchtränkt, um nicht beim genialen Werk, das allen Zeiten und Ländern gilt, zuförderst das Allgemein-Menschliche herauszufühlen. Was nur im ersten Augenblick paradox klingen mag: er strebte, den deutschen in einen polnischen

¹⁾ Emil Zegadłowicz: Faust Goethego. Wadowice, F. Foltin, 1927. 2 Bände, 238, 356 Seiten. Vgl. W. Hulewicz: Pół-Faust. Warszawa 1926; A. M. Świnarski: Widowisko o Doktorze Fauście. Poznań 1927; Bory-Zeleński: Flirt z Melpomeną. Warszawa 1926. Bd. 6, 286 ff.; „Wiadomości Literackie“ 1927, Nr. 6 und die dort genannte Literatur. Diese ist zwar von mir beachtet, doch nicht zur Bildung meines ganz unabhängigen Urteils verwertet worden.

²⁾ Ueber Zegadłowicz im allgemeinen vgl. O. Forst-Battaglia, Gral 22 (1927), 94 ff. und Pologne Littéraire 1927, Nr. 11/12; St. Papée, Mysteria balladowe Emila Zegadłowicza. Poznań 1927.

Faust zu verwandeln, gerade, weil in dieser ungehinderten Transponierung das Universelle der Goetheschen Tragödie am besten hervortritt.

Damit das trotzdem kühne Unterfangen, ein Werk von so gewaltigen Dimensionen aus dem umgrenzten, halb monarchischen, halb bürgerlichen deutschen ins Milieu der polnischen Adelsanarchie zu übertragen, nicht scheitere, bedurfte es allerdings nicht nur der aufs stärkste zutreffenden Voraussetzung, des ewig-unverlierbaren Inhalts, der sich jeder Form willig fügt; nicht nur der hohen Gaben Zegadłowiczs, sondern auch der tiefen psychischen Ueber-einstimmung, die man, wie heftig auch politische Momente trennen, stets aufs neue zwischen Deutschen und Polen erkennen und anerkennen muß. Hat nicht, darin den beiden führenden Nationen des germanischen Nordens, Deutschen und Engländern, gleich, Polen seinen eigenen, bodenständigen Faust, den Junker Twardowski? — Man sieht sofort die Metamorphose aus gelehrter Bürgerlichkeit ins Herrentum der „Szlachta“. — Doch das wären nur Zufälligkeiten. Entscheidend wirkt, daß sowohl die Gedankenwelt des „Faust“ wie seine heroisch-sehnsüchtige Gier nach dem Unbekannten, Unerkennbaren in der polnischen Seele verwandte Saiten erklingen heißt; daß beide Sprachen einander nahe sind, und für jedes Wort, jedes Bild der einen das gleichwertige der anderen bereithaben.

Zegadłowicz hat die Möglichkeiten, die sich ihm boten, vollauf genützt; gegeben, was das Genie, und es ist ihm mißraten, was der talentierte Handwerker zu bieten vermag. Die eifrigen Kritiker, denen bei der Warschauer Erstaufführung sich die Federn sträubten, wie nur je einem Kampfhahn, waren in ihrem Recht, als sie von einer Legion unrichtiger Uebersetzungen sprachen, besonders, als sie den vielen schönen geflügelten Worten nachtrauerten, denen im Polnischen ihre Flügel gestutzt wurden. Nur, daß sie im Getümmel der Schlacht, wie der Stendhal'sche Fabrice bei Waterloo, nicht über ihren nächsten Umkreis blickten. Es tut mir leid, erheblich andere Meinung zu hegen, als die Fürsten und sogar als die Offiziere (der Ehrenlegion und) der Warschauer Theaterkritik, die mit dem Argument in die Schlacht zogen, sie seien durch die deutsche Schulung in der galizischen, Posener Mittelschule und kraft ihrer Kenntnis sämtlicher geflügelter Worte besonders zum Urteil und zur Verurteilung berufen. Der feinsinnige Dichter Miłaszewski, dem, als Dramaturgen, die Annahme des Zegadłowiczschen „Faust“ zu danken war, hat zwar nicht auf der Gymnasialbank die Exegese Goethes erdulden müssen, ist mit den Geheimnissen der deutschen Sprache vermutlich weniger vertraut als seine Widersacher, indes sein künstlerischer Instinkt ließ ihn empfinden, was mit Vernunftgründen nicht erweisbar ist: *Ecce poeta*. Und ahnen, daß er jemandem begegnet sei, der Goethe näher steht als sämtliche Philologen.

Die Leidtragenden um entfittigte geflügelte Worte — der „Faust“ besteht für sie aus nichts anderem als Zitaten — erinnern an die Theaterfreundin, die einem Direktor riet, nur Premieren aufzuführen. Niemand ist so wenig zuständig, eine Faustübertragung zu kritisieren, als wer das Original nur auf der Schulbank in der Fremdsprachstunde kennen lernte. Daß Zegadłowicz nicht wie hypnotisiert auf die Zitate starzte, gereicht seinem Werk zum größten Vorteil. Er gelangte so dazu, die für höhere Schulen und Töchter zentrale Margarethenepisode als sekundär zu fühlen, die überirdische Schönheit des Helena-Fragments empfänglich und darum gabenspendend zu genießen. Ueberall, wo es auf das Künstlerische und Poetische ankam, zeigte sich der polnische als den berufenen Mittler. In einer Sprache, die Goethes würdig ist und Słowackis nicht unwert. Von jetzt an wird der „Faust“ den Polen das sein können, was Shakespeare den Deutschen wurde.

Wenn ich dies mit Nachdruck festgestellt habe, so darf ich mich an eine Einzelkritik wagen, die nicht im geringsten das Endurteil beirrt. Ein Teil der Irrungen und Wirrungen, der allerkleinste, wurzelt wirklich im Mißverständnis des Wortsinnes. Wenn Faust von einem „schrecklichen Gesicht“ sein Antlitz abwendet, so will er einem „Widmo“ und nicht einer „Postać“ entrinnen. Daß, in der Szene vor dem Tor, ein Schüler den Mädchen nachröhmt, sie wiegten sich in den Hüften (w biodrach się kołyszą) beruht auf einem komischen

DER BRESLAUER BUCHDRUCK UND DAS KÖNIGREICH POLEN

Von
Hans Jessen.

26

Verkennen der Bedeutung von „jemand gewogen sein“. Wagner fordert Fausten keineswegs auf, den Pudel zum Scholaren zu ernennen (możesz go zmianować, mój mistrzu, scholarem), er heißt den Hund bloß einen Schüler der Schüler. Mephistopheles vertröstet Faust nicht, man würde, wie es so schön im Wiener Volksmund heißt, keinen Richter brauchen (Och z tem nie będzie wielkiej biady), sondern, daß es bis zur Erfüllung des Paktes „noch eine lange Fris“ habe. Es verändert vieles, wenn der Böse ein „gefährlicher Gast“ (gość niebezpieczny) statt eines „Dieners“ genannt wird, der „Gefahr ins Haus bringt“.

Ganz fehl klingt die Problematik des um die Verfassung des Jenseits unbekümmerten Faust, der bei Zegadłowicz sich nicht fragt, ob dort das Gute oder das Böse zu oberst throne (czy góra dobro tam czy zło), während bei Goethe sich der diesseitstrunkene Doktor wenig sorgt, „ob es in jenen Sphären ein Oben oder Unten gibt“. Wo verheiße Mephistopheles Faustens Träumen einen so wundervollen Leib, dergleichen noch kein Mensch gesehen habe (stworzę marzeniom twoim tak cudowne ciało, jakiego ludzkie oko nie widziało), da der Teufel nur gelobt, zu gewähren, „was noch kein Mensch gesehn“.

In Auerbachs Kellner schätzen die Studenten (Zegadłowicz hat das kaum absichtlich mißdeutet) andere Eigenschaften des Mannes höher als die der Trunkfestigkeit. Ihr Vorschlag, einen „Prior“ zu wählen, nimmt dem Rate Branders den erwünschten Stachel gegen das Papsttum und die politische Spitze. Zum Ausgleich legt der polnische Dichter den allgemein gerichteten Worten, „der echte deutsche Mann mag keinen Franzosen leiden...“ einen Goethe fremden skatologischen Sinn unter (Franze heißt hier Franzose). Altmayer will den Weinspendern den Weg ins Freie weisen, kaum, sie verprügeln (obię na ostatku).

Zoologie ungenügend: Meerkatzen sind keine Katzen, sondern eine Affenart. Es geht nicht an, sie als „kotka“ zu bezeichnen. Neuerliches, heiteres Vertauschen der Bedeutung beim Hexeneinmaleins. „Und drei mach' gleich“ wird von Zegadłowicz zur Aufforderung gewandelt, die Drei sofort anzurufen (natychmiast wezwij trójkę), statt daß er den Spott über das Trinitätsdogma der Gleichheit der drei göttlichen Personen erkannt hätte.

Faust bietet Gretchen seine Person zum Huldigungsgeschenk (Piękności twej, nadobna pani, moją osobę składam w dani!). Bei Goethe trägt der artige Kavalier der Bürgerstochter seinen Arm an wie einer Standesperson und wird für diesen Verstoß gegen die sozialen Regeln fast mehr noch zurechtgewiesen als für den wider die guten Sitten. Der Zuruf des wüsten Chores an Frau Baubo birgt einen derben Kern, den die polnische Uebertragung übersieht. Den Blutbann scheint Zegadłowicz eine Form der Exkommunikation zu wähnen (lecz z kłaptwą raz-dwa uporać się nie da), während Mephistopheles dem allgemeinen Aufgebot der zur Verfolgung eines Missetäters durch das „Blutgeschrei“ versammelten Bürger zu entrinnen trachtet (Goethe hat nicht umsonst als Jurist die Institutionen des deutschen Rechts gelernt). Valentins Abschied von seiner Schwester klingt merkwürdig zahm und von der wahrhaft tödlichen Ironie befreit.

Im zweiten Teil sind die offenkundigen Irrtümer selten. Ich verzeichne das „Gemurmel der Menge“ beim Erscheinen des neuen Hofnarren. — Jedesmal, wenn Zegadłowicz einen Satz nicht verstanden hat, dann gibt er ihn, Boileaus Theorien bekräftigend, so wieder, daß auch wir keinen Sinn zu enträtselfen vermögen. — Der Schatzmeister bestätigt, daß dem Kaiser, wie Mephistopheles ausführt, das Bodenregal zustehe („das ist fürwahr des alten Kaisers Recht“), während er im Polnischen bloß allgemein dem Narren beipflichtet (ani słowa, błazen mówi, ale racja). Woher dem Doppelvers „Niedlich sind wir anzuschauen, Gärtnerinnen und galant“ die zum zierlichen Charakter der Strophe im schwerfälligen Gegensatz stehende Paraphrase „Nicht wahr, Euch gelüstet, zu forschen, was unsere Kleider bergen?“ (Prawda — bierze was ochota zbadać co ukrywa szata?).

Die hier aufgezählten Unstimmigkeiten sind mit einem guten Lexikon in der Hand zu korrigieren. Bei anderen Einwänden handelt es sich um Dinge, über die man, je nach seinem künstlerischen Empfinden verschiedener Meinung sein kann. Mir erscheint zwar Zegadłowiczs Vers im allgemeinen glücklich und ich finde es durchaus unbedenklich, daß er sich wenig an die Metrik des Originals kettet. Allein für die, übrigens wunderschönen, Szenen des Helena-fragments wählte ich, trotz des mir sofort entgegenzustellenden Präzedenz bei Kochanowski, statt der gereimten fünffüßigen Verse lieber reimlose und im Polnischen wohlklingende Rhythmen, die dann den Zauber des Goetheschen Originals völlig widerspiegeln könnten, um dessen Herrlichkeit ich alle Zitate der Gretchentragödie gerne missen wollte. Unleugbar ist — und hierin pflichtete ich den Tadlern, wie Boy, dem ausgezeichneten Uebersetzer französischen Geistesgutes, bei —, daß Zegadlowicz manchmal durch allzu blasse Farben die Eindringlichkeit des kraftstrotzenden Urtextes schwächt. Er geht den Pointen aus dem Weg und neigt dazu, an die Stelle des Bildhaften, Individuellen, das Allgemeinere, Verschwommene zu setzen. Wenn der Dichter im Prolog dem Direktor die Herausforderung hinwirft: „Geh' hin und such' dir einen anderen Knecht“, so mildert der friedfertige, sanfte Pole: „Zwischen uns beiden wird es nie Verständnis geben“ (Nie będzie nigdy między nami zgoda). Wie schal klingt „Das also war des Pudels Kern“ in seiner neuen Fassung „Du also Bruder bist da, Welch ein Wandel“ (Wie tuś mi bracie! Zmiana taka!). Oder der Studentenchor „Uns ist ganz kannibalisch wohl, als wie fünfhundert Säuen“, nunmehr „Ach, wie geht es uns jetzt gut, wie einer Sau, die im Schmutz watet“.

Was bekümmert uns derlei, wenn wir das Werk Zegadłowiczs in seiner Gänze würdigen. Wie verschwinden diese Fleckchen, wenn sie von der Sonne des Genies bestrahlt werden, das sieghaft an den entscheidenden Stellen durch die Wolken dringt. Zweierlei ist als Maß des hohen Poeten und als ausschlaggebend anzusehen: die berückende Nachdichtung der gleitenden, sich anschmiegenden, betörenden Chöre: der Geister, in der Ostermorgenszene; der Elfen („Wenn sich lau die Lüfte fügen“); der Grablegung und endlich der grandiosen Schlußapotheose. Dann die mit unübertrefflicher Virtuosität wiedergegebenen volkstümlichen Ballade (der „König von Thule“), die Lieder von der „Ratte im Kellerloch“ und vom „Floh“, die Szenen vor dem Stadttor, Gretchens Klage „Meine Ruh' ist hin“ und „Neige, neige“. Hier, wo Zegadlowicz, der Sänger des Beskidenvolkes, seiner doppelten Inspiration, der religiösen und der volkstümlichen, gehorcht, steigt er zur Vollendung empor. Da müssen seine Verkleinerer verstummen, die nur auf Grund der Theateraufführung des ersten Teiles zu mäkeln anhuben und nun vor dem gedruckten Buch gewiß entwaffnen.

Dem polnischen, zu tiefst christlichen Dichter ist, ohne daß er sich dessen bewußt wurde, je mehr er sich dem Ende der Tragödie näherte, die Schwungkraft gewachsen, bis er zuletzt — ich scheue mich nicht, das Kühne zu behaupten — Goethe kongenial, des Mittelalterlich-Katholischen im „Faust“ noch mehr teilhaftig wurde als der nur ästhetisch anteilnehmende deutsche Meister. Im Ausklang wird es offenbar, wenn der große Heide von Weimar seinen Doctor Marianus beten läßt: „Jungfrau, Mutter, Königin, Göttin, bleibe gnädig“, der Pole aber, wie das einfältige Volk seiner Heimat fleht: „Jungfrau, Mutter, Königin, o bitt' für uns“ und dann die unvergänglichen Schlußworte ertönen, die ich hier in der herrlichen polnischen Uebertragung wiederholen will, damit aus ihnen der auch nur entfernt mit polnischer Sprache Vertraute Zegadlowicz gerecht werde.

„Przemijające — odblaskiem pełni;
niedosięzone — tutaj się spełni;
niewysłowne — tutaj się głosi;
wieczna kobiecość zbawia i wzrosi.“

Die Faustübersetzung Emil Zegadłowiczs ist eine künstlerische Tat, die im deutschen Land nicht unbeachtet und nicht ungedankt vorübergehen darf.

Von allen Versuchen der Goetheschen Tragödie, in fremdem Bereich Wurzeln zu fassen, ist bisher nur der in England gelungen — zahlreiche französische Mittler haben seit den Tagen der Romantik dem deutschen Werk und seinem ewigen Inhalt mehr Gewalt als heilsamen Dienst getan —. Nun ward den Polen, aus deutschem Genius geboren, der Menschheit geweiht, ein neuer kostbarer Besitz.

Daß ihm Zegadlowicz auch äußerlich ein würdiges Kleid lieh, sei erwähnt und gelobt. Prächtiger Druck, vortreffliches Papier machen der Druckerei im kleinen Städtchen Wadowice alle Ehre. Der ausgezeichnete Künstler Franciszek Siedlecki hat ein herrliches Goethebildnis, Zbigniew Pronaszko Skizzen zu der Bühneneinrichtung des „Faust“ geliefert. Beider Maler Werk zierte in guten Reproduktionen das schöne Buch, das in der Geschichte deutsch-polnischer Wechselbeziehungen wie im polnischen Geistesleben Epoche bedeutet.

2 morgan rek matoranem i kredywu
for droweniamu

Szrore oddany J. W. K.

Seite 10.

Prager Presse

8. Januar 1928.

Kultur der Gegenwart

Berglandschaft und Kulissenwelt.

Umrisse der geistigen Gestalt Begadlowiczs.

A. M. Swinarski: Unveröffentlichte Umschlagzeichnung zu Zegadlowiczs Drama „Nawiedzeni“.

Das Erscheinen des Bandes „W obliczu góru kulis“ bei Bissig i Majewski in Posen, in dem eine Ausgabe ungedruckter und schon bekannter Aufsätze, Vorträge und Dichtungen Emil Begadlowiczs gesammelt sind, gibt willkommenen Anlaß, zu versuchen, die Umrisse der geistigen Gestalt dieses Dichters zu zeichnen, in dem heute der polnische Geist in seiner traditionellen Gebundenheit, frei jedoch von der Last eines würdigen nationalen Schießals, auf einer neuen Stufe am reinsten und vollständigsten verkörperzt ist.

Am Schluß des Bandes „Imagines“, der Begadlowiczs Schaffen aus den Jahren 1910—1915 zusammenfaßt, steht vereinzelt das Gedicht „Transfiguracja“, in dem sich die Verse finden:

W mojej komnacie mrocznej, pustej i ponurej,
tak jasno jakby weszło Chrystusowe Dziecię
i w duszy mej tak cicho.... Wzroszę wzrok do
góry,
kiedy sny mej młodości znikają w Wszech-
swicie —

Mit diesem Schlußakkord kündigt sich eine Wandlung an, die weit ab führt von der egoistischen, fein gefälschten Lyrik der wechselnden Stimmungen, zwischen Phantasien und vermeintlichen Gegenständlichkeit in der Manier des *art pour l'art* und eher die ersten dichterischen Versüchte in einem Stadium größerer Freiheit wieder aufnimmt. Nach einigen Jahren der Leere und des Suchens fand Begadlowicz den endgültigen Weg, an dessen Beginn die symphonische Dichtung „U dnia którego nie znam stoję bram“ steht. Früher als die leidenschaftlich eruptive Seele Jan Kasprowicz, hat sich der zarter geartete Geist des jüngeren Dichters in seiner Entfaltung einer Phase genähert, die bei jenem durch die „Księga ubogich“ gekennzeichnet ist. Die Integration der Dichtung Begadlowiczs erinnert an den Gang der Entwicklung Bezzina, der von den subjektiv-solipsistischen Anfängen seiner ersten Bücher zu der objektiv überpersönlichen Lyrik seiner letzten Dichtungen und Essays gelangt ist oder an Stefan George, dessen Schaffen von der „Hölle“, dem „Algal“ über das Vorspiel zum „Teppich des Lebens“ zur Prophétie des „Stern des Bundes“ ähnliche Wandlungen erfahren hat. Doch mögen diese Parallelen nur als Beispiele einer bestimmten typischen dynamischen Folge dienen, im übrigen ist jeder der drei Dichter eine andere Persönlichkeit, jede einem anderen Volk entsprochen und für dieses Volk von symbolischer Bedeutung. Dabei ist deutlich spürbar, daß der Pole und Tscheche einander näher stehen, als jeder von ihnen dem Deutschen.

¹⁾ Das wichtigste der Süde des Bandes ist der Vortrag „O kształtowaniu się idei“, in dem Begadlowicz eine eindringliche Synthese seiner dichterischen Entwicklung gibt. Den Kreis der Gruppe von Dichtern und Künstlern „Czartak“ zeichnet er auf in dem hier abgedruckten Vortrag zum dritten Band des Almanachs „Czartak“: O Legonie czartakowskim (übersetzt „Prager Presse“, 13. März 1927). Der Titel „W obliczu góru i kulis“ bestimmt die beiden Grundelemente des Schaffens des Dichters. Das Problem des Theaters im besonderen formuliert der Vortrag „Polski Faust u polskim teatrze“ (im Auszug „Pr. Pr.“ vom 10. Febr. 1927. Über die Übersetzung des Goetheschen Faust: „Pr. Pr.“ v. 1. Mai 1927). Das Slowackitheater in Krakau feiert die „Ballada o teatrze krakowskim“. Von dem Zusammenhang des Schaffens Begadlowiczs mit der Vergangenheit zeugen die Huldigungen an die Toten Noc czerwowa (Gedicht anlässlich der Neueröffnung der sterblichen Überreste Slowakis auf den Watys), „Czyn Wyspińskiego“. „Siedem pieśni zgrzebnych o Janie Kasprowiczu“ (vgl. „Pr. Pr.“ vom 13. August 1927) und „Na stopniach Góry“ (Gedächtnisrede für Przobyszewski). Dem älteren Gesähten ist die Siede auf Wladyslaw Orfan gewidmet. Den Abschluß bildet ein Gedicht „Oczy dziecka.“ Vgl. weiter „Der Erbe Kasprzak“.

Zusammenfassung über das Schaffen Begadlowiczs mit einer Bibliographie „Pr. Pr.“ vom 2. April 1927.

Büste und Musik

Der Prager Sängerkor „Smetana“, der im Vorjahr mit großem Erfolg in Deutschland konzertiert, tritt am 11. März eine Tournée durch Frankreich, Belgien und Italien an.

„Die büssende Venus“, das Magdalenen-drama des tschechischen Dichters Stanislav Lom, wird im Januar an den Vereinigten deutschen Theatern in Brünn zur deutschen Erstaufführung gelangen.

E. F. Burian vertont Hans Sachs. Der junge tschechische Komponist ist mit der Vertonung einiger Gedichte von Hans Sachs beschäftigt, die in einer neuen tschechischen Übersetzung vorliegen.

Vorlesung für Schauspieler. Während im Weinberger Stadttheater der tschechische Schauspieler Šekánek als Naslovník in dem dramatischen Roman „Schild und Sühne“ auftritt wird, stehen in Berlin Aufführungen der „Brüder Karaimos“ (mit Fritz Kortner als Dimitri) und des „Döblins“ (mit Ernst Denisch als Fürst Mihály) bevor.

V. Kačalov, dem bekannten Schauspieler des Moskauer Künstlertheaters, ist zu Neuzeit die Würde des Nationalkünstlers verliehen worden.

Marionetten. 32 farbige und schwarze Abbildungen nach Szenebildern und Puppen. Triebwerke von A. Altherr, R. Moraz und G. Helmoli. (Eugen Nentwich, Verlag, München.) Alfred Altherr, der Schöpfer des schweizerischen Marionettentheaters in Zürich, hat hier ein praktisch ausgestaltetes und dennoch preiswertes Buch zusammengestellt. Sie instruktive Einführung geben Aussage von Altherr selbst und von Helmoli und Moraz. Dann folgen meist ganzseitige, schwärzliche Abbildungen einiger Puppen, sowie ganzer Szenebilder. Außerdem drei große farbige Original-Lithographien von Pierre Gauchat, Ernst Günther und Rieger beigegeben. Besonders bemerkenswert sind die wundervollen Illustrationen der Oper „Meister Petros Puppenspiel“ von Manuel de Falla, des Kaufübers, sowie Dramatiker, Bergärtler und Mozartscher Miniaturperlen. Die Beispiele zielbewußten Stilschaffens, die hier freihalten von den Auswüchsen expressionistischer Leuten, andererseits aber modernem Geschmack durchaus entgegenkommen, können allen Puppenspielern lehrende Vorbilder sein.

Neue russische Musik. In Moskau ist zum ersten Male ein neues Septett von Gabriel Poddov, einem jungen Leningrader Komponisten, aufgeführt worden. Gleichzeitig wurde in Leningrad die bereits von Ščerbakov zum ersten Mal aufgeführte „Die Prinzip der Slawofest“ von Dr. C. Goritsch. Die Prinzippreise als Trägerin moderner Autonomiebilddramme“ von Dr. Schmidt, „Zeitungspaläte“, „Provinzpreise und Plakatwerbung“. Besonders Interesse gebürt den Aufsätzen über die nordische, französische, belarussische und holländische Provinzpreise.

„Offset-, Buch- und Werbekunst“, Heft 11, IV. Jahrgang. (Der Offset-Verlag G. m. b. H., Leipzig E. 1.) Die bevorstehende „Presse“ gab dem Verlag wohl den Anlaß, ein Sonderheft „Zeitung und Zeitschriften“ herauszugeben. Wie die sehr umfangen geplante internationale Preszausstellung in Köln ihre Aufgabe zu gestalten denkt, zeigen drei Kohleläden des Kölner Hallenarchitekten Josef von Gen Dörr, während Horst Weber in kurzen Worten große Pläne entwirkt. Ernst Schäfer lädt eine „Galerie bekannter Zeitungsstylos“ vor uns ersten und Graf behandelt die in- und ausländischen illustrierten Zeitschriften, wobei interessante Vergleiche gezogen werden. Wie diese beiden Artikel, so wird auch der Aufsatz des Dr. Rudolf Conrad über die „Topographie der Zeitung“ mit viel anschaulichem Bildmaterial belegt. In der Technik werden wir durch einen modernen Zeitungsgroßbetrieb geführt. Außerdem hören wir von zwei sehr bekannten Fachleuten (Dr. Erich Voening und Paul Szulman) Neues über Mehrfarbendruck für Zeitchriften und über Einzelnen-illustrationen im Hochdruck. Das Heft hat besonders für alle Zeitungs- und Druckfachleute erhöhtes Interesse.

Durch das Tor des unbekannten Tages ist Begadlowicz in seine neue Welt geschritten: den ersten Balladenbüchern folgt die machtvolle Schöpfung der Signatoren der „Landfahrer der Beskiden“, deren Thematik in weiteren herrlichen Balladenzyklen fortgesetzt wird. Daneben entstehen kleinere lyrische Dichtungen, eine Folge von Dramen und der autobiographische Roman „Godzina przed jutrznią“.

Dem in die Höhe gerichteten Blick, dem die Jugendträume entfließen, hat sich die Welt des Christentums geöffnet, in deren Mitte die Liebe steht, die den Menschen mit Gott vereint, eine franziskanische Liebe, l'amor che muove il sole e l'altra stelle. Eines zurückgängig spiritualistisch begriffenen Christentums, das radikal, revolutionär und konservativ zugleich, in seinen entscheidenden Gedanken im Geist der einheitlichen großen Tradition der Romantik geformt ist, bewußt einen Zusammenhang mit manchen Sügen der polnischen Reformation — dem Arianismus — sucht und in seinem Kern das neu erlebte Christentum der Evangelien für mit seinem Liebescommunismus, seinem metaphysischen Optimismus und seiner Hoffnung auf das Reich Gottes auf Erden, das innerwändig in uns ist. Eine Religion der Gotteskindschaft und des Dienstes, fest und klar, tätig und wachsam, weltweit von tragem Quietismus und traumhafter Weltfreundheit. Eine Religion, die den praktischen Menschen verächtlich dünkt, und die dennoch das Geschehen zweier Jahrtausende gestaltet hat und weiterhin gestalten muß.

Das Christentum Begadlowiczs wurzelt auch seine

wird es so herausgearbeitet, daß schließlich eine Karikatur herauskommt, die zwar nicht herzerfreulich, aber voll Witz ist. Dolbins Kunst ist durchaus psychologisch, seine Bezeichnung, bei aller Sicherheit synthetisch. Daher machen manche seiner Karikaturen den Eindruck eines Puzzles, von etwas Verblattertem, das aber trotzdem, vielleicht durch das Psychologische zusammengehalten wird. Die Mappe, in der Dolbin am Schluß auch sich verwiegt hat, ist durchaus ein geschlossenes Ganzen und das Dokument eines — der wenigen — denkenden Zeichner.

2. Br.

Kunst

Einen Lichtbildvortrag über die Beziehungen zwischen der rumänischen und der tschechoslowakischen Kunst hält, einer Einladung des Tschechoslowakisch-rumänischen Institutes folgend, Dr. L. Tzigras, Professor der Kunsthistorie an der Universität Bucarest, Director des Volksbildungsbundes der Prinz Carol-Stiftung und Delegierter der Rumänischen Intellektuellen-Union, am Montag, den 9. Januar 18 Uhr in französischer Sprache im großen Hörsaal der Philosophischen Fakultät der Karl-Universität in Prag V, Národní 5.

Im Kunsterium stellt Rudolf Matthes aus Währisch-Trüben expressionistische, fernige Holzschnitte aus.

Die altchristliche Kunst und die byzantinische Kunst behandelt ein neues Werk von Charles Diehl, das bei G. de Dast in der Bibliothèque d'Histoire de l'Art erschienen ist.

Eine Monographie über Andreas Palladio hat der russische Kunsthistoriker Lukomslj in der Sammlung Les grands architectes bei Vincent, Frekal et Cie. in Paris publiziert. Gleichzeitig ist in Mailand eine Monographie über Palladio von A. Melani erschienen.

In der Reihe L'art au Japon des Verlages G. de Dast hat eine Noguchi illustrierte Monographien über Holzsäule und Yamato erscheinen lassen.

„Innen-Dekoration“. Das Januar-Hefth dieser gedruckten Zeitschrift für die gesamte Wohnungskunst (Verlagsanstalt Alexander Koch, Darmstadt) weist einen besonders reichen redaktionellen und illustrierten Inhalt auf. Illustrierte Aufsätze befassen sich mit der zeitgemäßen Wohnungseinrichtung in Deutschland, Österreich, England und Amerika. Ihnen schließen sich aktuelle Textbeiträge und Beispieldarstellungen an. Das statische Heft enthält 65 große Abbildungen, 6 Sepiaton- und 4 Vierfarben-Bilagen.

„Die Metamorphose“ (Verlag Franzen und Lang, Berlin B 30) widmet ein Sonderheft dem Thema „Die Provinz-Presse“. Von den durch interessante Reproduktionen illustrierten Beiträgen seien genannt: „Das Prinzip der Slawofest“ von Dr. C. Goritsch, „Die Prinzippreise als Trägerin moderner Autonomiebilddramme“ von Dr. Schmidt, „Zeitungspaläte“, „Provinzpreise und Plakatwerbung“. Besonders Interesse gebürt den Aufsätzen über die nordische, französische, belarussische und holländische Provinzpreise.

„Offset-, Buch- und Werbekunst“, Heft 11, IV. Jahrgang. (Der Offset-Verlag G. m. b. H., Leipzig E. 1.) Die bevorstehende „Presse“ gab dem Verlag wohl den Anlaß, ein Sonderheft „Zeitung und Zeitschriften“ herauszugeben. Wie die sehr umfangen geplante internationale Preszausstellung in Köln ihre Aufgabe zu gestalten denkt, zeigen drei Kohleläden des Kölner Hallenarchitekten Josef von Gen Dörr, während Horst Weber in kurzen Worten große Pläne entwirkt. Ernst Schäfer lädt eine „Galerie bekannter Zeitungsstylos“ vor uns ersten und Graf behandelt die in- und ausländischen illustrierten Zeitschriften, wobei interessante Vergleiche gezogen werden. Wie diese beiden Artikel, so wird auch der Aufsatz des Dr. Rudolf Conrad über die „Topographie der Zeitung“ mit viel anschaulichem Bildmaterial belegt. In der Technik werden wir durch einen modernen Zeitungsgroßbetrieb geführt. Außerdem hören wir von zwei sehr bekannten Fachleuten (Dr. Erich Voening und Paul Szulman) Neues über Mehrfarbendruck für Zeitchriften und über Einzelnen-illustrationen im Hochdruck. Das Heft hat besonders für alle Zeitungs- und Druckfachleute erhöhtes Interesse.

„Die Metamorphose“ (Verlag Franzen und Lang, Berlin B 30) widmet ein Sonderheft dem Thema „Die Provinz-Presse“. Von den durch interessante Reproduktionen illustrierten Beiträgen seien genannt: „Das Prinzip der Slawofest“ von Dr. C. Goritsch, „Die Prinzippreise als Trägerin moderner Autonomiebilddramme“ von Dr. Schmidt, „Zeitungspaläte“, „Provinzpreise und Plakatwerbung“. Besonders Interesse gebürt den Aufsätzen über die nordische, französische, belarussische und holländische Provinzpreise.

„Offset-, Buch- und Werbekunst“, Heft 11, IV. Jahrgang. (Der Offset-Verlag G. m. b. H., Leipzig E. 1.) Die bevorstehende „Presse“ gab dem Verlag wohl den Anlaß, ein Sonderheft „Zeitung und Zeitschriften“ herauszugeben. Wie die sehr umfangen geplante internationale Preszausstellung in Köln ihre Aufgabe zu gestalten denkt, zeigen drei Kohleläden des Kölner Hallenarchitekten Josef von Gen Dörr, während Horst Weber in kurzen Worten große Pläne entwirkt. Ernst Schäfer lädt eine „Galerie bekannter Zeitungsstylos“ vor uns ersten und Graf behandelt die in- und ausländischen illustrierten Zeitschriften, wobei interessante Vergleiche gezogen werden. Wie diese beiden Artikel, so wird auch der Aufsatz des Dr. Rudolf Conrad über die „Topographie der Zeitung“ mit viel anschaulichem Bildmaterial belegt. In der Technik werden wir durch einen modernen Zeitungsgroßbetrieb geführt. Außerdem hören wir von zwei sehr bekannten Fachleuten (Dr. Erich Voening und Paul Szulman) Neues über Mehrfarbendruck für Zeitchriften und über Einzelnen-illustrationen im Hochdruck. Das Heft hat besonders für alle Zeitungs- und Druckfachleute erhöhtes Interesse.

„Die Metamorphose“ (Verlag Franzen und Lang, Berlin B 30) widmet ein Sonderheft dem Thema „Die Provinz-Presse“. Von den durch interessante Reproduktionen illustrierten Beiträgen seien genannt: „Das Prinzip der Slawofest“ von Dr. C. Goritsch, „Die Prinzippreise als Trägerin moderner Autonomiebilddramme“ von Dr. Schmidt, „Zeitungspaläte“, „Provinzpreise und Plakatwerbung“. Besonders Interesse gebürt den Aufsätzen über die nordische, französische, belarussische und holländische Provinzpreise.

„Offset-, Buch- und Werbekunst“, Heft 11, IV. Jahrgang. (Der Offset-Verlag G. m. b. H., Leipzig E. 1.) Die bevorstehende „Presse“ gab dem Verlag wohl den Anlaß, ein Sonderheft „Zeitung und Zeitschriften“ herauszugeben. Wie die sehr umfangen geplante internationale Preszausstellung in Köln ihre Aufgabe zu gestalten denkt, zeigen drei Kohleläden des Kölner Hallenarchitekten Josef von Gen Dörr, während Horst Weber in kurzen Worten große Pläne entwirkt. Ernst Schäfer lädt eine „Galerie bekannter Zeitungsstylos“ vor uns ersten und Graf behandelt die in- und ausländischen illustrierten Zeitschriften, wobei interessante Vergleiche gezogen werden. Wie diese beiden Artikel, so wird auch der Aufsatz des Dr. Rudolf Conrad über die „Topographie der Zeitung“ mit viel anschaulichem Bildmaterial belegt. In der Technik werden wir durch einen modernen Zeitungsgroßbetrieb geführt. Außerdem hören wir von zwei sehr bekannten Fachleuten (Dr. Erich Voening und Paul Szulman) Neues über Mehrfarbendruck für Zeitchriften und über Einzelnen-illustrationen im Hochdruck. Das Heft hat besonders für alle Zeitungs- und Druckfachleute erhöhtes Interesse.

„Die Metamorphose“ (Verlag Franzen und Lang, Berlin B 30) widmet ein Sonderheft dem Thema „Die Provinz-Presse“. Von den durch interessante Reproduktionen illustrierten Beiträgen seien genannt: „Das Prinzip der Slawofest“ von Dr. C. Goritsch, „Die Prinzippreise als Trägerin moderner Autonomiebilddramme“ von Dr. Schmidt, „Zeitungspaläte“, „Provinzpreise und Plakatwerbung“. Besonders Interesse gebürt den Aufsätzen über die nordische, französische, belarussische und holländische Provinzpreise.

„Offset-, Buch- und Werbekunst“, Heft 11, IV. Jahrgang. (Der Offset-Verlag G. m. b. H., Leipzig E. 1.) Die bevorstehende „Presse“ gab dem Verlag wohl den Anlaß, ein Sonderheft „Zeitung und Zeitschriften“ herauszugeben. Wie die sehr umfangen geplante internationale Preszausstellung in Köln ihre Aufgabe zu gestalten denkt, zeigen drei Kohleläden des Kölner Hallenarchitekten Josef von Gen Dörr, während Horst Weber in kurzen Worten große Pläne entwirkt. Ernst Schäfer lädt eine „Galerie bekannter Zeitungsstylos“ vor uns ersten und Graf behandelt die in- und ausländischen illustrierten Zeitschriften, wobei interessante Vergleiche gezogen werden. Wie diese beiden Artikel, so wird auch der Aufsatz des Dr. Rudolf Conrad über die „Topographie der Zeitung“ mit viel anschaulichem Bildmaterial belegt. In der Technik werden wir durch einen modernen Zeitungsgroßbetrieb geführt. Außerdem hören wir von zwei sehr bekannten Fachleuten (Dr. Erich Voening und Paul Szulman) Neues über Mehrfarbendruck für Zeitchriften und über Einzelnen-illustrationen im Hochdruck. Das Heft hat besonders für alle Zeitungs- und Druckfachleute erhöhtes Interesse.

„Die Metamorphose“ (Verlag Franzen und Lang, Berlin B 30) widmet ein Sonderheft dem Thema „Die Provinz-Presse“. Von den durch interessante Reproduktionen illustrierten Beiträgen seien genannt: „Das Prinzip der Slawofest“ von Dr. C. Goritsch, „Die Prinzippreise als Trägerin moderner Autonomiebilddramme“ von Dr. Schmidt, „Zeitungspaläte“, „Provinzpreise und Plakatwerbung“. Besonders Interesse gebürt den Aufsätzen über die nordische, französische, belarussische und holländische Provinzpreise.

Literatur

X. Vitezslav Esslans „Musik der Quellen“, des in deutscher Übersetzung bei Kurt Wolff in München erschienen ist, wird nun in englischer Übersetzung von Paul Seiber in Herbst dieses Jahres zwar gleichzeitig Geburtstag des Dichters erscheinen. Paul Seiber bereitet auch eine neue israelitische Anthologie in englischer Sprache vor.

X. Karel Čapeks Novellenbuch „Gottesmarter“ und sein Roman „Kralat“ werden im Rahmen der am 9. Januar um 20 Uhr im Institut français in Prag stattfindenden Zusammenkunft der Groupe d'études littéraires franco-tschechoslowake von J. Krala, A. Solol und A. Voslovec in französischer Sprache analysiert werden. Anschließend Diskussion.

X. Ein Neuer, Ms. Edits princeps ist in bibliophile Ausstattung der Band „Waldbrot“ (Koncert na lesní roh) des lyrischen Dichters Bohumil Polan erschienen. Der schöne Druck der Průmyslová tiskárna ist bei Alois Dvořák, verlegt. Es hat eine ganzseitige Widmung von Jan Šonápek (280 Exemplare, alle von Grafikern signiert). Zu den Gedichten: Eine gewisse Verwandtschaft mit Remarque wurde schon von anderer festgestellt.

X. Ein Neuer, Ms. Edits princeps ist in bibliophile Ausstattung der Band „Wal

Sport

Fußball.

Heutige Wettkämpfe in Prag.
Sparta g. A. K. Brno, Rapid g. Vittoria Břeclav; Dtsch. Pöfal in Libeň; vormittag Peterov 8 g. Prag; nachmittag Libeň g. ČAFK; Turnier in Košice: Slubodějov g. Butovice, Sparta Kožice g. Čechie Smíchov.

Der heutige Sonntag bringt einige Fußballtreffen, von denen die Vergamum Sparta 1:1 — A. K. Brno, Rapid g. Vittoria Břeclav; während ČAFK bestritt. Sparta stellt ihre Ligamannschaft, während ČAFK nach ihren freiliegenden Siegen über Vittoria Břeclav nicht zu unterschätzen ist. Rapid empfängt in Strašnice die Břeclauer Vittoria, in Libeň und Kožice die beiden Pokalturniere statt.

Prager Vereine im Auslande.

Slavia bestreitet nach ihrem Mailänder 5:1-Sieg heute in Zürich ihre Winterreise mit einem Gaetspiel gegen die Grashopper, den führenden Verein der österreichischen Meisterschaft. Am Montag abends fährt Slavia nach Prag zurück. — Union Bieloboh, welche am Freitag in Regensburg g. Jahn knapp mit 4:5 unterlag, spielt heute in Mühlbach gegen den Deutschen Sport-Verein.

Der Länderkampf Belgien—Österreich gelangt heute in Brüssel zur Austragung. Schiedsrichter ist der Holländer Bissel.

Auslandsresultate vom Freitag.

Lugano: Uppeti, Budapest g. FC. Lugano 8:4. — München: Olympiateam des DFB. g. Südbayern 8:1, 25.000 Zuschauer. — Stuttgart: Sportfreunde g. Dtsch. Heilbronn 2:1. — Regensburg: Jahn g. Union Bieloboh, Prag 5:4. — Mailand: Slavia Prag g. FC. Milan 5:1.

Wintersport.

Internationale Wintersportwoche in St. Smolovec.

Das größte Ereignis des dritten Tages der Wintersportwoche bildete das Auftreten des Weltmeisters Willy Böckl (Wiener Eislaufverein). Eine Rekordzuschauermenge von 2500 Zuschauern sollte den gezeigten Leistungen großen Beifall. Resultat: Dameneinzelmeisterschaft der Slowakei: 1. Fr. Burger (Wiener Eislaufverein), Platzzahl 8, Punktzahl 238,92; 2. Fr. Hecht (Budapester Eislaufverein), Platzzahl 6, Punktzahl 220,35; 3. Fr. Hornung (Wiener Eislaufverein), Platzzahl 9, Punktzahl 209,5. — Herrenmeisterwett: 1. Bernbauer (Wiener Eislaufverein), Platzzahl 8, Punktzahl 208,92; 2. Habsburg (Budapester Eislaufverein), Platzzahl 6, Punktzahl 260,42. — Paarlaufen: 1. Schötz—Kaiser (Wiener Eislaufverein), Platzzahl 3, Punktzahl 11,5; 2. Hoppe—Hoppé (Tropfen), Platzzahl 8, Punktzahl 10,5; 3. Organista—Szalay (Budapester Eislaufverein), Platzzahl 6,5, Punktzahl 9,66. Den Gipelpunkt des Nachmittags bildete das Auftreten des Weltmeisters Willy Böckl. Seine Sicherheit, die wunderbaren, außerordentlich inhaltsreichen Figuren lösten die Begeisterung des Publikums aus. Minutenlanger Beifall dankte dem Weltmeister für die wunderbaren Darbietungen.

Schwimmsport.

Drei neue tschechoslowakische Rekorde

wurden bei den Freitag abends im Hallenbad der Bergstränenbahn ausgetragenen Meisterschaften des ČAVS verfeiert. Über 100 Meter Rücken erzielte Běta (Slavia) die sehr gute Zeit von 1:18, Fr. Friedländerová (ČAVS) schlug den 100 Meter Freistil-Rekord für Damen mit 1:24,8 und in der Summe 100 Meter Lagenstaffel stellte Slavia mit Běta, Běta und Medek mit 3:52 eine neue Bestleistung auf. Die genauen Resultate des Meetings folgten: 100 Meter Freistil-Damen: 1. Fr. Friedländerová (ČAVS) 1:24,8 (Rekord); 2. Fr. Svitálová (ČAVS) 1:34,4. — 200 Meter Brust: 1. Bodětíška (Sparta) 3:09,6; 2. Beláref (A. K. Brno) 3:18; 3. Vintek (ČAVS) 3:18,2. — 100 Meter Freistil: 1. Antoš (ČAVS) 1:04,6; 2. Běta (ČAVS) 1:08,1; 3. Červená (Slavia) 1:09,8. — 200 Meter Brust-Damen: 1. Fr. Brabcová (Sparta) 3:32,6; 2. Fr. Tautermannová (ČAVS) 3:41,4; 3. Fr. Nezabáková (A. K. Brno) 3:41,4. — 100 Meter Rücken-Damen: 1. Běta (Slavia) 1:18 (Rekord); 2. Legát (Sparta) 1:25,6; 3. Běta (ČAVS) 1:27,2. — 4×200 Meter Freistil: 1. ČAVS 11:05,2; 2. A. K. Brno 11:12,2; 3. Jagdler 12:10,8. — 100 Meter Rücken-Damen: 1. Fr. Tautermannová (ČAVS) 1:44,8; 2. Fr. Nezabáková (A. K. Brno) 1:46; 3. Fr. Červená (Slavia) 1:49,4. — 3×100 Meter Lagen: 1. Slavia (Běta, Běta, Medek) 3:52 (Rekord); 2. A. K. Brno, Spartia disqual. — 3×100 Meter Lagen-Damen: 1. ČAVS 4:56,6; 2. Slavia 5:11; 3. Slavia 5:22,6. — 400 Meter Freistil: 1. Antoš (ČAVS) 5:42,4; 2. Pesta (ČAVS) 6:04; 3. Plácková (A. K. Brno) 6:32,4. Im Wasserball siegte die Verbandsmannschaft gegen ein kombiniertes Prager Team durch bessere Stirnmertleistung 7:5 (4:2).

Das „Lied über die Moldau-Schwimmer“, welches am Weihnachtsabend abgespielt werden musste, findet nun am nächsten Sonntag, den 15. Januar statt. Heute letztes Training.

Im Prager Wasserball-Pokalturnier, dessen Beginn vom 10. auf den 17. Januar verschoben wurde, begegnen einander zuerst Jagdler und A. K. Brno, sowie Sparta gegen Slavia.

Rademacher, Fröhlich, Heinrich usw. gelten als sichere Starter beim Jubiläumsmeeting des ČAVS am 3. und 4. März in Prag.

Vogeln.

Schmeling bleibt Europameister.

Ein Blitztag über Bonaglia.

Der Freitag nachts in Berlin ausgetragene Herausforderungskampf um die Europameisterschaft im Halbdistanzgewicht zwischen dem Weltmeister Max Schmeling (Deutschland) und dem Italiener Michele Bonaglia nahm einen überraschenden Verlauf. Der Deutsche wehrte die sofort nach Beginn einsetzenden wütenden Angriffe Bonaglias vielmehr leicht ab und konnte in der 2. Min. der ersten Runde einen sehr gefährlichen rechten Haken anbringen, welcher Bonaglia f. o. zu Boden brachte.

Pavlinos will nicht antreten.

Paris, 7. Januar. Aus New York wird gemeldet: Der Manager Pavlinos kündigt an daß der Boxer sich weigert, gegen Reeh anzutreten, mit dem er am nächsten Montag in Brooklyn ein Match austragen sollte.

Boxwettkampf.

In Paris wurde nach fast zweiwöchiger Dauer das traditionelle Pariser Weihnachtsturnier in der Halle um Abchuk gebracht. Im Herren-Einzelspiel kommt Sochet in der Vorschlußrunde an seinem Lyoner Bekämpfer George 6:4, 6:2 Revanche nehmen, im Finale schlägt er den deutschen Meister Axel Peterlein in eindrucksvoller Manier 6:2, 6:1, 6:3. Die Schlussrunde des Damen-Einzelspiels ist nach hartem Kampf Frau Golding 6:2, 5:7, 6:4 über Frau Borde erfolgreich.

Die französischen Tennispieler Boivin, Brugnon und Bouffus haben ihre Weltreise von Amerika nach Australien fortgesetzt. Sie wollen in Neuseeland sowie in Sydney und Melbourne Wettkämpfe mit den besten australischen Spielern austragen.

Zu den französischen Weltmeisterschaften, die in der Zeit vom 25. bis 29. Januar in Stockholm vor sich gehen, entsendet Ungarn folgende Bereitstellung: Dr. Jacobi, Dr. Pelet, Medvánovits, Glancz, Bellak, Marić, L. Medvánovits, Ábrahám Tópos.

Tisch.

Trabrennen im Stadion.

Sonntag, den 8. Januar.

1. Rennen. 2000 Kč. 2050 Meter: Otto 2035, Windig 2065, Valerie 2065, Olympia 2, 2080, Osborne 2080, Andy 2095, Oskar 2110, Princeps 2110, Orestes 2110, Marienbaderin 2128, Patent 2125, Etette 2140, Comte 2140, Kolibri 2150, Anne Marie 2155, Oktos 2170, Mihl Ida D. 2170, Ladys 2185.

(Comte), Andy, Kolibri.

2. Handicap. 2000 Kč. 2000 Meter: Lipot 2000, Otto 2000, Windig 2040, Osborne 2085, Lady C. 2100, Patent 2135, Marienbaderin 2140, Comte 2150, Anne Marie 2165, Primas 2170, Melodia 2175, Sinnfeiner 2180, Ida D. 2195.

(Patent T.).

3. Handicap. 2000 Kč. 2000 Meter: Simmfeiner 2000, Melodia 2000, Anne Marie 2000, Come in time 2020, Paula 2020, Mihl Ida D. 2020, Fritzi 2020.

4. Rennen. 2000 Kč. 2200 Meter: Anne Marie 2200, Fritzi 2220, Paula 2220, Käthe 2240, Leva 2240, Edith 2240, Garam 2240, Holgericht 2260, Mihl Ida 2260, Melodie 2260, Mah Flower 2280.

2080, Niswot 2040, Ultramarin 2050, Also doch 2050, Fresco 2050, Lady Epura 2080, Melodie 2070, Emma 2080, Bella 2100, Donheri 2100, Mihl Ida 2110.

Mah Flower, Gest. Niswotata.

5. Handicap. 2000 Kč. 2200 Meter: Orestes 2000, Princeps 2020, Ladys 2035, Vilma 2040, Patent T. 2070, Etette 2080, Marienbaderin 2080, Paula 2090, Comte 2090, Kolibri 2100, Anne Marie 2100, Melodia 2100, Come in time 2120, Paula 2125, Mihl Ida D. 2130, Niswot 2140, Fresco 2140, Dummheit 2170.

Marienbaderin, Fahr. Winfelmayer, Niswotata.

6. Rennen. 2000 Kč. 2250 Meter: Andy 2010, Comte 2030, Marienbaderin 2030, Vilma 2050, Patent T. 2050, Patent C., 2050, Anne Marie 2050, Oktos 2050, Melodia 2050, Kolibri 2070, Mihl Ida D. 2090, Come in time 2090, Paul Boris 2090, Melodel 2110, Leva 2120, Käthe 2130, Edith 2180.

Andy, Edith, Marienbaderin.

Trabrennen-Statistik 1927.

Erfolgreichste Rennställe: Belle Alliance 114,600 Kč; Gefüllt Niswotata 98,600 Kč; Stall Marienbaderin 75,00 Kč; Stall Turry 57,345 Kč; Stall Wien 52,800 Kč; Stall Vittoria 47,900 Kč; Stall Andreé 45,650 Kč; Stall Bohemia 42,500 Kč; Erfolgreiche P. e. B. e. d. e. Holgericht 42,800 Kč; Schwind 35,900, Leva 28,600, Miramonte 23,900, Mihl Ida 23,000, Oktos 22,400, Baroleamy 22,000, Edith 21,300, Mah Flower 21,200, Bonnie Blumen 20,200 Kč; Erfolgreiche P. e. B. e. d. e. Winfelmayer 92 Erfolge, Rahmeyer 50, Mills 41, Fleischl 33, A. Holbenitschlag 28, D. Hoffmann 28, Wagner 20, Czoloch 17, A. Holbenitschlag 14, Schmidbauer 14, H. Holbenitschlag 13, Altenförder 12, Österreich 8, Müller 6, May 4, Toplach 4, Oktos 3, Jung 2, Winfelmayer sen. 1, Holgermann 1 Erfolg, Erfolgreiche Herrn Fahrer: Herr Österreich 10, H. Schüter 7, H. Hermann 7, H. Friedl 7, H. Vogl 5, H. Nemes 4, Herr Germ 3, Dr. Bed 3, H. Kaplan 2, H. Hendryk 2, H. Rubin 1 Erfolg, in Rennreisen wurden 1,182,750 Kč ausgetragen.

Das erste große Ereignis: das Nizzaer Meeting, der Grand Prix de Monaco (Trabrennen, 100.000 Fr., 3500) gelangt heute zur Entscheidung. Als

Engros-Firmen

Zur erfolgreichen Kundenwerbung bietet die regelmäßige Freitagsrubrik der „Prager Presse“ „Unser Außenhandel“ die beste Gelegenheit.

Starter gelten: Smoke Cloud 70,5 — Cercz, La Dore 68 — J. Luc, Louviere 68 — J. Peckett, Hanap 67 — L. Mandot, Trimalcion 67 — J. Blac, Trocadero 66 — R. Dornaleth, Petit Bob 68 — J. Hacon, Le Grelinch 60 — H. Haes, Parbleu 60 — E. Zagare. — Trocadero und Smoke Cloud haben die besten Chancen.

Bonnie Lassie wurde von Mr. Lincoln übernommen.

Traberpreis von Europa. Ein 100.000 Lire Traberpreis um den Preis von Europa kommt am 26. Februar auf der Bahn von San Siro bei Mailand über 2100 Meter zur Entscheidung.

Automobilismus.

Automobilfabrikation in Russland.

Die Sowjetregierung hat nunmehr endgültig Schritte unternommen, um in Russland eine Automobilfabrikation zu schaffen. Eine große Anlage ist von ausländischen Firmen errichtet worden unter Mitwirkung von russischen Fachleuten. Für die Beschaffung von Rohmaterialien hat man dieses Jahr die Summe von 1½ Millionen Dollars vorgesehen. Man will insgesamt ca. 30 Millionen Dollar aufwenden und im Laufe von 4 Jahren soll das Werk vollendet werden; dann werden Wagen aus importierten Teilen zusammengestellt. Die Erzeugung von kompletten Wagen soll 1933 beginnen. Die Werke sollen eine Kapazität von 10.000 Personen- und Lastwagen jährlich erreichen.

Böse Folgen regen Autoverkehr.

Dr. Harris vom städtischen Gesundheitsamt in New-York erklärt, daß die Prüfung verschiedener Proben von New-Yorker Luft einen Gehalt von 24 bis 284 Teilen Kohlenoxyd in 1 Million Teilen Luft ergeben haben. Dieses sehr giftige Gas röhrt fast ausschließlich aus den Auspuffgassen von Motorfahrzeugen her und ist diese Konzentration geeignet, die Gesundheit von Menschen, welche dieser Atmosphäre ständig ausgesetzt sind, zu gefährden. Mit dem ständigen Wachsen des Autoverkehrs ist es sehr wichtig, diese Proben dauernd im Auge zu behalten, um eventuelle Vorkommnisse, die sonst unerträglich erscheinen, begründen zu können.

Nudern.

Weltmeisterschaft der Professional-Schüler.

Das in Vancouver ausgetragene Match um die Skiff-Weltmeisterschaft für Professionals wurde von Bert Barr als Herausforderer gegen Major Godsell mit sechs Längen in der Zeit von 21:14 gewonnen. Der Einsatz betrug beidseitig 500 Pfund Sterling. Das Match um die Weltmeisterschaft ging über die klassische Distanz von 3 Meilen (4827 Meter) und verlief sehr spannend. Barr gelang es erst ganz gegen Schluss, den sich verzweifelt wehrenden Godsell abzuholen. Allerdings, als dann der Widerstand gebrochen war, fiel der Australier rasch zurück. Im Biele waren beide fertig. — Godsell hielt den Titel seit 1925 und vermochte ihn viermal erfolgreich zu verteidigen.

Olympische Ruderregatta.

Das holländische Olympische Komitee teilt mit: Ein einzelner Dogen der Auslandsprese wird der Eindruck erweckt, daß die Ruderbahn für die Olympischen Spiele Grund zur Unzufriedenheit geben könnte. Wahrscheinlich wird sie bei von der tatsächlichen Ausdehnung der Ruderbahnen, die an einer modernen Ruderstandort ausgestattet ist, keine geeignete und schöne Bahn mit rubigen und klaren Wegen von hinreichender Tiefe sein.

Die tatsächliche Ausdehnung der Ruderbahnen ist jedoch so groß, daß sie sich für eine Entfernung von 2 Kilometern bei 38 Meter Breite hinzieht, so daß mitin zwei Booten jede mögliche Bewegungsfreiheit besteht. Der Umstand, daß nur zwei Boote zugleich starten können, hat natürlich zur Folge, daß die Zahl der Einzellaufnähte größer wird als auf einer breiteren Bahn; aber die Ruderer selbst werden hierüber nur erfreut sein — und das Publikum ebenso.

Die tatsächliche Entfernung ermöglicht, daß die malerische, aber ländliche Umgebung hinsichtlich des Bootsganges mit sich bringt, ist ausreichend erweitert.

Neben Mailand und Stuttgart ist nun auch Leipzig in die Reihe der europäischen Großstädte getreten, die ohne das allgemein so beliebte Sechstage-Rennen nicht mehr auskommen können. Wieder andere Städte werden folgen, zumal da sich im Laufe der letzten Jahre die Struktur der „fig days“ wesentlich geändert hat.

Im Jahre 1912 im Sportpalast fanden die Sechstage-Rennen statt, in der ein Wertungssprint auf den anderen folgte. Das war die erste berühmte „fig day“, in der ein Wertungssprint auf den anderen folgte. Diese „fig days“ wurden dann während des Krieges ausgebaut, damit die Langstrecke aufgenommen werden konnte.

Neben Mailand und Stuttgart ist

N = 51 - 1929
29

Ewiger Wanderer

Von EMIL LEGDLOWICZ

Woher nur — woher — Herz, höre die
Frage —
der Wanderer Gottes kommt her alle
Tage — ?
„— Seit ewiger Jahre undenklichen
Scharen
früh wird er geboren — muß abends
hinfahren,
und sieh, diese Nacht unser Leben um-
kleidet;
der Mensch, er erwacht — Tag nachtwärts
sich scheidet;
vor des gestorbenen Gottes Gesichte
stehn wir als Dämmer, stehn Schatten
vor Lichte,
und nur zuweilen — zuweilen — ein
Wunder —
aufblitzt unser Herz als Oellämpchen
jetzunder;
von jemand entzündet, von der bebenden
Rechten
gehalten empor ob Leidens Gemächten —;
in rosigen Fingern Licht aufblüht ver-
borgen —
— eins fragt dann den andern — : Wär'
dieses der Morgen — ? —
Will so sich der Tag vom Rosenbett
heben — ?
— So sprechet — die ihr sahet das Leuch-
ten erbeben — ! —
— Nicht hebt sich der Tag, nicht Licht
flammt so milde — :
Ein Herz ist erblüht den Herzen zum
Schild!“

Sie alle hinströmen, zur Kerze Nachtfalter,
Naher und Ferner, Gesunder, Gram-
Alter —
und stehn so beklossen in drängender
Runde,
vor Blüte des Lichtes nun stehn sie im
Bunde;
am Lichte der Gnade sie wärmen die
Hände
vertrauend in sich und hoffend Heilswende.

Herz du entflammtes, Herz voller Wunden,
wende dich stille gen Osten entzünden —
— ein kleines — und sonnenhaft auftut
sein Tagen
Gott-Wandrer herschreitend aus ewigen
Hagen.

LITERÁRNÍ SVĚT

TÝDENNÍ PŘÍLOHA

DNE 19. ŘÍJNA 1929

Návštěva u polského básníka.

Dr. Josef Svitil-Karník.

Je známa rozmluva Ot. Březiny se dvěma českými publicisty, ve které zvěčnělý mísni pronesl závažná slova, že mezi národy slovanskými dosáhla poesie nejvyšší dokonalosti u Poláků. Březina miloval zvláště Słowackého, Kasprovic a Wyśpianského. Tito tři mistři, náležející různým dobováním, jsou již mrtví, žijíce arci ve Slavíně svého národa. Jejich místa na současném Parnasu polském zastupují čestné Leopold Staff, Jul. Tuwim a Emil Zegadłowicz. Z nich první je padesátinář, druzí dva čtyřicátníci, onen má už mistrné dílo z valné části za sebou, k témuž dvěma s uznáním dosavadní tvorby pojí se ještě také oprávněná naděje do budoucna.

Návštěva poznaňské výstavy pomohla mi k veliké radosti a cti, že jsem se osobně seznámil s Emilem Zegadłowiczem. Je už znám celé kulturní Evropě a také u nás má své ctitele. Durýchov Ákord přinesl loni překlad Zegadłowiczovy studie o literární skupině, které on samý je duší a vůdcem. V ní se dočítáme, co tvoří básníkovo

»Jste básníky; — nadšení ostře vidoucí oči nestaví nás mimo žádné nejprostří a nejsložitější zjevy životní, nic z toho, co je lidské, není nám cizí. Každou vnější formu chápeme výlučně jako emanaci podstaty věci, tedy jako následnou, druhotnou věc; proto je i forma v otázce spisovatelské práxe druhodan... Obsah je vše; o ten v sobě zápasíme... Proto jsou i okna a dvěrē do kořanů otevřeny pro všecky umělecké, náboženské i společenské otázky... Nezapomenáme ani na chvíli na duchovní poslání národa zřizováním trůnu pro Boha v lidské duši.«

Tamtéž možno najít úsudek A. St. Mágrův, že Zegadłowicz mezi současnými ztělesňuje nejplnejší a nejčistší polského ducha, jehož meze však přerůstají do významu všeobecného. Už sama tato charakteristika odvídánuje širší zájem o tohoto básníka, projevující se překlady jeho lyrický, které loňský i letošní Ákord uveřejňoval a mělo péra. Také jeho vysoko pozáruhodná, zemitu vůní krajové originality prosycená epikou s náměty z blízkých hor beskydských nalezla už u nás tlumočníky. Baladu o babce Horálčice přeložil a v kusně vydal Otto F. Babler; jiný kus vznášené epiky Zegadłowiczovy. Baladu o Wowrovi, mistrně přeložil Paul Eisner a ve spanilé úpravě věnoval letošnímu sjezdu polských bibliofilů A. St. Mágr.

Emil Zegadłowicz — sám autor několika úspěšných hraných dramat a překladatel obou dílů Goetheova Fausta — je toho času dramaturgem polské činohry a ředitelem rozhlasu v Poznani. Jeho pravým domovem je však slezská ves v Beskydech, kam se utíká k oddechu i pro nové podněty. Vyhledal jsem básníka v jeho dřádovně na »Placu wolności«. Byl jsem přijat s takovou laskavostí a očividnou radostí, že jsem se až po uji zardíval pro tolik nezasloužené srdečnosti. Zegadłowicz je básník nejen na papíře, ale i v životě, veliká duše holubíčí prostoty, vznášené srdece zlaté ryzosti. Jeho moudré oči vytály mne jako bratra, jeho pravice, ruka dělníka božího, upřímným stiskem pečetila věrné přátelství Čech a Poláků.

GALERIE NAKLADATELU.

Předseda Kmene, nakladatel Nobilář, V. Petr.

Přinesl jsem básníkovi svou knížku Pod peruti bílého orla a svůj překlad Trénů Korchanského. Telefonoval ihned do blízkého knihkupectví pro nový svazek své poesie. Deby pod plnou (Duby za úplňku) a připsal srdečně věnoval. Při tom živě mne upozornoval, že v této objemné knize, která je věnována »slepici poesie Czechi i Słowińskiemu Otokarowi Březině v sześćdziesięcioleciu jeho urodzin«, hned na počátku ozývají se silné tóny slovenské. Čte úryvek a já hned verše v duchu si překládám: »Slovan! Pro naši nadšenou píseň lásky na zemi právem se stane, které národní příkaze nětí si navzájem dary: pokoj a štěstí!«

A už se mi básník hlásí jako upřímný přítel Čechů. A jak by nebyl, když jeho maminka byla Češka, třebaže narozena mezi Poláky v Kalvárii Žebříkovské na Těšínsku. Jeho děd byl mlynář, Jihočech od Českých Budějovic a nazýval se Komenda. Upozorňuje, že něco z dědova mlynářství vězí hluboko v jeho duši a hlásí se výmluvně také v jeho úvodních verších k nové knize, které zní v doslovém překladu: »Věčné mlýny moukou melou, život stále přisírá nová zrna, padá mouka v prostor bílý jak bledé světloměsíce.« Básník čte pravidelně české časopisy, je výborně orientován ve všech vědeckých současných kultury naší a též se, že letos v listopadu navštíví Prahu, kam byl pozván k prednášce. S velkým uznáním a vděčením kvítí vše, co u nás učiněno pro poznání jeho díla, chválí bdělou pozornost našich listů vůči snanám a proudom literatury polské, vzpomínáče zvláště záslužné práce Dreslerovy a obdivuhodné referentské pohostnosti redaktora A. St. Mágra. V dalším hovoru želíme coby, že v dnešní literární obci polské není druhého Zenona Przesmyckého, jenž by stejně horlivě jako dokonale tlumočil nové zvuky českého básnického. Iniciativa Bunikiewicza, který r. 1924 vydal Antologii současně české lyriky, zasloužila by následovníků.

Druhé číslo nového Světozora právě vyšlo a překvapuje bohatostí svého obsahu, z něhož uvádíme články: prof. Arne Novák, o Nerudově pomníku v Praze, V. V. Stech, o J. V. Myslbekovi, František Langer, Boxer, pes následní dnu, Zdeněk Wattersová, Vítězné typy filmové, Ed. Bass, Anděl strážný vypravuje, M. Palaeologue, Poslední záblesk carské slávy, Morus, Muž v přítmí (pokračování naší výše biografie B. Zacharova, neboť ho muže Evropy) e. j., v bohaté a krásné části ilustrace na 70 aktuálních reprodukcích jako: Výstava Myslbekova, Olga Scheinpflugová jako Anna Kareninová, svatovalčické oslavys, nová anglická vzduchodítka, kresby Dra Desideria, Zdeňka Kratochvíla a Ot. Mrkvíčky. Číslo za 3 Kč u všech knihkupců nebo v nakladatelství J. Otto, s. r. o., Praha II., Karlovo nám. 34

Přeskakujeme s předmětu na předmět, z poznaňské výstavy do rodinných Beskyd, jak už jinak nelze při návštěvě, kterou nemohu po chuti prodlužovat, věda, že v přednosti čekají netrpěliví hosté. A tak sotva že stačil jsem vrátit si do duše sympatické rysy básníkovy, které ve výrazu jsou mnohem měkké než napovídají jeho u nás známé portréty v dřevorytu Z modrých, řek bych jihoceských očí, září hloubavý duch a z ohběho hlasu vane teplem srdečné osobnosti, přesvědčivě dosvědčující, že je v polském básníku křesťanské lásky a lidové prostosrdečnosti dokonalá harmonie osobnosti a dila.

Pro krátkost chvíle ani jsem nestačil ubezpečiti Zegadłowicze, jak miluje jeho dilo a jak v jeho osobě výtáme a uctíváme nové mocné pouto, spojující ve svazek věnosti Čechy s Poláky — a už tu bylo loučení! Ocitl jsem se v bratrském náruči, neboť žává básníkovo srdečko nespokojilo se konvenčním rozchodem — a mně hořelo nitro a hoří podnes rádotnou pýchou při vzpomínce, že učít jsem tep polského srdece, které cíti za miliony, bije a tvoří pro miliony, připravuje důstojné příští velké rody slovenské.

Zegadłowicz je mluvčí polského lidu, básník národní ryzosti: blasatel lásky k ubohým a poníženým, vyznavač slovenského vědomí mezi Poláky. Pro to všecko nemůže a nesmí ani nám být lhostejným poeta, o němž napsal německý kritik, že jeho rostoucí dílo stojí za to, aby se člověk k vůli němu naučil polsky.

BIBLIOFIJSKÁ NOVINKA

JOSEF SPILKA BRONZ

Verše s motivy podkarpatkami. První český bibliofiský tisk na Podkarpatské Rusi. Plásmo Firmín Dídot, papír Van Gelder. Dřevoryt a výprava Richarda Landra. Velký kvartový formát. Tiskl Křivánek a spol., Užhorod. Výšlo v 90 číselovaných výtiskách, z nichž na skladě pouze několik z prvních padesáti, podepsaných autorem i grafikem. Cena Kč 100.—

JOSEF SPILKA: JEHELNÍČEK.

Epigramy na literáry a výtvarníky. Obálku ryt do linoleu Richard Lnder. Str. 48. Cena Kč 8.—. Obě knihy zaslá 18421

JOSEF SPILKA - UŽHOROD.

LIDOVÝCH NOVIN

Poznámky o knihách.

— Jan Bartoš: Daleká cesta. (Uváhy o národním osudu. Edice Zodiak sv. VIII. Nákl. Svat. a F. J. Klírů na Kladně 1929. S tit. kresbou Mik. Alše. Str. 62.) Patero meditaci o uměleckém i národním obsahu a dosahu české kultury, které Jan Bartoš spojil v dosti organický celek velmi půvabného svazku Klírova Zodiaku a k němuž vydatelstvo případně připojilo Alšovu lyrický impetušovou kresbu máchovskou, jest překvapením. Autor byl doposud znám hlavně jenom scénickými pokusy individualistické zvláště, které se nerady podřízvaly nadosobnímu rádu a okázale hřešily proti všem zákonům vnitřní i zevní formy; sotva se kdo nadál, že právě jej jednou shledá mezi mluvčími tradicionismu. Ale k rytmickému toku národní minulosti chová se Jan Bartoš spíše sentimentálně než myslivé, jsa i zjevy tak kladoucími jako jsou Havlíček, Smetana, Nezvádová především vznámované elegicky, nebo po bufovaném obžalobně; sám si neuvědomuje, jak zvětšuje jeho pobělohorské žalobzpvy, máchovské rekrimanace nebo prolomené inkvity, proti Smetanovým odpůrcům. V nich podrážděný cit lyricky založeného essayisty nezná míry ani spravedlosti; jinak by se byl sotva odvážil tvrditi, že světové české politiky (Rieger!), kteří byli oporu malodušných odpůrců Smetanových, mezuvali své mocí jen k tomu, aby pokorili národního genia! (str. 28), nebo že Havlíček byl spíše než obětí rakouské persekurace, oběti českých vlastenců, jejichž kariérám byl nebezpečný velký rysy karakteru a genium ducha! (str. 41). Ostatně také zádní téze Bartošova, že hlavním obsahem, ba smyslem národního osudu českého jest snaha věleniti se do myšlenkové Evropy a dohnati ji, jest stejně nedomyšlené jakobální: naše národní tragika záleží ještě v něčem jiném, než že nám bylo opětovně zne moženo vybojovati tento turnajový boj s Evropou a o Evropu. Čestným přínosem Bartošovým jest jeho pěkný rozhled po vývoji českého malířství a lásky plná karakteristikou mužů, jako Navrátil, Kosárek, Purkyně, Chittuosi.

— Viktor Dyk: Soykovy děti. (Vgraf. úpravě Ant. Burky. V českém Třebově 1929 nákl. Fr. Lukavského. Str. 118.) Ve dvou knihách zachytíl Viktor Dyk osudový zažitek, jímž mu na pomezí válečných let 1916 a 1917 bylo posádkové vězení výdejné: ve svazku lyrický Okno a v jeho prosaickém komentáři Tichý dům, kde ostatně také převládá nota lyrická nad složkou dokumentární; podstatné kusy těchto obou děl vznikly přímo »in vinculis et carcere« a jsou proto nasyceny co nejnaléhavější subjektivností, křtěnou ohněm bezprostřední chvíle. Nyní, ve stručné a sporé výděce Soykovy děti, proměnil životní poznatky vězenské v epický a psychologický výtvor přísně objektivní a provedl to umělecky přetvořený velmi osobní látky se značnou dálšedností a s básnickým zdarem. Kdo se pamatuje na stránky Tichého domu, najde jejich ozvuky v Soykovy dětech, od tragické zachuměné postavy »komity« po groteskní figurku klíčníka Zimmermanna-Brinkmanna a od domu s ruské revoluce po baladický motiv návratu Marlborougha: přečte-li však vedle sebe znění těchto shod v obou knihách, pozná, jak Viktor Dyk podřídil v Soykovy dětech všecky zámrsky a potřebám kompozičním. Sám se odosobil tím, že pozorovatele, který v žádosti postupně odhaluje a zároveň s prudkou účastí prozívá osud rodiny Soykovy, ukryl za postavou, velmi odlišnou od vlastní osoby: zklamany mladík Cyril Semerád — básník. Za přemělivého jej občas jmenej z roztržitosti také Cyrilem Pavlíkem —, člověk celého podstatou nepolitický, jest typický jinoch, který si hořkým utřepením osobním zakupuje právo růstu, zrát, vyspívat, a tak vyčází ze žádala zocelen a prohlouben. S jemným duševným důmyslem postavil básník proti Semerádovi jeho vězenského druha a na konec i příteli. Václava Soyku z vězení skutečnost symbolickou! jak tu se zdržlivé a asketické sedí často zasvítí stříbro čítové gracie!

— Dílo V. H. Brunnera. S. V. U. Mánes vydal ve skvělé úpravě monografií, redigovaném výběru jsou v knize v krásných velkých reprodukcích sheseny nejtípčejší ukázky Brunnerovy bohaté práce, leč tento výběr přece jen neukázal všechny oblasti tvorbení umělce. Text knihy tentokrát napsal žádný z našich uměleckých historiků. Prátele uměleckého zlomku Děd náleží k vrcholnému prózy Viktora Dyka, lidský i umělecký výzrálého: jak tu intimně rodinné vztahy podloženy typisují koncepcí osudu hromadných! jak tu děje na pohled všechny vypravované v realistické zkratece pověšeny na skutečnost symbolickou! jak tu se zdržlivé a asketické sedí často zasvítí stříbro čítové gracie!

— Dílo V. H. Brunnera. S. V. U. Mánes vydal ve skvělé úpravě monografií, redigovaném výběru jsou v knize v krásných velkých reprodukcích sheseny nejtípčejší ukázky Brunnerovy bohaté práce, leč tento výběr přece jen neukázal všechny oblasti tvorbení umělce. Text knihy tentokrát napsal žádný z našich uměleckých historiků.

Přátelé uměleckého zlomku Děd náleží k vrcholnému prózy Viktora Dyka, lidský i umělecký výzrálého:

Leč to neznamená, že autori textů Eduard Bars, Zdeněk Kratochvíl, Josef Kaplický a Adolf Hoffmeister nefrekli o Brunnerovi věci vskutku závažné, že nevyslovali soudu

nejen bystré, ale i platné. Naopak, ono přa-

Prosba k bibliofilům.

Uvažovali jsme nedávno v důvěrném kroužku o tom, co se všecko u nás vydává, někdy velkým nákladem a bez naléhavé nutnosti, a co vše nám ještě chybí. I v té naší edici činnosti se ievi táz neekonomie, kterou na př. pozorujeme v českém stavebním ruchu: zbytečné paláce vedle zbytečných chat. Skutečnou popelkou v čs. literární historii je staročeská lyrika: je v ní kus citového, zvláště milostného života pokolení, které poslouchalo první mistry pražské university a o vakaních vesele putovalo po venkovských farách, makaronskými verší doprovázejí se vlastními výročími. Autor byl doposud znám hlavně jenom scénickými pokusy individualistické zvláště, které se nerady podřízvaly nadosobnímu rádu a okázale hřešily proti všem zákonům vnitřní i zevní formy; sotva se kdo nadál, že právě jej jednou shledá mezi mluvčími tradicionismu. Ale k rytmickému toku národní minulosti chová se Jan Bartoš spíše sentimentálně než myslivé, jsa i zjevy tak kladoucími jako jsou Havlíček, Smetana, Nezvádová především vznámované elegicky, nebo po bufovaném obžalobně; sám si neuvědomuje, jak zvětšuje jeho pobělohorské žalobzpvy, máchovské rekrimanace nebo prolomené inkvity, proti Smetanovým odpůrcům. V nich podrážděný cit lyricky založeného essayisty nezná míry ani spravedlosti; jinak by se byl sotva odvážil tvrditi, že světové české politiky (Rieger!), kteří byli oporu malodušných odpůrců Smetanových, mezuvali své mocí jen k tomu, aby pokorili národního genia! (str. 28), nebo že Havlíček byl spíše než obětí rakouské persekurace, oběti českých vlastenců, jejichž kariérám byl nebezpečný velký rysy karakteru a genium

tecké pochopení, prýsticí ze stejných zájmů a lásek a z téže životní atmosféry, umožnilo, že vykreslili nejen Brunnera člověka, ale Brunnera uměle výrazněji a přesněji, než by tak mohl učiniti chladné vázci Künstlerik, neangagozovaný níjak na myšlenkách, které vzušovaly druhy umělcov. Eduard Bass ve svých »Marginaliích k životu a dílu plastického uměleckého prostředí Brunnerových počátků, růstu a zrání, atmosféru viděnou očima účastníka, jemně vyhmatává všechny okolnosti, které spoluutvářely či dotvářely osobnost umělce a pozorně vyhledává žrod tvaru umělceova díla. Je to příspěvek nejen k poznání Brunnera samého, ale k poznání celé té nehotové doby před válkou, v níž dokončuje se přerod z let devadesátých a kladou se poslední kamenný základum moderního českého umění. Přemýšlivý a postřehný Zdeněk Kratochvíl, sám kreslí, analyzuje Brunnerův kresliský i malířský výraz, který se pokouší vysvetlit psychologicky. Josef Kaplický vypráví o Brunnerovi jako učiteli a v několika záznamenech jeho výroků dává sledovat poslední stadia jeho myšlenkového vývoje Adolf Hoffmeister doprovází slovy plnými porozumění kresby, kterým Brunner rozumně líčí své příhody a strasti a vykládá z nich teplé a krásné lidské vlastnosti umělce. Na počátku knihy jsou položeny verše dvou jeho přátel, Františka Šramky a Jiřího Mahena, vyšlé svého času v Lidových Novinách. Příjemnou grafickou úpravu publikace obstaral Josef Kaplický.

— St. Souček, Rakovnická vánoční hra. (Spis filosofické fakulty Masarykovy university v Brně č. 29. V Brně 1929, nákladem filosofické fakulty, 255 stran. Za 28 Kč.) Rakovnická vánoční hra, kterou literární historik Masarykovy university prof. dr. Stanislav Souček vydal se zevrůbným aparátem literárně-historickým a filologickým, není novinkou. Vydal ji neřešeně a s mylnými doménkami o jejím stáří a původu Fr. Levý v Českém Lidu už roku 1895. Profesoru Součkovi byla tato vánoční dramatická idylka, v níž paklašti Corydonové a Tityrové přináší betlémskému novorozenátku darem homolk a placar smetany, idylka o pouhých 456 verších, které v otisku vydaly právě 8 stran, jenom výtahem podnětem k velmi podrobně rozprávěněm o jesuitických hrách a jejich místě v české literatuře, nýbrž o mnohých jiných předmětech a osobách, které se svědomitěmu badateli namítl, když prováděl pronikavý rozbor nevelké památky. Prof. Souček osvětlil zejména nové renesanční rysy této hry, její křesťanský idylismus, vyšly z četby Vergiliiových Bukolik, sledoval původ a vývoj motivu pastýřských darů Ježíškovi, poukázal na úlohu svaté rodiny ve vánocních hrách a zajímavě dovodil, proč rakovnická hra přes svou básnickou cenu západila: nehdila se po selských bouřích 17. století svým dílům na rovnost všech lidí před Bohem a nehdila jesuitickým horlivým prostvým lícením vánocní radosti bez konfesijního zahracení. Velmi bezpečně zjistil prof. Souček (na příklad vysvětlením narázky na polský krejcar) dobu, kdy hra povstala, i místo, kde její skladatel, některý jesuita košumberký, snad Jan Libertin, působil. Vymezuje místo rakovnické hry v literárních dějinách, musil se profesor Souček podrobne zabývat českým básnictvím věku 17., a podal tu nové příspěvky k ocenění Kadlinského Zdroslavíčka, básnického umění Jana Amosa Komenského a Rosovy činnosti literární, z níž jsme byli dosud více poučeni o jeho Čechorečnosti než o básnických pokusech. Tu vůsdu je podivu hodná sestlost podrobná znalost a kritičnost autora. Přes to snad nám učený autor dovolí vysloviti přání, že bychom snad přece jen ráději viděli, kdyby svůj kritický důmval věnoval předmětu hodnotnějšímu, než je drobná hra rakovnická, a že by nás ještě více potěšilo (neboť vita brevis est, ars longa), kdyby pokračoval ve svých studiích štěstenských, napsal nám vědecké dějiny

staročeské literatury a zvláště kdyby svých velikých vědomostí o Janu Amosu Komenském použil k napsání nového českého životopisu největšího českého bratra.

P. Váša.
— Jacques de Lacretelle: Bonifáčka. (Přel. a staf o autorovi napsal Richard Weiner. Románové knihovny Proud sv. 41, nákl. Činu, Praha 1929.) Ženská duše, iracionální a nedopočítatelná svou citovou pohyblivostí v hloubce, svým instinktovým podzemím a intuitivním srdečem, vábila velké francouzské romancery po celé devatenácté století. Je to hlavně výzdyky typický francouzská žena, jež zůstala svou sensibilitou a sensitivností více ženou než ženy jiných národních ve věku, který znivelisoval i ženskou psychu a přiblížil ji mužské. Jacques de Lacretelle zdůrazňuje právě tak jako J. J. Rousseau srdeční člověkovo, neboť co jiného má cenu pro lidskou duši, než velké city, které ji pozvedly aneb zdrtily a jejichž zážitek ji naučil hodnotiti pomíjivé pozemské jevy? I noří se autor tedy přímo ke kořenům: je to nejdříve děství, jítřní úsvit života, jehož citové události se piší nesmazatelně na čistou psychickou desku, a jejichž stopy utkví mocně v podzemí a žijí v jeho podzemí i když jejich realistické barvy a kontury vybledly. Lacretelle začnuje chvění těchto podzemních vln v duší své hrdinky; a přistupuje ke svému úkolu s objektivním gestem lékaře, hledíceho do mikroskopu. Nemá metafyzických předpokladů aneb moralistických téz. Jeho Marie Bonifáčová vyrůstá vnitřní logikou svého srdečí z plachého, bolestného sensitivního dítěte, ze statečné a moudré dívky po opadaných iluších mládí i těžkých ranach osudu v národní hrdince. Na logice lidského srdeče začal právě i spisovatel svůj románový příběh, vystavěl jeho architekturu a vysvětlil jí s latinskou noblesou i temné rysy charakteru své hlavní ženské postavy. Marie Bonifáčová nemiluje nikdy muže, a přece Jacques de Lacretelle nepodložil její psychu freudovským zkřivením pohlaví. Přiblížil se svou psychologii zde spíše Dostoevskému, věrně žízni lidské duše po něžnosti. Po něžnosti se soucití, kterou budí v nitru Marie Bonifáčové hlubší a drásavější bolest ženina, která ji přivádí pak i k pochopení všeobecného utřepení, vystupňovaného válkou. Tak autor Bonifáčky svou objektivní psychologickou analýsou s metodou moderní vědy, sníží do sféry »mimo dobro a mimo зло došel k nejjistějšímu kladu umění i lidského srdece: k rollandovskému etickému heroismu, stojícímu pevně i v chaosu padajících poválečných hodnot a sociálních rádů. Překlad Weinerův je jazykově barvity a ve svém přetlumočení velmi přesný u srovnání s původním zněním.

Půjčovna knih LOGOS

Praha II., Štěpánská ul. č. 35 (palác Habich). Za poplatek Kč 7.— měs. se půjčují knihy české, německé, francouzské (neobmezená výměna). Výběr literárních novinek. — Knihy všechny nové a čisté.

Nové knihy.

ROMÁN A KRÁSNÁ PRÓZA.

Pavel Fišák: Návrat většího. Vydalo Družstvo Moravského kola spisovatelů. Stran 292, 25,50 Kč. J. Jachoda: Zachovalá nevěsta a jiné humoresky. Vydal Jan Kotík, Praha. Stran 211, 20 Kč.

Albanov — Valenta: Mezi životem a smrtí. Vydalo Dědictví Komenského v Praze. Stran 189, 28 Kč.

Jožka Nejedlá: Humor z Valašska. Vydal F. Obzina ve Vyškově. Stran 146, 21 Kč.

PRÁVA.

Statistika soudnictví civilního z Čech, Moravy a Slezska za leta 1922 až 1926.

VE SPISECH K. M. ČAPKA-CHODA

výšly nově dva poslední romány geniálního mistra:

Sv. XV.: VILÉM ROZKOČ. Str. 540 za Kč 60.—

Sv. XVI.: ŘEŠANY. Stran 252 za Kč 28.—

... Ale i tak zůstává dílo Čapkovo především mohutnou hymnou hlasů, které kvíly, protestují, proklínají, zajíkají se v úzase, v rozkoši, v hrůze, hymnou, v níž modlitba k Bohu, k osudu či k blížnímu jenom zaniká. K. M. Čapek-Chod, genius upřímnosti, nechtěl být jiný než jeho doba, doba rozporů, krisí, zmatků a nejistot. Avšak mezi ještěmlužcemi u nás byl a zůstane jedním z nejmonumentálnějších.

Arne Novák.

Ve všech knihkupectvích a u nakladatelské firmy
FR. BOROVÝ V PRAZE,
Národní třída 18.

18569

ze Slovenska a Podkarpatska za leta 1925 až 1926. Vydal státní úřad statistický. Stran 285, 50 Kč.

TECHNIKA A PŘIBUZNÉ OBORY.

F. Skácel: Rovnoběžná perspektiva. Nákladem autorovým. Stran 80, 20 Kč.

Kalkulační příručka pro truhláře. Sestavil A. Matulík. Nákladem časopisu Československý truhlář. Stran 100.

RŮZNÉ.

Město Plzeň. Přehled, složení a činnost obecni správy za leta 1925 až 1928. Sestavil dr. F. Kříž.

Ceník výdejská ročenka 1930. Vydala Lidová knihovna ve Vídni za redakce A. Macháta. Stran 141, cena 2 šílínky (10 Kč).

F. Petrovský: I. Obojí proti tuberkulóze. II. Názory L. N. Tolstoje o křesťanství a životě. Nákladem autorovým. Stran 51.

J. Seidl: Moderní tanec. Nákladem autorovým. Stran 37, cena neuvěděna.

Zdravotní stav obyvatelstva ČSR, v jejím prvním desiletí. Zpracoval doc. MUDr. Hynek Pelc. Knihovna ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy. Stran 182, cena neuvěděna.

Nepochybovala

že svou krásou způsobi meseč lázeňskými hosty značnou pozornost. Zářivé pohledy mužů .. žen .. vše jest jen hra .. hra přírody, jež prolíná odvážným románem LAD. VLADYKY

MNOHOŽENSTVÍ

Vylo v knihovně náročně čtená PYRAMIDA, vásen za 29 Kč pro odběratele 10ti svazků, jinak 35 Kč

NEVYBÍRÁVÝMI PRSTY
- jako osud sám - ohmatává BERNARD HORST klávesnice lidských duší. — Jej povídka

ZLO

budou Vašim chvílkovým opojením. — Výlo v DEVÍTÍKORUNOVCE SFINKX, knihovně hodnotné a levné četby za 9 Kč, vás. 18 Kč. Zajděte ještě dnes pro tyto cenné knihy k svému knihkupeči

B. JANDA PRAHA II. KARLOVO NÁMĚSTI ČISLO 15

Knihy Sfinkx

Arcidílo české prózy

JAROSLAVA DURYCHA

velkolepý román o Albrechtovi z Valdštejna

„Bloudění“

vyjde ke dni 28. října 1929.

SUBSKRIBUJTE u svého knihkupeči neb přímo v nakladatelství Ladislava Kuncíře v Praze II., Vosílská 3.

pra

Šetřím na správném místě
nebo používám na parkety, linoleum a nábytek

jenom

tekutý „CIRINE“ vosk.

„Cirine“ díl se úsporně nanáší, konzervuje, leští, voní a desinfikuje nejlépe. „Cirine“ tvorí tvrdou vrstvu, jež se nesešlapne, čímž se ochrání podlahu přikrývající koberce před znečištěním. Obdržíve v všech drogeriích, obchodech s linoleem a barvami, voňavkářstvích atd. Poučný spísek „Odborná pěče“ Cirine-závody Josef Lorenz a spol. Kamenec v Sa. — Cheb v Č. — Solnorad v Rak.

Jedini výrobci: Cirine-závody Josef Lorenz a spol. Kamenec v Sa. — Cheb v Č. — Solnorad v Rak.

Sklad pro Velkou Prahu:
Praha XIX., Uralská ul. 220.

Pra

„Cirine“ vosk.

Jedini výrobci: Cirine-závody Josef Lorenz a spol. Kamenec v Sa. — Cheb v Č. — Solnorad v Rak.

Sklad pro Velkou Prahu:
Praha XIX., Uralská ul. 220.

Pra

„Cirine“ vosk.

Jedini výrobci: Cirine-závody Josef Lorenz a spol. Kamenec v Sa. — Cheb v Č. — Solnorad v Rak.

Sklad pro Velkou Prahu:
Praha XIX., Uralská ul. 220.

Pra

„Cirine“ vosk.

Jedini výrobci: Cirine-závody Josef Lorenz a spol. Kamenec v Sa. — Cheb v Č. — Solnorad v Rak.

Sklad pro Velkou Prahu:
Praha XIX., Uralská ul. 220.

Pra

„Cirine“ vosk.

Jedini výrobci: Cirine-závody Josef Lorenz a spol. Kamenec v Sa. — Cheb v Č. — Solnorad v Rak.

Sklad pro Velkou Prahu:
Praha XIX., Uralská ul. 220.

Pra

„Cirine“ vosk.

Jedini výrobci: Cirine-závody Josef Lorenz a spol. Kamenec v Sa. — Cheb v Č. — Solnorad v Rak.

Sklad pro Velkou Prahu:
Praha XIX., Uralská ul. 220.

Pra

KULTURNÍ KRONIKA.

Z domova Kochanowského.

Z polského Parnasu. Vybral a přeložil Jan Karník. IV. kniha Akordu. V Praze nákl. Lad. Kuncife 1930. Str. 181.

A. N. - Brno 7. června.

Ve chvíli, kdy krakovský literárně-historický sjezd na počest i pro hlubší poznání praoce polského básnického Jana Kochanowského zdůrazňuje ubi et orbi, co pro polskou národní kulturu známou tradice slovesná a zvláště lyrická, jest včasno včisti se do této bohaté a důvěrné antologie polské poesie poslední doby. Její autor Jan Karník označuje svůj podnik skromně jako pouhé pokračování a doplněk dvouvazkového výboru, pořízeného Františkem Kvapilem v posledních dobách jeho života, ale vlastně podává daleko více. Fr. Kvapil, formálně mistrovský překladatel lumírovského údobi, zůstal až do smrti věren eklektickému stanovišti své školy a trvale kombinoval zásadu historicko-kulturní přiznacnosti s měřítkem estetickým, které bylo namozeno dánem jeho silnými sklonky formalistismu; osobitě koncepcie novodobé poesie polské jeho antologie nikde neukazovala — chtěje být na všecky strany spravedlivým, nevynul se ušlechtilý parnasista český jakési bezbarosti. Jan Karník se naopak nikde netají zcela určitým a osobním pojednáním Parnasu polského, jak se jeví v době Kasprzowicza mistrovství a po jeho skonu; staví se za ně přímo propagátér a soustavně je dokládá svým výběrem, nemluví ani o zániceném epilogu, pěcházející z protestu proti něnáboženskému Rusku sovětskému v horoucí mesianistickou modlitbou za Polsko.

Jan Karník pozorně sleduje a důrazně vytýká v soudobé lyrice polské dvojí základní tendenci, navzájem se doplňující a těsně spřízněnou s dánou tradicí romantiky polské. Jednak to jest její náboženské úsilí posvěcené vzešeným spiritualismem královským, které volá člověka stále do služeb Krále Ducha, vykupujíc ho ze všednosti a dodávajíc jeho životu vysoké závažnosti marniv; mesianismus polský, dnes jako před sto lety, chce, aby to byl předešlým vlastním národ, který se oddává tomuto výsostnému poslání, vůdcům mezi Slovany. V tom Kasprzowiczové, Staffové, Zegadłowiczové a Tuwimové se vlastně nikterak nelíší od Mickiewiczů, Słowa kých a Krasinských romantických doby, ba pokračují v éodem v jejich stopách. Ale druhý hlavní směr lyrické polské znamená novum. Proti starému aristokratismu výlučných romantiků hľásají návrat k lidu, hledají jeho soudobou lyrickou práve Polsko na dědině a mezi pracovníky pokorně příkrýnými ke hrudě a k rádu, umíslití apoštoly v Saspitesi do polské vsi, kde vše von díky dnu, sluncem, jehličím a blinou — také polský chlouj jest podle jejich výry a naději povolán do království božího. Byl to genijs předtuchy a proroctví Wyspiański, kdo ještě před dohou vyslovil a prožil toto nové přesvědčení, které se ostatně skrývá i pod zemitém realismem Reymontových románových kronik. V nejnovější polské lyrice znamená tato koncepcie zároveň zintenzivnění vztahu k přírodě a k půdě, teplou konkretisaci básnického výrazu, využití realistického koloritu pro výraz poetický; odtud rázovitá životnost posledních polských básní, zvláště Zegadłowiczových a Tuwimových, jejich vlahá atmosféra, jakoby prosycená výdechy a parami pasek, oranisk, starých sadů.

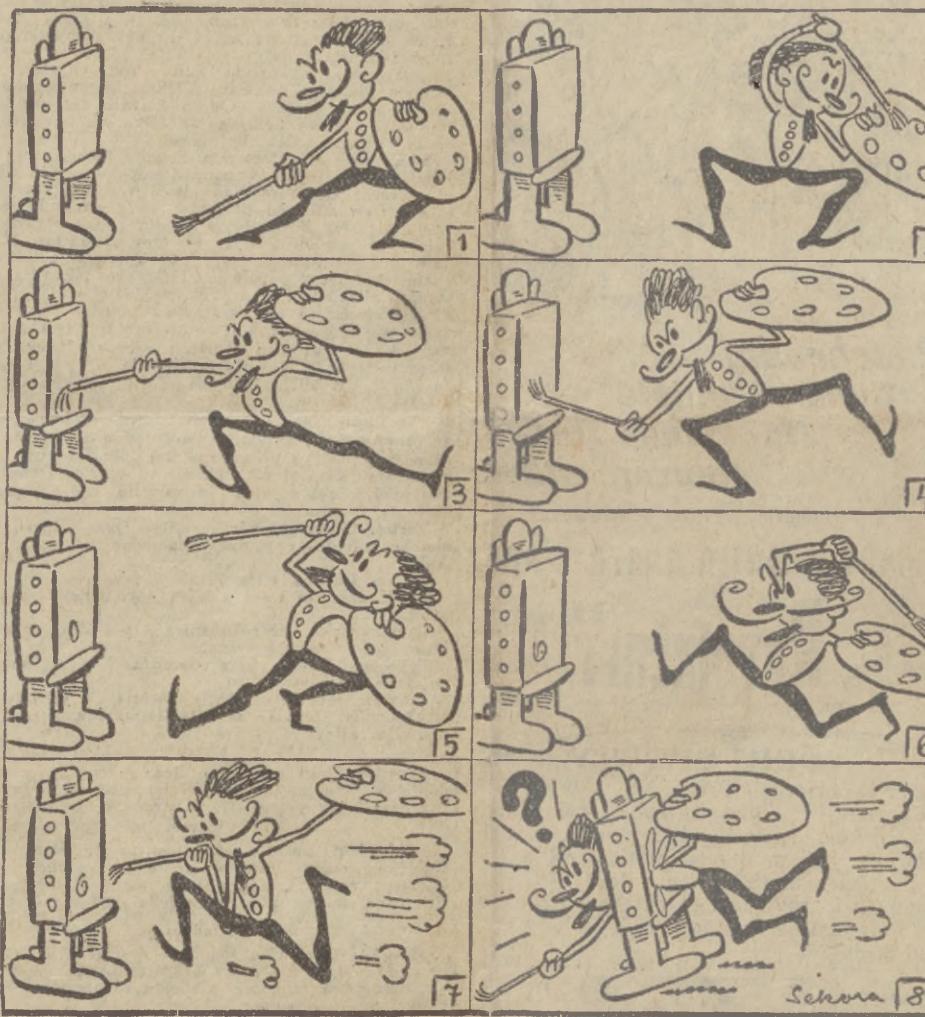
Velice promyšleně postavil Jan Karník do vstupu své antologie básnickou modlitbu M. Konopnické, básnický generace předchozí, ale osobnosti přímo předvěstné symbolické pro budoucí vývoj básnické Polsky: její vrcholné dílo Pan Balcer w Braszylji bývá doma právem vyhlašováno za národní epos lidové, tvořící folii k národnímu eposu aristokratickému Panu Tadeuszovi. Lucjan Rydel, k jehož vlasteneckým modlitbám se Jan Karník vráci ještě v epilogu své knihy, mohl odpadnouti; jeho význam netkví v lyrice a patriotické, ušlechtilé tendenci nezachraňuje výraz epigonský odvozený a retoricky rozplývavý. Knížata současné lyrický slouží: těsně spřízněný, mrtvý Jan Kasprzowicz v nejkrásnějším zenitu tvorivosti stojící Emil Zegadłowicz, z nichž Karníkův výbor přináší nejhojnější a nej hodnotnější ukázky. Kasprzowicz je tu za stupou řadou kusů z posledních sbírek Chalupy, Kniha chudobných a Můj svět, které tolik připomínají Podhádky z naší vesnice našeho Hálka, ale dovedou velmi často podídit jaderné a sukovité figurální ostře národně zbožňující touze, která v povrženém člověku nachází syna božího; kořenný štiplavý humor dodává této skvělému genitru zvláštěho povabu. Vůdce básnického Czartaku, Emil Zegadłowicz, rovněž hledá dychtivě Boha v lidu, a to hlavně v horalech beskydských, ale, jak dosvědčuje Karníkův ukázky ze sbírek Jalovcový dům, Přijď k rálovství Tvé a Duby za úplňku, do rozumí se s Bohem ještě určitěji v přírodě, kterou prožívá s panteismem zcela uchvatným: z horských strání a kvetoucích rubísk přímo voní božství, obsahující pro básnická zároveň posvátné kouzlo domoviny, horoučně vyznávané.. v toho budoucího Shelleye slovenského měli by se naši mladí básničci učit opravdovosti stranou od módnych vládnoucích předsudků. Několik čísel z ohnivého Leopolda Staffa a rázovitě hranatého Juliana Tuwima stačí sice, aby čtenář pochopil, proč je překladatel řadí do této souvislosti, nikoliv však, aby si o nich učinil obraz dosti karakteristický.

Antologie Z polského Parnasu jest plodem hlubokého zahlobání se, oddané lásky, vzdělaného výkusu, ale i nevšední

GROTESKY.

Nakreslil O. Sekora.

Profesor H. velebil tuto svým žákům na uměleckoprůmyslové škole užitek, jaký skýtá malíři v jeho římské práci před plátnem znalost šermu a jmenovitě pohybů šermířových. Obrázek ukazuje, jak by maloval malíř, který by ve výcviku v šermu dosáhl vysokého stupně.

TĚLESNÁ VÝCHOVA.

K vydání díla Tyršova.

L. J. - Brno 7. června.

K stému výročí narození dra. M. Tyrše (1932) má být vydána tiskem celá literární počestnost Tyršova, a mimo ni i prameny, osvětlující Tyršův život a jeho činnost v oborech sokolském, vědeckém, politickém a uměleckém. Nejvíce látky poskytuje archiv nejstarší sokolské jednoty, Sokola Pražského, jejímž byl Tyrš zakladatelem a ideovým a technickým vůdcem celé první dvacetiletí. Látky ta je už sebrána a celkem uspořádána, částečně i upravena k vydání. Bylo by si velmi přát, aby byla doplněna památkami, zachovanými v archivech jiných, aby už významným prvních svazků mohlo být známo a rozvrženo dílo celé.

Do tisku jsou připraveny dva svazky Tyršových spisů, jimž bude zahájeno vydávání Sokolského archivu. První svazek bude obsahovat Tyršovy práce o cvičených pořadových v chronologickém pořadku, o jeho studiích a poznání o pořadových cvičeních v Helladě a terminologie, utvořené na základě názvosloví francouzského, až po souhrnné statí a metodické rozpracování celé látky. Bude to svazek objemný a ceny nejen dokumentární pro vývoj Tyršových studií, nýbrž časové; naši cvičitelé si jistě všimnou cvičení v trojstupu, jakého se dnes užívá v naší armádě.

Druhý svazek má míti název O idei sokolské, budou v něm shrnutý Tyršovy práce, týkající se jen ideového obsahu sokolství; ostatní práce, o organizači, korespondenci, poznámky atd. tvorily by svazek třetí, po případu dalaš ještě svazek. V prvním díle zaujmaly by velkou část obsahu Tyršovy výzvy, proslovu a pojednání, jak si jich využávala jednotlivá údobi sokolské činnosti Tyršovy. Výzvy: ty jsou z Tyršových ideových projevů i časově první i počtem nejhojnější. Obraci se jimi jednak k Sokolstvu, jednak k veřejnosti nesokolské, a majíce sloužiti i účelům propagacním, obsahují i nárys podstaty sokolství. Seznamy chronologicky, podávají zajímavý obraz vývoje Tyršových názorů na podstatu sokolství; provázejí činnost Tyršova nejprve jako přiležitostní projekty (adresa Fügnerovi, provolání k volbám, výzvy k přistupování do Sokola) později jako úvodníky Sokola (v Lopročku Nás úkol, směr a cíl pak V rok nový. Do roku nového Sokolská hlasa a pod.). Také pojednání známé pod jménem Uvitání v kruhu sokolském je výzva (v původním, Tyršově textu je uvedena oslovení Rodáci, bratří) uveřejněná jako úvodník nového ročníku Sokola z r. 1881 a zpracovaná také jako samostatný propagativní leták téhož roku. U některých takových výzv nedá se s jistotou připsati autorství Tyršovi; ale pokud byl v Praze, jistě se této propagativní činnosti perem účastnil.

Jen málo statí bylo napsáno Tyršem jako pojednání, určená jen pro tisk. I když nejde o výzvy a provolání, popud k úvahám delší vycházel obvykle z potřeb Sokolstva v jednotlivých dobách — a Tyršovy projevy byly většinou, a velkou většinou — určeny k tomu, aby byly předneseny. Měl být přednesen také Nás úkol, směr a cíl; velká řada Tyršova o branném významu tělocviku byla přednesena na „měsíční schůzce“ 29. ledna 1871 a pak teprve otištěna (jistě po náležité úpravě) v Sokole téhož roku. Rovněž známé pojednání o přičinách úpadku jednot sokolských vzniklo z Tyršovy prednášky na sjezdu olomouckém v září 1879. Ba i několikrát zpracovaný životopis Fügnerova má počátek v prednášce, kterou o Fügnerovi přednesl v Sokole Pražském. Snad jen otázka hasičská a pojednání o estetickém významu tělocviku (z pojednání sem spadajících) byla určena přímo pro tisk.

A tak se nám první díl ideových spisů Tyršových rozděluje jednak na výzvy, proslovu a pojednání, jednak na pojednání samostatná. A tu zase kolem jediného tématu dříži se několikeré zpracování. Tak je tomu s úvahou o upadání jednot sokolských, o Fügnerovi, o hasičství. Nebylo by dobré, oddělovat od sebe podle pořadí chronologické části které myšlenkově patří k sobě. A tak se nám hlavní dělidlo, chronologické, poněkud poruší dělidlem logickým.

O jedné věci je nutno se zmínit zvláště. Při přípravě textů k tisku vycházel se ovšem ze znění rukopisného. Je opatřeno poznámkami, různocítiemi, provádí se filiace textů, kde je to možno, aby výše uvedené nepříslížily nazmar a vydání spisu Tyršových umožňovalo jejich studium. Ale u mnoha textů musíme se uchylkovat k přetiskům ze Sokola nebo až z Úvah a řečí, které r. 1894 vydal dr. J. Scheiner. V jeho vydání jsou i texty, jež nejsou v Sokole (z doby před jeho založením) a to svědčí o tom, že archiv Sokola Pražského neobsahuje všechno rukopisného materiálu který ještě r. 1894 byl znám. Ba ani Nás úkol, směr a cíl není pro toto vydání upraven z originálu rukopisného: není v archivu Sokola Pražského. (Ještě před několika lety do něho nahlédl dr. E. Chalupný i K. Domorázk.)

Vydávání Sokolského archivu obsahne postupně důležité doklady pro činnost sokolskou — nejen Tyršovu — v prvních dobách po založení Sokola: Sokolstvu dnešnímu i příštímu má se tím dostati přiležitosti, aby poznalo svou historii, učitelku života i současného.

SEKRETÁŘ A
KNIHOVNA

dle projektu řed. Jana
Vaňka staly se svou
účelností nezbytnou sou-
částí obydlí kulturního
člověka. Navštívte naše
vzorkovny.

S. B. S. SPOLEČNOST

BRNO, Dominik. nám. 2.
PRAHA, Klimentinská 9.

TĚLOCVIK

Sokolovna ve Zbraslavě. Jak Lidové Noviny již oznámily, byla v neděli otevřena sokolovna ve Zbraslavě. Jednota zbraslavská vznikla r. 1887 a již před 35 lety ustanovila Družstvo pro postavení sokolovny. Po válce věnoval jednotě majitel zbraslavského panství C. Bartoš-Dobenín pozemek v ceně 200.000 Kč, k němuž Družstvo příkoupilo ještě sousední za 35.000 Kč. Finanční akce jednoty ve prospěch stavby vynesla 103.000 Kč kromě úpisů. Se stavbou bylo započato v květnu 1929. Celkem si budova vyžádala nákladu asi milion Kč. Má dva vzdělé sály (jeden pro cvičení druhý pro podniky); při sokolovně je letní cvičiště. Pěkná je podiváná s terasou sokolovny na jihozápadské lesy a Záhořanské údolí.

Černý

Závody žactva sokolské župy Povážské-Štefánkovy. V neděli 1. června byly v Trenčianském Teplém závody obojího žactva. Žáci závodili v pětiboji, skok vysoký, skok daleký, hod míčkem na dálku, běh s obrácením, v prostých a ve vybíjené. Zastoupeno bylo 10 jednot a závodilo závodilo 95 ve 14 družstvech. Výsledek: prvé je družstvo jednoty N. Město n. V., 1. Trenčín, 3. Púchov, 4. Trenčianská Teplá, 5. Bošáca, 6. N. Město n. V., 7. Ilava, 8. Chocholná, 9. Piešťany, 10. Trenčín II., 11. Dolní Srnie, 12. Myjava, 13. Chocholná, 14. Tr. Teplá. V závodní hře v třetím kole podařilo se zvítězit N. Městu n. V. nad Trenčinem. Žáčky závodily ve vyšším a nižším oddile a to prostá a dvě hry. Dostavilo se 14 družstev celkem 130 žáků. Ve vyšším oddile zvítězilo družstvo jednoty Trenčín a jako druhé bylo Trenčín II., 3. Ilava, 4. N. Město n. V., 5. Trenčianská Teplá II., 6. Chocholná, 7. Dubnica, 8. Tr. Teplá, 9. Bánovce, 10. Pov. Bystrica. V nižším oddile zase 1. Trenčín, 2. Bošáca, 3. N. Město n. V., 4. Teplá. Letošní závody byly lépe obesleny jak žactvem tak i jednotami proti loňským závody. Jednota Trenčín. Teplá uspořádala odpoledne veřejné cvičení, na kterém vystoupili všichni závodníci, žáků 108 a žáků 126. největší podíl na účasti veřejného cvičení brala jednota Trenčín.

ra.

Dr. Šimša, Praha, Národní tř. 38. Vedle bio Adria. Tel. 25326. Ordin. 9-11. 2-6. Prospekty. **Léčba zářivá** jako u Zeileise. Čtěte pouč. brožuru: **Proudys vysoké frekvence.** Pravda o Gallspachu. 7900 pra

NA HŘIŠTI

Mistrovství Hanácké župy Čs. S. F. Po nedělním kole jest už definitivně znám mistr župy i klub, který I. třídu opustí. S. K. Proslíšov má dosťatečná náškola a s prvního místa nemůže být zatlačen, ani kdyby poslední svůj zápas prohrál a nejbliže za ním následující klub poslední zápas seberozhodněji vyhrál. S. K. Hodolany zůstane jíž definitivně na šestém místě, neboť i kdyby poslední zápas soutěže vyhrál a získal tak celkem 5 bodů, nemůže jíž předstihnuti Hanáckou Slavii, která má šest bodů a odsadí páté místo. O druhém, třetím a čtvrtém místě rozhodne utkání 15. června. Bašta, ČSS Olomouc i Přerov, mají na všechna tato místa asi stejně naděje.

—ář
Sportovní svátky Pražanů. V Praze bude o svátcích poměrně klid. Většina klubů je na obvyklých zájezdech a tak se může konečně jednou dostat na své atletiku, která má dva důležité podniky: v neděli o 16. hod. na hřišti Sparty tradiční utkání Praha—Brno a v pondělí celý den mezinárodní závody D. E. H. G. 9.30 hod., k nimž je hlášena silná zahraniční konkurence. V neděli dopoledne pořádá Star rozestavový běh 4×500 m Napříč Vršovicemi u Heroldových sadů. — Další zájmovat je mezinárodní rugby Slavia proti Tennis Borussii v neděli dopoledne. — V kompaké je program chudý. V neděli se hráje na hřišti Slavie první zápas kvalifikačního turnaje Sparta s Náchodem a v pondělí je na tomtéž hřišti mezinárodní match českých Němců Meissner S. V. s Čechoslovanskem Košice. — Program doplňuje zápas házené, z nichž v popředí je start Uředníků Karlín proti I. Čs. K. H. Smíchov na Mrázovce v neděli dopoledne.

Zdk
Pražané na zájezdech. Většina klubů Středočeské župy footballové je o svátcích na zájezdech. Meteor VIII. hraje v neděli v Rakovníku, v pondělí v Teplicích. Kolín v Plzni proti Viktorii. Č. A. F. C. v Podmoklech, Nuslešský v Žilině a Banské Bystřici, Zlíchov v Budějovickách. Bohemians v Holešově a v Horových. Praha VIII. v Chlumci n. Cidli, Čechie Karlín v Úpici a ve Dvoře Králové.

Odvetný zápas Sparta Brno—S. K. Husovice se hraje dnes na hřišti Sparty v Masné ulici. Začátek o 18. hod. odpoledne. eš

Nezapomeňte!!!
Před odjezdem na letní byt zažlete k opravě - vyřízení - a nechováni svoje perské koberce do ateliérů J. SINGER, Vinohrady, Nerudova 56. Tel. 51167. Pra

TENNIS
Mezinárodní turnaj II. třídy, který pořádá v leteckých číslích L. T. K. Husovice na krásných dvorcích v Čakovických, byl včera zahájen. Turnaj je velmi pěkně obeslan a slibuje dobrý sport a houzevnaté boje. V pánských dvouhrách je přihlášeno 46 závodníků, v dámských 25 závodnic. Ve čtyřhrách je přihlášeno v každé konkurenci na 20 páru. Mezi přihlášenými je několik zvučných jmen, také cacovické dvorce oživou o leteckých jistě vyspělým tennisem.

Do sychravého počasí ---

Trenchcoaty
Gumové pláště
Hubertusy (oden)
Impreg. vlastě
koupíte nejlépe **přímo v tvárně**

RICHARD ARENT A BRATR. PRAHA

výhradně **Revoluční 7** naroží
a pouze **Dlouhé**

VŠEMI SPORTY

Lovecké závody v Praze. V neděli a v ponděli pořádají Spojené pražské lovecké kluby na Trojském ostrově velké závody, v nichž se bojuje jednak o mistrovství ČSR a Prahy. Soutěž jednotlivci páni i dámy a tříčlenná mužstva. Novinkou je vložka: Závody ve stříbrbě lukem na 30 a 50 yardů. Závody trvají od 8. do 18. hod.

Dávajte **Wing-Oil** do benzínu.

CAUTO

I. Auto-Moto Rallye do Vysokých Tatier, s cílem v Tatranské Lomnici, kterou pořádá Slovenský Motorclub. Bratislava, 5. července, má prodloužený termín k podání přihlášek do čtvrtka 19. června.

Bude mile překvapen: Můžete dostat za levné peníze skutečně moderní vůz Ford 1930 u Zehra v Olomouci.

PRAHA—BRNO.

Cervenobílý a bílomodrý zaplaví dnes hřiště pražské Sparty. Po osmé poběží spolu a přece proti sobě. To je krásné v lehké atletice, že dovoluje boj bez nenávisti a klamu, že urputnou soupeři nepřestávají být stále stejnými přáteli.

Praha—Brno jsou velké bitvy, vyžadujíci nejen dobrých borců, ale i taktického rozhledu. Jako u všech utkání, v nichž nestojí proti sobě jen jednotlivci, ale družstva, v nichž i slabší individualita hraje důležitou úlohu. Stačí se jen podívat na bodové poměry z r. 1925, kdy Brno vyhrálo 63:61 bodu či r. 1928, kdy Praha vyhrála 62:61 bodu. Stačí v prvním případě jeden bod, ve druhém dokonce jen půl bodu, aby nebylo poražených a vítězů — půl bodu, který snad mohl být ziskán taktikou. Oslem i atletický závod podhláší vnější vlivům a okamžitě tělesné a nervové dispozici účastníků. Také letos se připravujeme na překvapení, chance jsou téměř úplně stejné a tři, čtyři body, o něž by podle předběžného typu měla Praha zvítězit, může pro Brno zachránit či ztratit jediný borec.

Dva borci si v neděli zaslouží zvláštní poznornosti: na brněnské straně Vykouplí, na pražské Jandera. Jen ti dva zbyli z mužstev, jak se o pohár Lidových Novin utkala po první r. 1922 Nechyběl v žádném ročníku mezinárodního utkání Praha—Brno. Jandera dosud vždy startoval a zvítězil v běhu překážkovém — nejlepší český překážkář. Měl ovšem v řadu úspěchů ve skocích i štafetách. Vykouplí, sprinter a skokan, dosáhl nejvíce úspěchů ve 100 m a 400 m, ve skoku dalekém i ve štafetách. Jak dopadnou ti dva moderní rytíři v neděli odpádově na hřišti Sparty? Jandera jde opět na překážky a Vykouplí na 400 m. At se boje skončí jakkoli, Jandera a Vykouplí zůstanou nejlepším důkazem pro význam střídmého života a rozumného cvičení ve sportu.

Za Prahou

— a přece v Praze! Autocarové spojení na terasy Barrandova má od 7. tm. nový časť i ižší iždní řád. Jezdí pravidelně od paláce Fénix (Václavské nám.) přímo před kavárnou a restaurací na terasách Barrandova.

DNES A ZÍTRA
DIVADLA

Praha:

Národní: Dnes odpoledne Babička pokračuje, večer Prodaná nevěsta, v ponděli odpoledne M. D. Rettigová, večer Dvě vdovy (mimo), v úterý Hasaninice (21), ve středu odpol. Prodaná nevěsta, večer lidás laskiotský (20), ve čtvrték Hamlet, v pátek Hasanaginica, v sobotu odpol. Dalibor, večer Othello, v neděli odpol. Violetta, večer Faust a Markéta, v ponděli po hostinská bra divadla L'Avare Les précieuses ridicoles, v úterý Faust a Markéta, v středu odpol. Sára, večer L'amour, v pátek Hamlet, v neděli odpol. Sára.

Stavovské: Dnes odpoledne Popelka Patsy, večer Roztomilá neptílkyně, v ponděli odpoledne její první manžel, zátra odpol. F. L. Věk, večer Otello (A 10), v úterý Ježíš system (A 10), v středu odpoledne Ježíš system, večer Ježíš manžel (A 10), ve čtvrték Ježíš system (B 9), v pátek Třetí zvonění (B 11), v sobotu odpoledne představení Štěpánky Klimešové-Polákové, večer Ježíš system (A 12), v neděli odpoledne F. L. Věk, večer Ježíš.

Městské: Dnes odpoledne Ifeti zvonění, večer Ježíš manžel, zátra odpol. F. L. Věk, večer Otello (A 10), v úterý Ježíš system (A 10), v středu odpoledne Ježíš system, večer Ježíš manžel (A 10), ve čtvrték Ježíš system (B 9), v pátek Třetí zvonění (B 11), v sobotu odpoledne představení Štěpánky Klimešové-Polákové, večer Ježíš system (A 12).

Komedie: Dnes odpoledne Případ detektiva Greya večer Případní vlak, zátra odpoledne A tolik se měli rádi, večer Dobrý přítel, v úterý Případní vlak (A 9), v středu Případní vlak (A 9), ve čtvrték Dobrodružství paní Irény, v pátek je divadlo zadáno pražské škole D. Dalcerze.

Komedie: Dnes odpoledne Ježíš zvonění, večer Ježíš manžel, zátra odpol. F. L. Věk, večer Ježíš.

Komedie: Dnes odpoledne Rose Marie, večer Václav, v úterý Ježíš zvonění, večer Tři mušketýři.

Uranie: Dnes večer Začarována postýlka, zátra odpol. Madame Butterfly, v sobotu po prvé Lidové opery, večer Trampský výlet.

Záprahová: Dnes a zátra odpoledne i večer Trampský výlet.

Intimní: Dnes odpol. Dolla, večer On a jeho dvojinci, Akropolis: Dnes to nezná Morimírka, zátra Vojsko v divém ústavě.

Plzeň:

Městské: Dnes odpoledne Rose Marie, večer Václav, v úterý Ježíš zvonění, večer Tři mušketýři.

Uranie: Dnes večer Začarována postýlka, zátra odpol. Madame Butterfly.

Záprahová: Dnes a zátra odpoledne i večer Trampský výlet.

Intimní: Dnes odpol. Dolla, večer On a jeho dvojinci, Akropolis: Dnes to nezná Morimírka, zátra Vojsko v divém ústavě.

Komedie: Dnes odpoledne Rose Marie, večer Václav, v úterý Ježíš zvonění, večer Tři mušketýři.

Uranie: Dnes večer Začarována postýlka, zátra odpol. Madame Butterfly.

Záprahová: Dnes a zátra odpoledne i večer Trampský výlet.

Intimní: Dnes odpol. Dolla, večer On a jeho dvojinci, Akropolis: Dnes to nezná Morimírka, zátra Vojsko v divém ústavě.

Komedie: Dnes odpoledne Rose Marie, večer Václav, v úterý Ježíš zvonění, večer Tři mušketýři.

Uranie: Dnes večer Začarována postýlka, zátra odpol. Madame Butterfly.

Záprahová: Dnes a zátra odpoledne i večer Trampský výlet.

Intimní: Dnes odpol. Dolla, večer On a jeho dvojinci, Akropolis: Dnes to nezná Morimírka, zátra Vojsko v divém ústavě.

Komedie: Dnes odpoledne Rose Marie, večer Václav, v úterý Ježíš zvonění, večer Tři mušketýři.

Uranie: Dnes večer Začarována postýlka, zátra odpol. Madame Butterfly.

Záprahová: Dnes a zátra odpoledne i večer Trampský výlet.

Intimní: Dnes odpol. Dolla, večer On a jeho dvojinci, Akropolis: Dnes to nezná Morimírka, zátra Vojsko v divém ústavě.

Komedie: Dnes odpoledne Rose Marie, večer Václav, v úterý Ježíš zvonění, večer Tři mušketýři.

Uranie: Dnes večer Začarována postýlka, zátra odpol. Madame Butterfly.

Záprahová: Dnes a zátra odpoledne i večer Trampský výlet.

Intimní: Dnes odpol. Dolla, večer On a jeho dvojinci, Akropolis: Dnes to nezná Morimírka, zátra Vojsko v divém ústavě.

Komedie: Dnes odpoledne Rose Marie, ve

„Kettenglied“ in der Entwicklung des sozialen Gedankens und der Literatur war.

Das beste Beispiel der zweckmäßigen Anwendung dieser Methode finden wir in der kürzlich vom Moskauer Verlage „Academia“ in Angriff genommenen Sammelschrift „Zvenja“ (Kettenglieder) und in den Sammelschriften „Literaturnoje nasledstvo“ (Das literarische Erbe), die von der „Zeitungs- und Zeitschriftenvereinigung“ in Moskau herausgegeben werden. Die beiden Sammelschriften sind noch jung: von der ersten liegen 2, von der anderen 4 Lieferungen vor. Der Wert des in diesen Heften veröffentlichten Materials ist ein verschiedener, einige Geleitworte der „Lit. nasl.“ sind allzu publizistisch gehalten, immerhin aber ist ihr Inhalt derart interessant und wichtig, daß er von keinem Historiker des sozialen Gedankens und der Literatur übergangen werden kann. Vor allem ist dieses ganze Material vom Soziologismus durchdrungen, in welcher Form — das ist Ansichtssache. Jeder Autor, dessen Werke zur Veröffentlichung gelangen, ist in einen funktionalen Zusammenhang mit seiner Epoche gestellt. Jeder Aufsatz, der das Material erläutert, ist aktuell und fesselnd, unabhängig davon, aus welcher Epoche das fragliche Dokument datiert. Wir nennen nur einige Namen von russischen Schriftstellern, deren Schriften in den vorliegenden Heften veröffentlicht sind: Gribojedov, Puškin, T'utčev, Gogol', Herzen, Ogarev, Saltykov-Ščedrin, Černyševskij, Plechanov, Rešetnikov, Kuročkin, L. Andrejew, Majakovskij, Dobrolubov, Kuz'ma Prutkov ... Es folgen die fremden Schriftsteller Engels, Zola, Lassale, Balzac. Die neuesten Hefte der beiden Sammelschriften sind ausschließlich für Goethe-Materialien vorbehalten. Neben Schriften berühmter Autoren gelangen hier häufig auch Nachlaßwerke unbekannter Größen zur Veröffentlichung, die manchmal das Schaffen ihrer prominenten Zeitgenossen in ein besonders scharfes Licht rücken. Die beiden Publikationen stehen in technischer Hinsicht auf europäischem Niveau und zählen zu den besten Erzeugnissen des sovjetrussischen polygraphischen Industrie.

„Zvenja“ und „Literaturnoje nasledstvo“ leisten in bezug auf die Veröffentlichung russischer literarhistorischer Materialien Bahnbrecherarbeit, was zum Teil auch von der Veröffentlichung von Materialien über ausländische Schriftsteller gilt, sofern die russischen Sammlungen derlei Materialien besitzen. Sollte nichts dazwischen kommen, werden die beiden Sammelschriften einen Standard schaffen, wie und welche sozial- und literarhistorische Materialien zu publizieren sind. VI. Tukalevskij

Literatur

Ein Jahr polnischer lyrischer Dichtung

Zum dreißigjährigen Schaffensjubiläum Leopold Staffs wurde die erste Gesamtausgabe seiner Originalwerke in Angriff genommen, im ganzen auf 12 Bände berechnet, von denen bisher 4 vorliegen. Daneben ist ein neuer lyrischer Zyklus Staffs unter dem Titel „Hohe Bäume“ (Wysokie drzewa) erschienen. Das Schaffen dieses Dichters ist eine Pilger-

schaft auf den unermesslichen Straßen der Welt, des Gefühls und des Gedankens, die von Anfang an stets das gleiche Ziel verfolgt, das durch die eigenen Erfahrungen in die Tiefe der menschlichen Seele führt. Die Grundlage der schöpferischen Haltung Staffs ist der Gedanke des Menschen vom Menschen, ihre Gefühlsfarbe ist das tiefe Bewußtsein der erhabenen Einsamkeit. In Staffs Dichtung verschmelzen sich zu einem einheitlichen harmonischen Ganzen ausgedehnte kulturelle Einflüsse, von Nietzsche bis zurück zum hl. Franziskus von Assisi, die eigene gedankliche Bemühung des Dichters, die Kraft der inneren Erlebnisse, feine Empfänglichkeit für Menschen und Natur, Kampf mit dem Leben, Ruhe eines Weisen und schöpferischer Wille eines Riesen. Seine Beute holt er sich ausschließlich auf dem Gebiete des Geistes. Seine Pilgerschaft mußte ihn letzten Endes zu Gott führen als zu der einzigen möglichen Erklärung des Sinnes und des Inhaltes des Lebens. Funken religiöser Erkenntnis leuchteten bei ihm schon frühzeitig auf, zu vollkommen bewußtem Ausdruck kommen sie aber erst im Zyklus „Das Nadelöhr“ (Ucho igielne). In der Sammlung „Hohe Bäume“ herrscht die Atmosphäre des vorhergehenden Zyklus, das Lob des Lebens klingt aber wieder mit voller Kraft.

Von der sechsbändigen Nachlaßausgabe der gesamten „Dichterischen Schriften“ von Bronisława Ostrowska (Pisma poetyckie) sind einstweilen die beiden ersten Bände erschienen, zum Drucke vorbereitet von Leon Piwiński und eingeleitet von Jan Lechoń. Ostrowska ist eine der hervorragendsten Vertreterinnen der reinsten Lyrik in der polnischen Dichtung des 20. Jhs. An den zeitgenössischen französischen Dichtern geschult, deren glänzende Übersetzerin sie auch war, vereinigt sie in ihrem Schaffen eine hohe ästhetische Empfindungskraft mit einem unmittelbaren und zutiefst mitfühlendem Verhältnis zum Leben. Ihre geistige Haltung war ausgesprochen sozial, doch gab sie ihren Lebenseindrücken eine dichterische Form erst dann, nachdem sie durch den Filter des reflektierenden Gedankens gegangen waren. Daher die beinahe schmerzende Gebundenheit des Ausdrucks, seine Aktualität und Männlichkeit. Die Form ist ungemein kunstvoll, musikalisch und hoch suggestiv, dabei aber auf das engste mit dem Inhalt verbunden.

„Die Lebensernte“ (Plon życia), die erste gesondert erschienene Gedichtsammlung Stanisław Wyrzykowskis umfaßt Werke, deren Mehrzahl im Krakauer „Życie“ und in der Warschauer „Chimera“, den repräsentativen Zeitschriften des polnischen Modernismus, gedruckt wurde. Es ist dies die Beichte einer einsamen Seele von ausgesprochen ästhetischer Haltung gegenüber dem Leben. Trotz des Stempels der Zeit, die diesen Gedichten aufgeprägt ist, haben sie auch heute nichts von ihrer gedanklichen Tiefe und der aparten Kraft des Autors eingebüßt.

Tadeusz Boy-Żeleński, vor allem als glänzender Übersetzer der Meisterwerke der französischen Literatur, blendender Essayist und eindringlicher Kritiker bekannt, ist nicht weniger als Verfasser der „Wörtchen“ (Słówka) beliebt, die nunmehr in einer „Jubiläumsausgabe“ mit Vorwort und Kommentar des Autors erschienen sind. Es handelt sich vorwiegend um Chansons aus dem „Grünen Luftballon“, dem berühmten Krakauer Künstlerkabarett, dem Boy-Żeleński, einer seiner Schöpfer und Hauptpfeiler, gleichfalls das ausgezeichnete Erinnerungsbuch „Kennst Du

das Land...“ gewidmet hat. Boy-Żeleńskis Chansons, in jeder Hinsicht ein gelungener Versuch der Verpfanzung des auf dem Montmartre zur Vollkommenheit gediehenen Genres auf polnischen Boden, haben zugleich eine sichtbare Belebung der Form und des Inhaltes der polnischen Lyrik hervorgerufen. Kühner Bruch mit der Schablone der traditionellen Form und mit der Verlogenheit der landläufigen moralischen Anschauungen paart sich in diesen satirischen Ausflügen mit apartem Lyrismus, der mitunter übermütig, stets aber aufrichtig und ungemein witzig ist.

Ein Dichter der bürgerlichen Tradition und Alt-Warschau war Artur Oppman (Or-Ott). In die Vergangenheit eingesponnen, nahm er seine Bilder weder aus Büchern noch aus der Phantasie, sondern aus dem wirklichen Leben. Sein eigenartiger Realismus war nicht nur die Grundlage seiner Beliebtheit, sondern auch seiner Sonderstellung in der polnischen Dichtung. Sein Schaffen war von Anfang bis Ende einheitlich, auf moralische Grundlagen gestützt, stets auf die höchsten Ideale gerichtet, dabei von einem aufrichtigen Patriotismus durchdrungen, der zu der Redensart Anlaß gab, man schaue aus seinem altstädtischen Fenster in Warschau auf ganz Polen. Das posthum herausgegebene „Lied vom Markte und den Winkelgassen“ (Pieśń o rynku i zaulkach) ist ein schöner Abschluß seines Schaffens und eines seiner reifsten Produkte.

„Das Lied von der Straße“ (Pieśń o drodze) Aleksander Szczenys, eines 1929 verstorbenen Dichters, ist der seelische Ausdruck eines schlichten Menschen, der, ohne mit dem grauen Alltag zu brechen, voller Mitgefühl und Verständnis für menschliche Angelegenheiten und Gebrechen ist. Im Geiste strebte er empor und glaubte fest an den Sieg des Guten, wiewohl die Trauer ihm nicht fremd war. Seine Werke zeichnen sich durch schlackenlose Reinheit der dichterischen Inspiration aus, namentlich unter den Prosafragmenten fehlt es nicht an Beispielen hoher Künstlerschaft.

Jerzy Liebert, der Verfasser der Gedichtsammlungen „Zweites Vaterland“ (Druga Ojczyzna) und „Gusla“, spricht zum letzten Male, bereits aus dem Grabe, in dem „Tannen-Wiegenlied“ (Kołysanka jodłowa), das von einem schönen Erinnerungsblatt Kazimierz Wierzyńskis eingeleitet ist. Voll ergreifenden Ausdrucks ist der Titel der Sammlung, deren Werke ein Abschied des Dichters von der Welt sind. Es spricht daraus eine der tiefsten dichterischen Naturen der jungen Generation. Schwindsucht und Bewußtsein des nahen Todes haben Liebert frühreif gemacht. Die Verbindung von junger geistiger Elastizität mit der Kenntnis der letzten Dinge verleihen dieser Dichtung einen in ihrer Besonderheit geradezu unheimlichen Ton. Diese Lyrik entspringt einem unwiderstehlichen inneren Bedürfnis, sie drückt sich in einer klaren und scheinbar leichten Form aus, obwohl sie mit den feinsten Mitteln der dichterischen Kunst ausgearbeitet ist. Die Gedichte dieses Bändchens sind zumeist Entwürfe, mitunter unvollendete, um so mehr überrascht ihre nahezu beispiellose Meisterschaft. Es sind in ihrer Art Meisterwerke, worin jedes Wort, jeder Rhythmus, jede Assonanz eine endgültige und anders unvorstellbare Form annimmt.

Unter den laufenden Veröffentlichungen nennen wir an erster Stelle, mit Rücksicht auf das Ansehen des Autors, die „Zickzacke“ (Zygzaki) von Karol Hubert Rostworowski. Bei aller Achtung für das Schaffen

des größten polnischen Dramatikers der Gegenwart halten wir diese Gedichte von sich selbst, von der Liebe und von Gott lediglich für Material zur Interpretation der Lebensanschauungen des Verfassers des „Judas“, „Caligula“ und der „Überraschung“. Als Dichtung ist das ein Irrtum.

Der neue Gedichtzyklus von Marja Pawlikowska, „Rohseide“ (Surowy jedwab), zeugt von einem weiteren geistigen Wachstum der Dichterin, in dessen Verlauf sie immer breitere Horizonte umfaßt, sich dem Nächsten immer enger anschließt und immer tiefer in den verborgenen Sinn der Dinge eindringt. Sie ist eines der hervorragendsten und eigenartigsten Talente in der heutigen polnischen Lyrik. Die Thematik ihrer Werke ergibt sich ausschließlich aus dem persönlichen Verhältnis der Dichterin zur Welt, zu den Menschen und Problemen. Abgesehen davon, ob sie sich bei der gegebenen Erscheinung aufhält, um zu beschreiben, wie sie sie sieht, ob sie sich in ihre Bedeutung vertieft, um darin einen allgemeinen Sinn zu finden — niemals walitet hier Zufall, vielmehr ist es stets Notwendigkeit. Das gilt vom Inhalt sowohl wie von der Form. Pawlikowska offenbart sich in ihrer Dichtung sich selbst, erlöst sich und siegt. Sie enthüllt ihre eigene Wahrheit und die dahinter verborgene allgemeine Wahrheit.

Überraschend gereift erscheint das dichterische Talent Maryla Czerkawskas in dem Zyklus „Netze im Winde“ (Sieci na wietrze), der ihre früheren Werke weit überragt. Ihre zumeist beschreibenden, epischen Gedichte, namentlich über Themen aus der Kindheitszeit, zeugen nicht nur von scharfer Beobachtung und analytisch-psychologischer Begabung, sondern auch von einer meisterhaften Beherrschung der technischen Mittel der Dichtung.

„Mit dem Antlitz nach Westen“ (Twarzą na zachód) von Felicja Kruszewska stellt sich uns die bereits als Dramatikerin rühmlichst bekannte Schriftstellerin auch als Lyrikerin vor. Ihre Gedichte offenbaren tiefes Empfinden und feine psychologische Eindringlichkeit, weitreichende Entwürfe und solide Beherrschung des dichterischen Handwerks.

„Adams Vermächtnis“ (Testament Adama) von Anna Ludwika Czerny ist eher eine Flucht vom kräftigen Tone des vorhergehenden Zyklus „Uwrocie“ in die romantische Zerfahrenheit, in der sich der schöpferische Gedanke zerstreut, der ungezügelten Phantasie unterliegt und in unsteten Bildern von recht unheimlicher Färbung zum Ausdruck kommt.

Wanda Kragen („Poza rzeczywistością“ — Jenseits der Wirklichkeit) äußert in gereimter Prosa ihre metaphysische Sehnsucht nach den ewigen Dingen. Die Dichterin hat viel Kultur, was sich auch in kleinen literarischen Reminiszenzen kundgibt.

Alle besprochenen Sammlungen der Frauenlyrik fallen durch das Übergewicht der Reflexion über das unmittelbare Empfinden auf. In der männlichen Lyrik werden wir eher die umgekehrte Erscheinung wahrnehmen. In erster Reihe wollen wir jedoch die Intellektualisten berücksichtigen, an deren Spitze Jarosław Iwaszkiewicz in seiner „Rückkehr nach Europa“ (Powrót do Europy) marschiert. Die Erschöpfung der Nachkriegsgeneration, die in diesem Bekenntnis zu Europa ausgedrückt ist, äußert der Dichter in vorwiegend klassischer Form, offenbar nicht ohne Einfluß von Paul Valéry, aus dem (ebenso wie Stefan George) einige Übersetzungen dem Bändchen angeschlossen sind. Das stimmt mit Iwasz-

kiewiczs kulturellem Paneuropäismus überein, dabei aber übersieht der Dichter die heimatlichen Angelegenheiten nicht, im Gegenteil, seine Sprache wird um so gefühlsvoller, je mehr er mit der heimatlichen Erde in Be- rührung kommt.

Stefan Napierskis reflektive Prosa („Pusta ulica“ — Öde Straße) ist von Lyrik durchdrungen, hingegen überwiegt in seinen Dichtungen („Poeta i świat“ — Der Dichter und die Welt) der Intellektualismus. All diese scharfen Gedanken und Bemerkungen über Durchschnittsmenschen und große Schriftsteller, über alltägliche und literarische Angelegenheiten, sind vor allem unentwickelte dichterische Entwürfe. Hingegen finden wir in den Gedichten eine Sammlung von tiefen und öfters ausgedehnten Charakteristiken von Schriftstellern verschiedener Nationen und Zeiten.

Durch klassizistische Beherrschung der Form und schöpferische Ruhe zeichnen sich die Sonette von Roman Brandstaetter aus („Droga pod góre“ — Der Weg bergan). Der Sonettenkranz K. A. Jaworskis „Reusen“ (Więcierze) ist insofern beachtenswert, als er eine gelungene Probe dieser kunstvollen und überaus selten gepflogenen zyklischen Dichterform ist, in der Antoni Słonimski der unmittelbare Vorgänger Jaworskis war.

Ausdruck eines entschiedenen Intellektualismus ist die Gedichtsammlung J. Feldhorns „Im Garten des Bruders Chrysostomus“, deren von exakten wissenschaftlichen Gedanken gesättigte Sprache mitunter so bündig ist, daß sie rätselhaft wird. Der übertriebene Intellektualismus in den „Lügen des Spiegels“ von I. Fik führt zur Abschaffung der Unmittelbarkeit im Verhältnis zu der Umgebung, die nicht aus eigener Anschauung, sondern im gebrochenen Lichte der literarischen Erinnerungen betrachtet wird.

Am entgegengesetzten Pol steht das Schaffen Emil Zegadłowiczs. Sein neuer Gedichtband — „Nad brzegami Zodjaku“ (An den Ufern des Tierkreises) — beunruhigt im Anfang durch sein Rahmenprogramm, je weiter man aber in diese gleichmäßig angeordneten 145 Gedichte eindringt, desto mehr ist man von ihrem Gedankenreichtum und formaler Vollkommenheit eingenommen. Der Dichter ist hier ein resignierter Stoiker, der die Einsamkeit preist und Betrachtungen über die Vergänglichkeit der menschlichen Wirklichkeit anstellt. Zugleich strebt der Dichter darnach, „jeden Ton auszusprechen, den man im Traume hört“. Überdies steckt in diesen Gedichten eine gewaltige Mannigfaltigkeit von formaler Thematik, wobei der Dichter am häufigsten nach Mustern der volkstümlichen Phantastik und der romantischen Ballade greift, er bedient sich aber ihrer in durchaus origineller Weise und frischt dadurch diese heute vernachlässigte literarische Gattung auf. In dieser Sammlung finden wir übrigens auch eine reiche Auswahl an kleinen Formen, wie etwa Gedanken und Bemerkungen, lyrische Fragmente, Grotesken, Satiren und sogar Fabeln. Nach den „Königskerzen“ ist dieser Zyklus mit der beste in dem bisherigen Gesamtwerke des Dichters.

Der neue Gedichtzyklus von Marjan Czuchnowski „Frauen und Pferde“ (Kobiety i konie) führt den Untertitel „Briefe an Jean Arthur Rimbaud“. Gleich der Sammlung aus dem Vorjahre zeichnet sich der neue Band durch Reife der Erkenntnisse und Emotionalität der seelischen Regungen aus. Die elementare Explosivität ist hier jedoch beherrscht,

Serdeczne obyczki w "Pozycji" - Dlatego i obyczki u. poezja - obyczki u. poezja - nie, nie
 fajna dnia skarbów - nie czysty. Jakiś u. ujemnych - nie, nie czysty, nie
 względów i osobiste doświadczenia u. "Gospo" - taka, wie moje jedynie, j. do te dnia skarbów
 głębi u. głębi - Achura upominków. To rozwinięte, te rozwinięte medytacje w "Bogu of lotniczych"
 kiedyś pozytyw, 49, 54, 61, 62, 63 by dą zapewne lewiały historię wiciemalce.

30. VIII. 1933

die Unmittelbarkeit des sozialen Empfindens ist hier nahezu verschwunden, hingegen ist der Egozentrismus gesteigert und das Gefühl der dichterischen Berufung gefestigt. Hand in Hand damit entfaltete sich seine Meisterschaft, deren wichtigste Eigenschaft eine ausnehmend originelle und frische Metaphorik ist. Mitunter streift sein Experimentieren mit der Sprache an die Grenze der Musik, einige seiner Werke muten geradezu mathematisch an, indem sie Probleme der reinen Form in der Dichtung lösen. Bei alledem hat Czuchnowskis Wort seine Begriffssymbolik und seinen Sinn nicht verloren.

Marjan Piechals „Brandofer-Elegien“ (*Elegje całopalne*) zeichnen sich durch mächtige Vertiefung des geistigen Bewußtseins des Autors des „Schreies aus der Stadt“ aus, durch ernste Bemühung um die Besonderheit und Selbständigkeit der Form und vor allem des Inhalts. Flugmotive führt in die polnische Dichtung der Flieger und Dichter Mieczysław Lisiewicz in der „Flugsuite“ (*Suita lotnicza*) ein, ein höheres künstlerisches Niveau erreicht er jedoch in der originell entworfenen und stellenweise tief empfundenen Marinedichtung „U. 33“, worin Horizonte eines Fachgebietes in allmenschlicher Wahrheit aufgehen. Um die Lorbeeren eines Sportdichters bewirbt sich nicht ohne Erfolg J. S. Polaczek (Zug der Olympioniken). Als Dorfdichter treten Jan Szczawiej (Schöpferische Liebe) und A. Madej (Flammende Lunten) auf. Während Szczawiej die Eindrücke der Natur mit Herz und Sinnen in sich aufnimmt, betrachtet sie Madej vor allem mit dem Gedanken, sein Schaffen ist daher intellektuell gefärbt, doch findet auch er in der ländlichen Natur „die aufrichtigsten Worte und Gedanken“. Ein anderer Gedichtzyklus von Madej — „Das Lied von der Ostsee“ — mutet zuweilen programmatisch an. W. Słobodniks „Spaziergang an der Weichsel“ zeigt einen Fortschritt in den formalen Errungenschaften dieses sympathischen Dichters, der sich immer mehr der schöpferischen Einfachheit des Ausdrucks nähert. Ein regionaler Dichter der schlesischen Beskiden ist A. Fierla (Wunder auf den Gipfeln); indem er die volkstümliche Mundart für literarische Zwecke verwendet, reißt er den Leser durch die Urwüchsigkeit seines Talentes und die energische Rhythmisierung seines Verses hin. W. Żelekowskis „Saiten der Welt“ wirken bei aller Beschränktheit des Horizontes des Dichters anspruchslos aufrichtig. „Blau und Gold“ von W. Zechenter ist ein erotischer Zyklus, der Momentstimmungen gut wiedergibt und durch seine Unmittelbarkeit für sich einnimmt.

„Aus dem Paradies und der Unterwelt“ von Stanisław Bąkowski ist selbst in formaler Hinsicht, wenigstens im „Hymnus der Sünder“, eine bewußte Anknüpfung an die Tradition der polnischen religiösen Dichtung des 17. Jhs., namentlich an Kochowski. Der Autor kümmert sich wenig um die neuen formalen Errungenschaften, er befaßt sich vor allem mit dem Inhalt seiner Gedanken, die sich in dieser Sammlung auf Vaterliebe, Familie, Natur, Gott und auf den als Wirklichkeit aufgefaßten Teufel erstrecken.

In dieser Übersicht haben wir bewußt eine Einteilung der Dichter in Gruppen vermieden, weil es heute in Polen so gut wie keine dichterischen Gruppen mehr gibt. Die Dichter gliedern sich zwar in gewisse ideelle oder regionale Vereinigungen, im allgemeinen jedoch gehen sie ihren indi-

viduellen Weg. Das durchschnittliche Niveau der dichterischen Produktion ist ein überaus hohes, dauernd kommen neue schöpferische Individualitäten hinzu, die neue Werte schaffen, die Atmosphäre auffrischen und sich siegreich in der Welt behaupten.

K. Czachowski

Eine slovakische Enzyklopädie

Slovenský naučný slovník. Přiručná encyklopædia vedomostí v troch dieloch. Bratislava-Praha 32. Litevna. (Slovakisches Konversationslexikon. Handbuch des Wissens in drei Teilen, I. Teil A—D, II. Teil E—M, III. Teil N—Ž. Lexikonoktav, 344 + 379 + 348 S. mit Abb. und Karten. Kč 400.)

In der Einleitung zum ersten Bande erklärt der Hauptredakteur Prof. Pavel Bujnák, die Redaktion habe den Versuch unternommen, ein Handbuch herauszugeben, das bisher schmerzlich vermißt wurde und das in zugänglicher Form über die Slovakei informieren sollte, und zwar die Slovaken selbst, sowie jedermann, der über die Slovakei ein richtiges Bild erhalten wolle, das aber wenigstens zu den entsprechenden Quellen führen möchte. Es hätte sicher zum Vorteil dieses Werkes gereicht, wenn es in den solcherart gesteckten Grenzen geblieben wäre und nicht darnach getrachtet hätte, ein Konversationslexikon überhaupt zu ersetzen. Als allgemeines Konversationslexikon ist es unzulänglich, da es nicht möglich war, Stichwörter von allgemeiner Bedeutung in drei Bänden unterzubringen und an Umfang und Inhalt den slowakischen Stichwörtern anzupassen. Deshalb ist die Nebenansicht der Redaktion, das Lexikon zu einem allgemeinen praktischen Handbuch auch für den Durchschnittsslowaken zu machen, nicht erreicht worden. Anerkennenswert ist das Streben, den Slovaken über all das zu informieren, was das ganzstaatliche Leben anlangt — und daran hat sich die Redaktion tatsächlich gehalten —, die Stichwörter von allgemeiner Bedeutung aber nur insoweit anzuführen, als sie in Wirklichkeit irgendeine Beziehung zur Slovakei aufweisen.

Wie entspricht nun die Enzyklopädie ihrem eigentlichen Zwecke, eine gründliche Information in slovenicis zu bieten? Man muß feststellen, daß darin viel wertvolles Material zusammengetragen wurde. Die Beiträge einiger fachlich geschulter Mitarbeiter weisen hohe Qualitäten auf und viele von ihnen formulieren zum ersten Male einen Standpunkt von definitiv wissenschaftlicher Bedeutung (ich erwähne z. B. nur das Schlagwort „slovenský jazyk“). Wertvolle Artikel finden wir auch auf nationalökonomischem Gebiete, in Finanzwissenschaft, Handel und Industrie, im Transportwesen, also auf Gebieten, auf welchen in der Slovakei der junge wissenschaftliche Nachwuchs, der schon in der Republik erzogen wurde, zu arbeiten beginnt.

Wir glauben der Redaktion, daß viele Mitarbeiter um einiger Artikel willen heuristische Studien treiben mußten, und begreifen die Schwierigkeiten dieses ganzen Unternehmens, die daraus entstanden sind, daß viele die Slovakei betreffenden Zweige der Wissenschaft bis jetzt noch nicht systematisch oder aber ganz ungenügend verarbeitet sind. Damit läßt sich die sehr unterschiedliche wissenschaftliche Qualität einzelner Stichwörter und ein gewisses Mißverhältnis im Umfange einiger entschuldigen. Einer objektiven Wertung gemäß hätten einige Stichwörter auf Kosten anderer,

weniger bedeutender, die es nicht verdienten, ausführlicher besprochen werden sollen. Die Redaktion führt zwar in der Einleitung an, daß der Umfang der einzelnen Artikel keineswegs auch für ihre absolute Wertung maßgebend sei, da auf die neuere Zeit ein größeres Gewicht gelegt wurde. Daß dieser Standpunkt irreführen kann, davon können wir uns überzeugen, wenn wir z. B. einander gegenüberstellen, wie lückenhaft und ungenügend die Enzyklopädie über bedeutende politische Persönlichkeiten der Slovakei vor dem Umsturze berichtet und demgegenüber ziemlich ausführlich über ehemalige politische Gestalten der Gegenwart, über die wir leider in den Tageszeitungen allzuviel vernehmen müssen. Das Mißverhältnis im Umfange ist auch bei anders als politisch tätigen Personen auffällig, besonders soweit es sich um noch lebende handelt. Über tatsächlich bedeutende Persönlichkeiten, die sich ein wissenschaftliches Verdienst um die Slovakei erworben haben, finden wir oft nur eine drei- bis vierzeilige Auskunft, während positiv nichts oder nur wenig bedeutenden Menschen ganze Biographien gewidmet sind. Es ist zu merken, daß sich die Redaktion in bedenklicher Weise auf die Selbstkritik derjenigen verlassen hatte, denen die Fragebogen zur Beantwortung zugeschickt worden waren, ohne sie nachträglich einer Zensur zu unterziehen. Ferner vermißt man hier eine gewisse Einheitlichkeit in der Anführung akademischer Titel und Berufe. In einer Neuauflage wird die Redaktion bestimmt eine gründliche Zensur durchführen, persönliche und sachliche Ergänzungen vornehmen und vor allem solche Unterlassungen vermeiden wie die des Komeniologen Jan Kvačala oder des slovakischen Professors der Technik Aurel Stodola in Zürich. Wir erfahren z. B. über die Stratosphäre und über Piccard, aber nicht über seinen berühmten slovakischen Lehrer.

Unter den angeführten čechischen Schriftstellern und wissenschaftlichen Arbeitern fehlen auch einige, die gerade in slovenicis arbeiteten oder arbeiten. Und bei den Angeführten wäre es wichtiger, ihrer Beziehungen zur Slovakei, an Stelle anderer Arbeiten, zu gedenken.

Die Enzyklopädie hat vielfach auch die Arbeiten fremder Gelehrter in slovenicis unberücksichtigt gelassen. Es ist ihr entgangen, daß auch die Prager Deutsche Universität darin arbeitet. Die holländischen Forscher van Wijk, Locher, Butelje, bleiben unerwähnt. Die Enzyklopädie hat ferner nicht beachtet, daß auch polnische Slavisten auf diesem Gebiete arbeiten, ja sie hat sogar auf Zawiliński vergessen. Das spezielle Interesse der Magyaren für die Slovakei blieb gleichfalls unberührt, vor allem die gegen die Slovakei gerichtete Propagandafatatur.

Die verschiedenen Mängel dieses Werkes schmälern aber keinesfalls die Bedeutung dieser Pionierarbeit. Die Redaktion selbst bittet um Winke und Ratschläge für die folgende Auflage. Anna Gašparíkova

Eine jugoslavische Stadtmonographie

Modriča ist ein kleiner Flecken in Nordbosnien, an der Bosna, nahe der Save, mit etwas über 2500 Einwohnern. Ein Ort, den der ins Detail gehende Historiker hie und da zu erwähnen Gelegenheit hat, da er schon um 1323 auftaucht; im übrigen aber ein Städtchen, das wohl einem lokalen Verkehrspunkt seine Entstehung verdankt, aber abseits der großen Verkehrswwege liegt, beim Bau der bosnischen Schmalspurbahn beiseite ge-

36

INFORMACJA PRASOWA POLSKA

WIADOMOŚCI
W WYCINKACH

■ WARSZAWA
ulica Bracka 5. Telefon 9-41-53

WYCINEK Z WYDAWNICTWA

A-ZET, PRAHA

13 2 1936

POLSKÝ BÁSNÍK V KLATBĚ

100 Emil Zegladowicz, jeden z největších polských básníků, upadl doma v nemilost. Jeho poslední knihu »Zmory« dal kakovský metropolita Sapieha na index a státní návladnictví ji konfiskovalo — práv pro nemravnost. Nyní se k inkvisitorům připojilo také Zegladowicovo rodné městečko Wadowice u Krakova, které svému rodáku odejme čestné občanství a Zegladowiczovu ulici přejmenuje na Tatranskou. Zegladowicz je u nás ze současných polských básníků nejpopulárnější, už tím, že po babičce je českého původu a že i ve svém díle motivicky navazoval na Čechy (Budějovické louky) nebo na Bezkydy a pod.

37

informacja
prasowej polskiej

warszawa
bracka 5
tel. 941-53

agencja wiadomości
z prasy w wycinkach

Wycinek z wydawnictwa

- 8. X. 1936

1125

LIDOVÉ NOVINY

— Kde domov můj? v polském románu. Polský básník Emil Zegadłowiec pocházející z rodu českého muzikanta a mlýnářské dcerky od Budejovic, vždy se hlásil k svému českému původu. Učinil tak i ve svém letos vydaném, autobiografickém románu Zmory (= Múry), vlastně jen části rozsáhlého románového celku. V části, nazvané přímo slovy prvního verše naší hymny, vylíčil stáří českého muzikanta v Polsku, Vlastimila a jeho ženy Aninky, tedy svého dědečka a babičky. V poslední kapitole zatvrzely český kacíř, odmítající kněze a vzpomínající Husa a Havlíčka, umírá a čeští potulní sumari, kteří sem náhodou zabloudili, hrají mu u úmrtního lože píseň Kde domov můj?, jejíž obě sloky jsou v románu reprodukovány v plném českém znění. Román Zegadłowiczu měl však nečekanou dohru. Jeho antiklerikální zahrocení pobouřilo hierarchii, příliš naturalistické vylíčení chlapec erotiky pohoršilo veřejnou mravnost. Po prudké veřejné kampani, při níž Zegadłowiec zbaven i čestného občanství své rodné obce, propadl román ценzúre a byl zakázán.

Kř

— Knížka archivnická. Jako ohlas soudobého sovětského úsilí o vybudování

INFORMACJA
PRASOWA
POLSKA

SP. Z O. O.
Zał. w 1920 r.

WARSZAWA
BRACKA 5
TELEFON 941-53

BIURO WYCINKÓW

~~ADR. ORLICE, BRNO~~

~~3 1125 1937~~

~~Kde domov můj? — v polském
románu.~~

Polský básník Emil Zegadiowicz, pocházející z rodu českého muzikanta a mlynářské dcerky od Budějovic, vždy se hlásil k svému českému původu. Učinil tak i ve svém letos vydaném autobiografickém románu Zmory (Můry), vlastně jen části rozsáhlého románového celku. V části, nazvané přímo slovy prvního verše naší hymny, vyličil stáří českého muzikanta v Polsku. Vlastimila a jeho ženy Aninky, tedy svého dědečka a babičky. V poslední kapitole zatvrzely český kaciř, odmitající kněze a vzpominající Husa a Havlička, umírá a čeští potulní šumaři, kteří sem náhodou zabloudili, hrají mu u úmrtního lože písni Kde domov můj?, jejíž obě sloky jsou v románu reprodukovány v plném českém znění.